
PRO AQUA Vállalkozás

KISKUNHALAS

H-6400 Pozsony u. 30.

H-6401 Pf.: 174.

E-mail: proaqua@vipmail.hu

KT.164.

TOMPA Város

Települési Környezetvédelmi Programja

2004.év

I. A környezetvédelmi program készítésének alapelvei, jogszabályi háttere, kapcsolódása a már meglévő programokhoz

1./ Bevezető

A környezet erőforrásainak világszintű túlzott igénybevétele és a környezet szennyezése miatti éghajlat változás olyan globális probléma, amelyet elsősorban helyi cselekedetekkel lehet megelőzni, illetve mérsékelni, ellensúlyozni.

A XX. században környezetpusztulás felett már nem rendelkezünk megfelelő kontrollal, szükségessé vált olyan környezeti szabályok megalkotása, amelyek a globális gazdaságban elősegítik a fenntartható fejlődés megvalósítását.

A környezet védelme, a természeti értékek megőrzése napjainkra a társadalmi-gazdasági élet meghatározó részévé vált. Ennek alapvető oka a hosszútávon nem fenntartható gazdálkodás következtében a természeti erőforrások egyre gyorsabb ütemű felhasználása, másrészt a gazdasági tevékenységek hatásaként a környezetbe kibocsátott szennyező anyagok növekvő mennyisége. Mindezek eredményeképpen szinte minden környezeti elem állapota romlott, és ez már a használatok egyértelmű korlátozásával is együtt jár. Ugyanakkor a megfelelő környezeti feltételek nélkülözhetetlenek a jelen és a jövő nemzedékek jólétének, egészséges életének biztosításához. A társadalmi-gazdasági feladatok végrehajtásával párhuzamosan, azokkal együtt kell a környezetvédelem problémáit megoldani.

Ezen szemlélet alapján került megfogalmazásra jelen környezetvédelmi program, amely Tompa város helyzetére, adottságaira építve fogalmaz meg intézkedéseket, amelyek egyrészt iránymutatóak lehetnek a területi fejlesztéspolitika számára, másrészt megvalósításuk révén a község nagy lépést tehet a fenntartható társadalom kialakítása irányában.

2./ A környezet védelmének, a természet védelmének alapelvei

Megbízhatóan csak akkor tudjuk felmérni a környezet állapotát, ha minél több egzakt paraméterrel jellemezni tudjuk azt.

A környezetvédelem alapvető célja az élet komplex védelme, pusztulástól való széleskörű megóvása. A valódi környezettudat kialakításához megfelelő szocializáció szükséges minden életkorban.

A környezet védelmének általános szabályairól szóló törvény szabályozásával összhangban elengedhetetlennek tartjuk, hogy a község közigazgatási területére kiterjedően érvényt szerezzünk az alábbiaknak:

- A környezethasználatot úgy kell megszervezni és végezni, hogy a legkisebb mértékű környezetterhelést és igénybevételt idézzük elő.
- A környezetszennyezést meg kell akadályozni, a környezetkárosítást ki kell zárni.
- A környezetterhelést minimalizálni szükséges, a megelőzés érdekében a környezethasználat során a leghatékonyabb megoldást kell alkalmazni.
- A környezethasználó minden esetben köteles gondoskodni a tevékenysége által bekövetkezett környezetkárosodás megszüntetéséről, a károsodott környezet helyreállításáról.
- A környezethasználók felelősséggel tartoznak a tevékenységeik környezetre gyakorolt hatásaiért.
- Az állami szervek, a helyi önkormányzatok, a természetes személyek és szervezeteik, a gazdálkodást végző szervezetek és érdekvédelmi szervezetei, valamint más intézmények együttműködni kötelesek a környezet védelmében.
- Mindenkinek joga van a környezetre vonatkozó tényeknek, adatoknak, így különösen a környezet állapotának, a környezet szennyezettség mértékének, a környezetvédelmi tevékenységeknek, valamint a környezet emberi egészségre gyakorolt hatásainak megismerésére.

3./ A környezetvédelem helyi feladatai

Az önkormányzat környezetvédelemmel kapcsolatos feladat- és hatáskörök ellátását a környezet védelmének általános szabályairól szóló 1995.évi LIII. törvény, valamint az önkormányzati törvény írja elő. Az egyik legfontosabb feladat ezzel kapcsolatban a feladatok pontos értelmezése, a saját célok, feladatok, prioritások meghatározása és a megvalósítás eszközrendszerének kialakítása.

A környezetvédelem az önkormányzatok, az állami szervek, a gazdálkodók és sok más szereplő együttműködését igényli. Az egyes környezetvédelmi ügyekben ugyanis nagyon eltérő az önkormányzatok befolyása, hatásköre. Egyes hatástényezők önkormányzati feladatkörbe tartoznak, mások elsősorban a környezetvédelmi hatóság és a gazdálkodók feladata.

A települési önkormányzat a környezet védelme érdekében:

- a) Biztosítja a környezet védelmét szolgáló jogszabályok végrehajtását, ellátja a hatáskörébe utalt hatósági feladatokat,
- b) A programban foglalt célokkal, feladatokkal és a település rendezési tervével összhangban illetékességi területére önálló települési környezetvédelmi programot dolgoz ki, amelyet Képviselő-testülete hagy jóvá,
- c) A környezetvédelmi feladatok megoldására önkormányzati rendeletet bocsát ki, illetőleg határozatot hoz,
- d) Együttműködik a környezetvédelmi feladatot ellátó egyéb hatóságokkal, más önkormányzatokkal, társadalmi szervezetekkel,
- e) Elemzi, értékeli a környezet állapotát illetékességi területén, és arról szükség szerint, de legalább évente egyszer tájékoztatja a lakosságot,
- f) A fejlesztési feladatok során érvényesíti a környezetvédelem következményeit, elősegíti a környezeti állapot javítását.

A környezet védelmének általános szabályairól szóló 1995. évi LIII. törvény 46. §. (1) bekezdés b.) pontja előírja, hogy a Nemzeti Környezetvédelmi Programmal és a településrendezési tervvel összhangban az önkormányzatoknak el kell készíteniük környezetvédelmi programjukat. A jogszabály 47. §.(1) bekezdése a készítendő program tartalmi keretére vonatkozóan az alábbi hatótényezők vizsgálatát írja elő:

1. A települési környezet tisztasága,
2. A csapadékvíz elvezetés,
3. A kommunális szennyvízkezelés, gyűjtés, elvezetés, tisztítás,
4. Kommunális hulladékkezelés,
5. A lakossági és közszolgáltatási (vendéglátás, település-üzemeltetés, kiskereskedelem) eredetű zaj-, rezgés és légszennyezés elleni védelem,
6. A helyi közlekedésszervezés
7. Az ivóvízellátás,
8. Az energiagazdálkodás,
9. Zöldterület-gazdálkodás
10. Talaj és földvédelem,
11. A feltételezhető rendkívüli környezetveszélyeztetés elhárítása és a környezetkárosodás csökkentése,
12. Természetvédelem keretén belül állat- és növényvédelem, természeti értékeink megőrzése, megóvása,
13. A lakosság és különös tekintettel sz ifjúság környezet- és természetvédelemmel kapcsolatos tudatformálásának, településre vonatkozó feladatait és előírásait.

A fentiekből kitűnik, hogy az évek során felgyülemlett környezetvédelmet érintő feladathalmaz megvalósítása tisztán önkormányzati forrásból nem finanszírozható, megvalósítását csak középtávon lehet érdemben kezelni.

A helyi környezetvédelmi program megalkotásakor a törvényben kapott felhatalmazás alapján helyi környezetvédelmi alapot kell létrehozni, mely pénzalapot szolgáltatathat a környezeti állapotok javítását szolgáló pályázatainknak.

A törvény a települési önkormányzat feladat- és hatáskörébe utalja:

- a helyi jelentőségű természeti érték védetté nyilvánítását,
- a helyi jelentőségű természeti réték megóvásáról, őrzéséről, fenntartásáról, bemutatásáról, valamint helyreállításáról történő gondoskodást,
- a területek zajvédelmi szempontból fokozottan védetté nyilvánítását,
- a csendes övezet kialakításának elrendelését a zaj ellen fokozott védelmet igénylő létesítmény körül,
- a védett kategóriába tartozó területeken alacsonyabb levegőtisztaság-védelmi követelmények megállapítását,
- rendelettel rendkívüli, levegőtisztaság-védelmi intézkedési terv megállapítását,
- az avar és kerti hulladék égetésére, továbbá a háztartási tevékenységgel okozott légszennyezésre vonatkozó szabályok megállapítását,
- önkormányzati, környezetvédelmi alappal való rendelkezést, és gazdálkodást,
- meghatározott körben: levegőtisztaság-védelmi, zaj- és rezgésvédelmi ügyekben, valamint természetvédelmi ügyekben első fokon eljár
- rendelet alkotási jogköre környezetvédelmi ügyekre is kiterjed, határértéket állapíthat meg a zaj- és levegőtisztaság-védelem területén.

A törvény a települési polgármester környezetvédelmi és természetvédelmi feladatkörébe utalta:

- a rendkívüli levegőtisztaság-védelmi intézkedési terv kidolgozását,
- szolgáltató tevékenységet ellátó üzemi létesítmény esetén, a veszélyes mértékű zajt és rezgést okozó tevékenységek korlátozását, felfüggesztését, illetőleg feloldását,
- a légszennyezést okozó szolgáltató, termelő tevékenységet ellátó létesítmények üzemeltetőinek más energiahordozó, üzemmód használatára kötelezését, legfeljebb három hónapra történő megtiltását, és a tilalom 30 nappal történő meghosszabbítását,
- a helyi védelem alatt álló természeti értéket veszélyeztető tevékenység 30 napig terjedő időtartamra történő megtiltását, és a tilalom 30 nappal történő meghosszabbítását,
- a helyi védelem alatt álló természeti területen a jogszabályban előírtak teljesítésére történő kötelezést, valamint a közlekedés és a tartózkodás korlátozását.

A jegyző környezet- és természetvédelmi feladat- és hatáskörét a kormányrendeletben állapítja meg.

3.1./ A program kidolgozásánál figyelembe vett főbb tervek, programok, rendeletek

Az országos szintű fejlesztési politika a mindenkori kormányzati politika függvénye és ez határozza meg a regionális, megyei, kistérségi és helyi fejlesztési politika lehetőségeit is. Ennek sikere a tényleges forrásteremtés és finanszírozás mellett azon is múlik, mennyire épül ki az érdemi decentralizáció, azaz a régiós, megyei és kistérségi szint milyen jogosítványokat kap a fejlesztési folyamatban, milyen döntési és közvetlen forráselosztási jogkörrel és önállósággal bír.

Tompa környezetvédelmi programjának elkészítése szervesen kapcsolódik az alábbi dokumentumokhoz:

Országos Programok

- A 2003-2008 közötti időszakra szóló Nemzeti Környezetvédelmi Program (132/2003. (XII.11.) OGY. határozat)
- Országos Területfejlesztési Konceptió (38/1998. (III.20.) OGY. Határozat)
- Országos Területrendezési Terv
- A helyi önkormányzatokról szóló többször módosított 1990. évi LXV. Törvény
- Nemzeti Fejlesztési Terv
- Ivóvízminőség-javító Program
- A Nemzeti Települési Szennyvíz-elvezetési és –tisztítási Megvalósítási Program
- Országos Hulladékgazdálkodási Terv
- Magyarország SAPARD Terve 2000-2006 (53/2001. (VIII.17.) FVM. rendelet)
- Nemzeti Agrár-környezetvédelmi Program (2253/1999. (X.7.) Kormány Határozat)
- Nemzeti Környezet-egészségügyi Akcióprogram
- Az „Egészség Évtizedének Johan Béla Nemzeti Programja”

Regionális Programok

- Dél-Alföldi Statisztikai Régió Hulladékgazdálkodási Terve (15/2003. (XI.7.) KvVM. rendelet)
- Ivóvízminőség-javító Program (2003)

Megyei Programok

- Bács-Kiskun Megye Komplex Területfejlesztési Stratégiája (32/1998. (III.13.) Kgy.)
- Bács-Kiskun Megye Területrendezési Programja (33/1998. (III.13.) Kgy.)
- Bács-Kiskun Megye Agrár-környezetvédelmi Cselekvési Programja (2002)
- Bács-Kiskun Megye Környezetvédelmi Programja (1998)
- Bács-Kiskun Megyei Szennyvízelhelyezési Konceptió (1997)
- Tanulmány Bács-Kiskun Megye hosszú távú hulladékkezelési és elhelyezési stratégiájának megalapozásához
- Bács-Kiskun Megye Alföldfásítási Program koncepciója (1999)

Tompa Város környezetvédelemmel kapcsolatos rendeletei, programjai

- Tompa Nagyközség Önkormányzati Képviselő-testülete 7/2003. /IV.1./ökr. sz. rendelete a helyi környezetvédelem szabályairól
- Tompa Nagyközség Önkormányzati Képviselő-testülete 23/1999./X.26./ ökr. sz. rendelete a szeméttelp működési rendjéről /Egységes szerkezetbe foglalva./
- TOMPA Nagyközség Önkormányzata Képviselő-testületének 26/2000. /V.1./ ökr. sz. rendelete a települési folyékony hulladék kezelésével kapcsolatos közszolgáltatási feladatokról
- 37/2000./III.27./ számú képviselő-testületi határozat Az önkormányzat környezetvédelmi programjáról
- Tompa Nagyközség Önkormányzati Képviselő-testülete 46/2000./XII.19/.sz. rendelete a települési szilárd hulladékkal összefüggő kötelező közszolgáltatás igénybevételéről /egységes szerkezetbe foglalva/

4./ A program fontosabb célkitűzései

A program Tompa Város Önkormányzatának igyekszik segítséget nyújtani abban a folyamatban, melynek központi gondolata hogy a település működése ma még jellemző utólagos, környezeti kárelhárító szemlélet és gyakorlat, a környezeti problémák megelőzését célzó szemléletté és gyakorlattá alakuljon át, amely egyúttal a lakható-fenntartható településkép alapja is. Ennek megfelelően elsődlegesen a lakosság szemléletét kell megváltoztatni, környezettudatos polgárrá válását kell kialakítani.

A tervezés közvetlen céljai:

- 1) *Az emberi egészség védelme, az élet minőség helyi környezeti feltételeinek javítása.*
- 2) *A környezet igénybevételének, terhelésének és szennyezésének csökkentésével összefüggő helyi feladatok számbavétele, a károsodás megelőzése, a károsodott környezet helyreállítása.*
- 3) *A helyi természeti erőforrások megőrzése, fenntartása, azokkal való ésszerű, takarékos gazdálkodás személyi, szervezeti és anyagi feltételeinek megteremtése.*
- 4) *A helyi környezetvédelmi feladatok összhangba hozatala egyéb önkormányzati feladatokkal, az utóbbinál környezetvédelmi elvárások kiemelt megjelenítése.*
- 5) *A helyi gazdaság működésének, a társadalmi, gazdasági fejlődésnek a környezeti követelményekkel való összehangolása.*
- 6) *Környezetvédelmi helyi intézményrendszernek kialakítása, a hatósági munka személyi, szervezeti és tárgyi feltételeinek megteremtése. Környezetvédelmi feladatok megoldására vonatkozó önkormányzati rendelet alapjainak, illetve vázának meghatározása.*

A fent megfogalmazott célok eléréséhez összehangolt cselekvésre van szükség, amelynek legfontosabb színtere jól láthatóan a helyi gazdaság. Több fontos terület azonban nem tartozik a vállalkozás szférájába. A környezetvédelmi oktatásnak, nevelésnek ugyancsak nagy szerepe van a környezeti problémák megoldásában, és legalább ilyen fontos a környezetvédő tudat kialakítása, hiszen a belső indítékok által motivált környezetvédő cselekvés hatékonyabb a külső kényszer hatására végrehajtott cselekedeteknél.

A program készítése során annak tartalmi felépítésére vonatkozóan három elvárást vettünk figyelembe:

- egyrészt feleljen meg a település és térsége fejlesztését irányító, közreműködők elvárásainak,
- másrészt feleljen meg a Magyarországon hatályos környezetvédelmi programok, törvények tartalma követelményeinek,
- harmadrészt összhangban legyen az EU környezetpolitikájával

A programot öt egymásra épülő munkarész kidolgozásával készítettük el:

1./ A település és térsége környezeti állapotának bemutatása fejezet döntően a már rendelkezésre álló adatokra, információkra alapozódik. Célja a fennálló környezeti állapotokról minél hitelesebb és részletesebb tájékoztatást nyújtunk, valamint minél pontosabban rögzítsük a program stratégiai megalapozását szolgáló fennálló problémákat.

2./ A környezeti állapot bemutatása mellett szükségesnek tartottuk Tompa és térsége bemutatását, elsősorban a gazdaság környezet befolyásoló szerepe miatt.

3./ Az elérni kívánt környezetvédelmi célok, célállapotok fejezetben a célok meghatározásánál tekintettel voltunk a település anyagi és természetbeni lehetőségeire és adottságaira.

4./ A környezetgazdálkodási stratégia melynek időtávja középtáv, azaz 6 év, az intézkedésekhez alapprogramokat rendel. A környezetre ható tényezők köréből döntően az önkormányzati hatókörbe tartozó intézkedések jelennek meg. Ezek között természetesen szerepelnek együttműködést, koordinációt előíró pontok, és olyan kezdeményezések, amelyek más szervek intézkedéseit célozzák meg. Ez a belső erőforrásokra építő belső felfogás nem csökkenti a környezetvédelemben hatáskörrel rendelkező hatóságok szerepét, hanem erősíti azt.

5./ A munka ötödik szakaszában a stratégiai programokra épülő, projekteket tartalmazó 3 évre szóló rövid távú programok kerültek rögzítésre. Az operatív programok egy-egy problémakör megoldása szerint lettek csoportosítva. Egy-egy ilyen alapprogramot témakör összefoglaló értékelése előzi meg, amely tömören értékeli a problémák jelentőségét és megoldási irányait.

A program során feldolgozott adatok forrásaként részben a településről és a térségről már rendelkezésre álló elemzések szolgáltak, emellett az adatszolgáltatásba a lehetőségekhez mérten be lettek vonva az érintett hatóságok, közszolgáltatók, helyi szervezetek, valamint a település Polgármesteri Hivatala.

A stratégiai és operatív program alkotás során a térség meghatározó szereplőinek, mint a közösségi érdekek kifejezőinek véleményét használtuk fel. Ez tette lehetővé, hogy a települési és térségi környezetvédelmi problémák, érdekek maradéktalanul megjelenjenek a programozásban.

Jelen program sikerének feltételei:

- Ki kell alakítani azt az együttműködő mechanizmust, mely az egyre erősödő, és a minőségben is egyre javuló települési, intézményi aktivitások számára szakmai, anyagi támogatást, az eredményességet növelő, az egymást erősítő jelleget kidomborító rendszert tud kínálni.
- A környezetvédelmi program elkészítése, a térség környezet tudatos fejlesztése feltételezi a tervek ellenőrzött megvalósítását. Ehhez elsősorban a fejlesztéseket irányító intézményekre, pénzügyi forrásokra, megfelelő közigazdasági és jogi szabályozásra, egyéb helyi ösztönzőkre és sokirányú együttműködésre van szükség.

Jelen program csak abban az esetben érheti el célját, ha megvalósításába a térség valamennyi potenciális szereplője teljes elkötelezettséggel bekapcsolódik. Ez úton is kérünk minden, a környezetükért, az utánuk következő nemzedékek jövőjéért felelősséget érző döntéshozó, végrehajtó vagy kezdeményező szervezet tagját, illetve Tompa és térsége valamennyi lakosát, hogy saját lehetőségei és helyzete szerint mind munkája során, mind magánéletében tegyen ezen intézkedések megvalósulásáért, hogy gyermekeink és unokáink büszkeséggel tekintsenek vissza ránk.

II. Tompa jelenlegi helyzetének bemutatása

1./ Földrajzi elhelyezkedés, megközelíthetőség, területi kiterjedés

Tompa város 1922. április 22-én lett önálló település. Korábban Szabadka városához tartozott Tompa-puszta néven. Báró Bodmaniczky család volt a település legnagyobb birtokosa. Kastélya - ma Pszichiátriai Betegotthon - és a mellette lévő neogót stílusú Szent Anna templom a település két legértékesebb, legszebb épületegyüttese. Külön figyelmet érdemel a kastély parkja, mely értékes növényi állománnyal rendelkezik, azonban felújításra szorul.

Tompa közel ötezer lelket számláló, nagy forgalmú nemzetközi közúti határátkelővel rendelkező város. A Duna-Tisza közén, Bács-Kiskun megye déli részén, a Felső-Bácskában helyezkedik el. Szerkezetében az alföldi községekre jellemző családirházas, kiskertes felépítésű rendszerint széles utcákkal. A városmaghoz nyúlványszerűen kapcsolódnak már-már külterületi jelleggel utcák, lakott helyek melyek a várost rendkívül kiterjedté teszik. Ilyenek a Kőrösoldal, Külső-Újsor, Belső-újsor, stb.

A település az 53. és az 55. számú fő közlekedési utak találkozásától 1 km-re délre, a 150-es (Kelebia-Budapest) vasútvonal mentén, Baja-Szeged vonalában, a két várostól egyenlő (60 – 60 km) távolságra fekszik.

Délről Szerbia és Montenegró területe, Északról Kisszállás, Nyugatról Csikéria és Mélykút, Keletről Kelebia község határolja.

A település a Dél-Alföldi régión belül a „Kiskunhalasi kistérség”-hez tartozik. Kiskunhalas város cca. 28 km-re kerül el Tompától.

2./ Természeti erőforrások, környezeti állapot

2.1./ Geológiai viszonyok

Tompa Város talajviszonyainak alakulását a földtörténeti viszonyok befolyásolták, melyek ismerete hozzásegít a talajképző folyamatok megismeréséhez.

Az Alföld szerkezetileg töréses peremű, katlansüllyedésekre tagozódó negyedkori medence, melynek feltöltődését tengeri, tavi, folyóvízi üledékképződés eredményezte. Mai felszínének kialakulását az eolikus és fellációs anyagmozgás és áthalmozódás alakította ki. Az érintett terület egység a Duna pleisztocénkori nagy hordalékkúpjának maradványa. A hordalékkúp nagyobb részét folyami homok, homokos iszap és agyag építi fel, az eolikus üledéket pedig átalakult lösz kőzetek és futóhomok jellemzi. Ez a viszony a földtörténeti jelen korban a szél hatására megváltozott, a folyóvízi hordalékot a deflációs hatások jelentős mértékben elmozdították a területről, így a jelenlegi alapkőzetnek a felszínhez közel álló rétege a laza törmelékes kőzet, azaz a homok.

A település Bács-Kiskun megye déli részén, a Trianon-i országhatár mellett helyezkedik el. Közlekedése elsősorban közúton modható jól kiépítettnek és szervezettnek. Vasúton kevésbé lehet a várost megközelíteni, mert pályaudvarral, rakodóval nem rendelkezik. A vasúti teherszállítás csak a közeli Kisszállás és Kelebia községek pályaudvarain keresztül oldható meg.

A térszín morfológiai viszonyaiban a löszhátra jellemző sík területek a meghatározók. Alárendelten előfordulnak kisebb homokhalmok, és mélyfekvésű szikes tavak nyomai, vízállások is.

A térség Balti tengerszint feletti magassága 130,0 – 133,0 m között alakult ki, de szélső értékben előfordul a 127,0 – 139,0 m magasság is.

A város központja – Városháza – EOVS koordinátái az alábbiak

$$X = 94.620,45 \text{ km}$$

$$Y = 687.885,60 \text{ km}$$

$$Z = \text{cca. } 131,00 \text{ m Balti felett}$$

2.2./ Domborzati viszonyok

A domborzat a város területén sík, teljes mértékben megjelenik rajta az ember tájformáló hatásának kézjegye.

A külterületi részeken az eredeti enyhén hullámos területek az emberi beavatkozás, a mezőgazdaság hatására mára szinte teljesen eltűntek.

2.3./ Éghajlati viszonyok

A terület éghajlata földrajzi helyzetéből adódóan kontinentális.

Az évi középhőmérséklet 10-11 °C körül alakul. A napsütéses órák száma a nyári időszakban elérheti a havi 280-300 órát is eléri, átlagosan azonban a nyári évnegyedre 820-840 napsütéses óra, a téli évnegyedre pedig 200-210 napsütéses óra jellemző.

Az éves csapadékmennyiség 530 mm körül alakul. Ez a csapadékmennyiség azonban nem egyenletesen jelentkezik, hanem gyakran az éves mennyiség 10-15 %-a rövid időn belül (akár pár óra) lehullik. A légnedvesség a változatos időjárás során belül szabványos napi és éves ingást mutat. Jellemző az átlagos vízhiány, vízfölösleg azonban az időjárási anomáliáktól eltekintve nem alakul ki.

A területre jellemző szélirányok gyakoriságát tekintve a leggyakoribb irány az Észak, Észak-Nyugati. Évi átlagban a szélcsendes időszak 7,5-8,0 %-ra tehető.

A terület vízrendezésének következtében a talajvízszint ingadozás és ennek periodikus változása a terület vízgazdálkodását nem befolyásolja.

A terület a Borhidi féle klimazonális felosztás szerint a szubmediterrán erdősztyepp övbe tartozik. Jellemzője a kettős csapadékmaximum, valamint a nyár közepétől fellépő semihumid periódus.

2.4./ Talajviszonyok

A jelen dokumentációban elsősorban a felszámolásra kerülő szemétkerakó hely talajfeltárásából nyert adatokat szerepeltetjük, kiegészítve más információkkal. Az itt feltárt talajviszonyok jól reprezentálják a város más területeinek jellemzőit is.

A felszínt 0,5 – 0,7 m vastagságban humuszos iszapos homokliszt, mint termőtalaj borítja, ami a déli oldalon 2,5 – 3,0 m-es vastagságot is eléri. Ennek kora holocén. Vízáteresztőképessége $k = 10^{-4}$ cm/s értékben adható meg.

Ez alatt 4,0 – 6,0 m vastag homogén szerkezetű finom homokliszt rakódott le, mely a pleisztocén korban került a mostani helyére. Vízáteresztő képessége $k = 10^{-3}$ cm/s.

Mindkét réteg eolikus eredetű.

A talajvízszintek 123,0 – 125,0 m közötti szinten észlelhetők, melyek mozgása jelenleg – hosszú idő távlatában, süllyedő tendenciájú. A horizontális értelmű mozgása rendkívül enyhe ÉNy – DK irányú áramlás.

2.5./ Vízrajz

Tompa város területe vízföldtanilag a Tisza folyó jobb parti vízgyűjtőjéhez tartozik.

A terület földtani felépítését a helybeli és környeli fúrások, szénhidrodénkutató feltárások rétegsora alapján ismertük meg. A felszínközeli pleisztocén üledéksor vastagsága kb. 200 m. Ez alatt aránylag vékony levantei és pannóniai takaró helyezkedik el. Az alaphegységet 600 – 650 m közötti mélységben érték el a feltárások.

A pleisztocén rétegeket vékony agyagos sávok választják el egymástól, ezért egységes víztartóként viselkednek. A mélységi ivóvíz beszerzés erre a szinttájra támaszkodik.

2.6./ Mező- és erdőgazdálkodás

Jelenleg a szántó terület nagysága 5506 ha, 401 ha a szőlő, gyümölcsös, gyep. Az 1990-től bekövetkező változások miatt ma már csak a Szabadság Szövetkezet működik, 14 fővel.

A Szövetkezet 380 hektáron búzát, kukoricát, napraforgót, repcét termel és éves szinten 16 ezer brojlercsirkét nevel. Az egyéni vállalkozók, őstermelői igazolvánnyal rendelkezők (1600 fő), zöme szintén csak a kevés kézimunkát igénylő gabonát és kukoricát termeli.

Nem meghatározó, de egyre nő a gyümölcsösök területe, elsősorban meggyeseket telepítenek.

Az egyéni vállalkozók, őstermelők kis létszámú udvaraikban 1200 sertés, 1200 juh, 960 méhcsalád, 210 szarvasmarha és 90 ló található.

Az **erdőterület** nagysága **1493 ha**, a község területének 18,3 %-a, melynek döntő többsége a KEFAG RT, kisebb része magánerdő-birtokosok tulajdonában van.

Az erdészeti hagyományos erdőgazdálkodó tevékenységek csaknem mindegyikét végzi, úgymint maggazdálkodás, csemetetermelés, erdőfelújítás, erdőtelepítés, fakitermelés, faanyag-felvásárlás, magánerdők erdészeti munkáinak szakirányítása, vadgazdálkodás, vadásztatás.

Az erdészeti környezet községek lakossága számára meghatározó jelentőségű, mind a tájkép, mind a környezetkultúra, mind pedig az alkalmi munkalehetőségek szempontjából. Erdeink javítják az itt élő emberek közérzetét, tájhoz, térséghez való kötődését.

Az erdőállomány tájesztétikai szerepét is előtérbe helyezi gazdálkodása során az erdészeti. Őshonos fafajok közül a fehér nyár jelentősége a legnagyobb.

A vadászterület jelentősen erdősült (64 százalék), amely meghatározza a nagyvadas adottságot. Az apróvad gazdálkodás (fácán, nyúl, vadvakcsa) kevésbé jelentős. A nagyvad közül mind létszámát, mind a trófea minőségét tekintve a dámállomány országos jelentőségű. Másik fontos vad a vaddisznó, melynek vadászatára szabad területi és vadaskerti egyéni és társas vadászatokat szerveznek.

2.7./ Zöldfelületek

Tompa közigazgatási területének jelentős részét erdő borítja. Az erdők legnagyobb hányada a KEFAG Rt kezelésében van, kisebb hányada pedig magánkézben. Az erdők egészségesek, gondozottak.

A gondosan óvott természeti környezet és a tudatosan védett épített környezet együttesen Tompa egyik legfőbb értéke, mellyel a település lakói és az önkormányzat is teljes mértékben tisztában vannak.

2.8./ Védett természeti értékek

Tompa városban természetvédelmi terület nincs, de több védett növény található. Védett növények:

- tarka sáfrány, vagy csíkos sáfrány (*crocus reticulatus variegatus*)
- tavaszi hérics (*adonis vernalis*)
- báránypirosító (*alcala tinktória*)
- árvalányhaj (*stipacap pennata*)
- naprózsa (*fumana vulgaris*) legkisebb fás szárú növény
- homoki nőszirm (*iris humilis*)
- törpe nőszirm (*iris pumila*), néhány szál van elszórtan az alacsonyra növegyeptakaróban, az úgynevezett „szőrfüves legelőn”.
- salátaboglárka, bár nem védett növény, de a Duna-Tisza-közi homoktalajon csak itt található.

Az úgynevezett Tanácserdő ma is őrzi a tölgy, kőris, szil ligeterdő csonkolt maradványképét. Tölgy és kőris faegyedek még ma is megtalálhatók itt méretes nagyságrendben (25 m magas és 60-70 cm törzsátmérő). A szil hasonló méretű volt, az utóbbi 20-25 évben azonban zömében kipusztult. A *ceratos tomella ulm* (gomba) pusztító hatását csak néhány egyed élte túl.

Ritka fafaj a fekete nyár és a csavaros fekete nyár, ezekből egy-egy található. A fák kora kb. 100 év.

3./ Emberi erőforrások

3.1./ Népesség

A település lakossága a 80-as évek végén 5 év alatt 4,7 %-kal csökken. Az akkori prognózis szerint a lakónépesség az ezredfordulóra 4500 fő lett volna. Szerencsére ez a folyamat lelassult illetve megállt, majd lassan nem csökkent hanem emelkedett a lakónépesség.

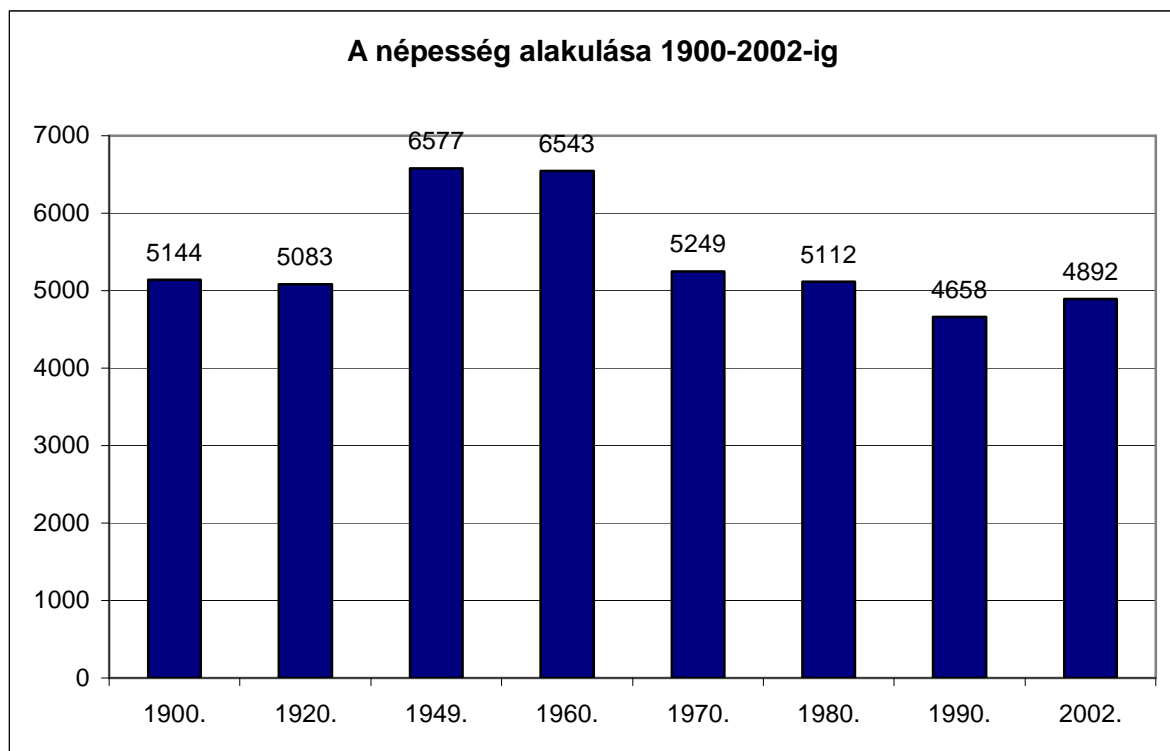
A város területe, népessége:

1.sz.táblázat

Megnevezés	1990	2001	Megys.
Terület	81,57	81,57	km ²
Ebből: belterület	3,04	3,04	km ²
Külterület	78,53	78,53	km ²
Külterületi lakott hely	18	14	db
Népesség	4658	4892	fő
Ebből: belterületi	3067	3642	fő
Népsűrűség	57,8	60	fő/km ²
Belterületi népsűrűség	1009	1250	fő/km ²

A népesség számának alakulását az alábbi grafikon szemlélteti

2.sz.táblázat

3.2./ Foglalkoztatottsági adatok

Az 50 főnél nagyobb létszámot foglalkoztató vállalkozások, intézmények:

3.sz.táblázat

Megnevezés	Helyi dolgozók száma	Ingázók száma	Összesen
BM Határőrség Tompa Határforgalmi Kirendeltség	48	71	119
Fővárosi Önkormányzat Pszichiátriai Betegek Otthona	82	32	114
Vámhivatal	25	63	88
Kel-Feder Kft.	31	54	85
Elegant Kft.	37	15	52
Összesen	223	235	458

4./ Gazdasági fejlettség

A település gazdaságában kiemelkedő a mezőgazdasági tevékenység és a hozzákapcsolódó háztáji és kisüzemi állattartás. Ez az Észak-Bácskai-pannóniai hátság peremén elhelyezkedő jó minőségű földeknek, áthalmozott lösz takarónak köszönhető. Ez mellett meghatározó a közúti határátkelő, mely fontos kapu Európa és a Balkán között. A határátkelőn dolgozók jelentős része helyi lakos. Alárendelt szerepet tölt be az ipari és kereskedelmi tevékenység foglalkoztatási hatása.

4.1./ Ipar

Kisipari termelőszövetkezet (ktsz) 1951-ben alakult Kelebia – Tompa községek iparosaiból (asztalos, cipész, fodrász) Kelebia székhellyel. Az 1953-as évben fúzió történt, Tompa, Kelebia és Kisszállás iparosai (cipész, szabó, kovács, bogár) egyesültek Tompa székhellyel.

Jelentős fejlődés volt 1962-63-ban, amikor beindult a faipari termelés, ekkor már belföldre és külföldre is ládákat készítettek. A létszám is jelentősen növekedett, két műszakban dolgoztak. Ekkor már 4 részleg működött:

- famegmunkálók,
- asztalos üzem,
- lakatosüzem,
- textilüzem.

Jelenleg két kivált egység, a Tompai Faipari Kft. és az Andrea Kft. működik.

Tompai Faipari Kft. Ipari tevékenységet folytat, 1995-ben alakult. A foglalkoztatottak száma 12, ebből 3 fő a térségből jár dolgozni. Beltéri ajtók gyártásával (6 ezer db/év) foglalkoznak. Az **ország valamennyi részébe szállítanak.**

Andrea Kft. 2000 júliusától végzi tevékenységét 37 fővel, ebből 7 fő a vonzáskörzetből jár dolgozni. Bébi- és gyermekruhágyártással foglalkoznak, **hazai és külföldi** piacra termelnek.

Elegant Kft. 1992-ben alakult, 52 fő a foglalkoztatottak száma, ebből 15 fő a vonzáskörzetből jár. Női- és lánykaruhákat gyártanak (300 ezer db/év) **franciaországi** piacra.

Márki Kálmán 1993. január 1-jétől működtet szikvízüzemet, éves termelésük 60 ezer liter.

Zvertyel-Hús Kft. 2001-től húsfeldolgozó üzemet működtet. **Egyedi, speciális** készítményeivel – száraz- és töltelékáru – látja el a vonzáskörzethez tartozó községeket, de szállítanak Szolnokra, Szegedre és Budapestre is.

Péics Kereskedelmi Kft. 1995-ben alakult, a **pékség** és a bolt 16 főt foglalkoztat. 20 fajta **házi jellegű** péksüteménnyel és kenyérral látja el a környező 4 községet.

A **TÉSZ 99 Kft.**, és a **KER-EX 94 Kft.**, valamint **2 magánvállalkozó** végez **építőipari** tevékenységet. Valamennyien kőművesmesteri végzettséggel rendelkeznek. Az építőiparban foglalkoztatottak száma 40 fő.

Elsősorban önkormányzati és gazdasági társaságok beruházásaival foglalkoznak. Sajnos elég kevés – az önerő hiánya miatt – a magánház-építkezés.

4.2./ Mezőgazdaság

Jelenleg a szántó terület nagysága 5506 ha, 401 ha a szőlő, gyümölcsös, gyep. Az 1990-től bekövetkező változások miatt ma már csak a Szabadság Szövetkezet működik, 14 fővel.

A Szövetkezet 380 hektáron búzát, kukoricát, napraforgót, repcét termel és éves szinten 16 ezer brojlercsirkét nevel.

Tompai Termelők Termékértékesítő Szövetkezete 2003. februárjában alakult 35 fővel. Tagjai 46 hektáron paprika- és almatermesztéssel foglalkoznak.

Céljuk: a zöldség- és gyümölcsstermesztés kereslethez történő igazítása; a mennyiségi és minőségi áruterelés, feldolgozás, tárolás feltételeinek megteremtése.

Agráripari Rt. 41 fővel működik, és szarvasmarha-tartással foglalkozik. A vállalkozás 700 hektáron abraktakarmányt termel, 1000 db-os fejőstehén-állománnyal rendelkezik. A 9. legjelentősebb vállalkozás Bács-Kiskun megyében.

KEL-FEDER Kft. 1992-ben alakult, létszám 85 fő. Tevékenységi köre víziszárnyas-tartására, keltetésére, nevelésére, takarmánygyártásra és értékesítésre terjed ki. Az **ország** vízi szárnyas **termelésének 1/7** részét adják. Integrációjuk az egész Alföldre vonatkozik.

Bács-Tak Kft. 1996-ban alakult, létszámuk 42 fő. Szintén víziszárnyas-keltetéssel, -neveléssel és törzskacsatartással foglalkozik. A keltetőben évente 5 millió db tojást keltetnek. **Országosan elsők** a víziszárnyas-keltetésében. A környező 10 községben neveltetik fel a napos kacsákat (6-7 hétig), melyhez biztosítják a tápot, azt követően a pecsenyekacsát exportálják.

Az egyéni vállalkozók, őstermelői igazolvánnyal rendelkezők (1600 fő), zöme szintén csak a kevés kézimunkát igénylő gabonát és kukoricát termeli.

Nem meghatározó, de egyre nő a gyümölcsösök területe, elsősorban megyéseket telepítenek.

Az egyéni vállalkozók, őstermelők kis létszámú udvaraikban 1200 sertés, 1200 juh, 960 méhcsalád, 210 szarvasmarha és 90 ló található.

4.3./ Erdő és vadgazdálkodás

Az **erdőterület** nagysága **1493 ha**, a község területének 18,3 %-a, melynek döntő többsége a KEFAG RT, kisebb része magánerdő-birtokosok tulajdonában van.

Az erdészeti a hagyományos erdőgazdálkodó tevékenységek csaknem mindegyikét végzi, úgymint maggazdálkodás, csemetetermelés, erdőfelújítás, erdőtelepítés, fakitermelés, faanyag-felvásárlás, magánerdők erdészeti munkáinak szakirányítása, vadgazdálkodás, vadásztatás.

Az erdészeti a környező községek lakossága számára meghatározó jelentőségű, mind a tájkép, mind a környezetkultúra, mind pedig az alkalmi munkalehetőségek szempontjából. Erdeink javítják az itt élő emberek közérzetét, tájhoz, térséghez való kötődését.

Az erdőállomány tájlesztettkai szerepét is előtérbe helyezi gazdálkodása során az erdészeti. Őshonos fafajok közül a fehér nyár jelentősége a legnagyobb.

A vadászterület jelentősen erdősült (64 százalék), amely meghatározza a nagyvadas adottságot. Az apróvad gazdálkodás (fácán, nyúl, vadvacsa) kevésbé jelentős. A nagyvad közül mind létszámát, mind a trófea minőségét tekintve a dármasállomány országos jelentőségű. Másik fontos vad a vaddisznó, melynek vadászatára szabad területi és vadaskerti egyéni és társas vadászatokat szerveznek.

4.4./ Kereskedelem, vendéglátás

A város területén működő vállalkozások és gazdasági társaságok révén a helyi és a környező települések lakosságának fogyasztói igényei szinte minden területen **kielégítettnek** mondhatóak.

A település kereskedelmi ellátottsága a kereskedelmi egységek számának, szolgáltatásaik magas színvonalának és sokszínűségének köszönhetően megfelelő.

A kereskedelmi életben kiemelkedő szerepet tölt be az 1990-es években épült, határátkelőhöz közeli **4 nagyobb kereskedelmi egység – 2 db általános áruház, 2 db élelmiszer-jellegű kiskereskedelmi üzlet** -, amelyek nemcsak a községi és annak **vonzáskörzetében élő lakosságot** tudják ellátni, hanem **nagy számban vonzzák** a településre a határ túloldaláról érkező ún. „bevásárló turistá”-kat is.

A négy üzlet nemcsak Tompa város számára jelentős, fontos szerepet tölt be a környező községek lakosságának életében is.

A 4 kereskedelmi egység foglalkoztatási adatai 2003-ban:

4.sz. táblázat

Kereskedelmi egységek megnevezése	Helyi foglalkoztatottak (fő)	Ingázók (Kisszállás, Kelebia, Csikéria, Szabadka) (fő)	Összesen: (fő)	Összesen: (%)
TOMPAKER KFT	16	23	39	30,00
PEPITA PONT KFT	36	2	38	29,23
HATÁR DISZKONT	32	6	38	29,23
ZSIGA MARKET KFT	8	7	15	11,54
ÖSSZESEN (fő):	92	38	130	-
Összesen (%):	70,77	29,23	-	100

A város bel- és külterületén (53-as főút határátkelőhöz vezető szakasza) egyaránt nagy számban vannak jelen **kiskereskedelmi** egységek. Ezek szintén **térségi szerepet** töltenek be. Az elmúlt évtizedben számuk a növekvő fogyasztási igényeknek megfelelően emelkedett.

A kiskereskedelmi üzletek számának alakulása üzlettípusok szerint 1990-ben és 2003. év I. félévében

5.sz. táblázat

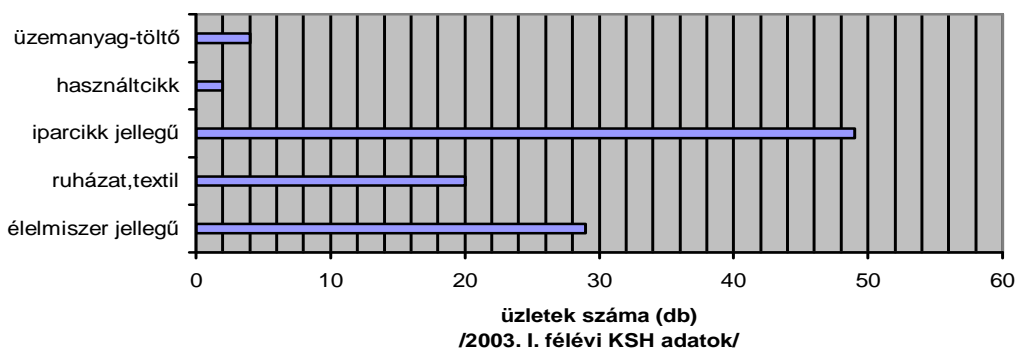
Kiskereskedelmi üzletek típusai	1990 ¹ (db)	2003. év I. félév ² (db)	Növekedés (db)	Növekedés (%)
Élelmiszer jellegű üzlet és áruház	7	26	+19	271
Iparcikk jellegű üzlet és áruház	1	4	+3	300
Ruházati szaküzlet	2	18	+16	800
Vasáru-, festék- és üvegszaküzlet	2	5	+3	150
Könyv-, újság- és papíráru-szaküzlet	1	2	+1	100

¹ Önkormányzati adat

² KSH adat

A kiskereskedelmi bolthálózat jelenleg minden szükséges fogyasztási igénynek meg tud felelni. A településen jelenleg **104 db kiskereskedelmi üzlet** működik. Tompa Város területén működő kiskereskedelmi egységek száma (db) 2003. I. félévében üzlettípusonként

6.sz. táblázat

A kiskereskedelem szempontjából meg kell említenünk a tompai székhelyű **TOMPASZÖV Rt-t** is. A vállalkozás 1999. március 18-án került a cégbíróságnál bejegyzésre. A cég alapítója a Tompa és Vidéke Általános Fogyasztási Szövetkezet. Az áfész 1970-ben a következő egységekkel rendelkezett a környező 3 településen:

- kereskedelmi egységek: 30 db
- vendéglátóipari egységek: 12 db
- felvásárlási egységek: 5 db
- ipar és szolgáltatás: 9 db
- **összesen: 56 db**

A TOMPASZÖV Rt. Fő tevékenységét jelentő élelmiszer jellegű vegyes kiskereskedelmet 2000. január 1-jétől folytatja, átvéve az alapítótól. **Működési körzete Tompa, Kelebia és Kisszállás.**

Az rt. állományi létszáma 2002-ben 46 fő. A működési körzetében jelenleg 6 db élelmiszer jellegű üzletet üzemeltet, ebből 4 egység a COOP rendszerben dolgozik. Ezekon kívül 3 iparcikk, 1 ruházati és 3 takarmánybolt tartozik saját tevékenységéhez. A társaság tulajdonát képező, de vállalkozók ill. vállalkozások által bérleti üzemeltetésben működik 10 vendéglátó, 5 élelmiszer jellegű üzlet, és 1 zöldség-gyümölcs felvásárló telep.

5./ Infrastrukturális fejlettség

5.1./ Közlekedés, utak, járdák

A belterületen a **szilárd burkolatú utak hossza 33 km. Ez 100 %-os mértékben szilárd burkolatú.** A teljes úthálózathoz képest a belterületi utak aránya 33,9 %.

A nagyközség területén a Magyar Állami Közútkezelő Kht. kezelésében 20 km útszakasz van, ami ugyancsak 100 %-os mértékben szilárd burkolatú.

A település teljes úthálózatának hossza 97,4 km.

A település belterületét elkerülő 4,6 km hosszúságú út, mintegy 250 millió forintos beruházási keretből 1993-ban készült el.

A 33 km-es szilárd burkolatú utak mentén 17 km hosszúságban szilárd burkolatú járda is található. Ez kicsivel többet, mint 50 %-os kiépítettséget jelent. Külterületen 3 km szilárd burkolatú járdával rendelkezik a település.

7.sz.táblázat

Úthálózat		hossza		
		kiépített	nem kiépített	megys.
Állami utak		20,0	0	km
Önkormányzati	Belterületi utak	33,0	0	km
	Külterületi utak	1,8	42,6	km
Összesen		54,8	42,6	km

A vasúti közlekedés **nem játszik meghatározó szerepet** a település életében, mert a Budapest-Kelebia vasútvonal a település belterületétől 6 km-re húzódik. Tompán csak felszállóállomás van – ami a központtól 6,2 km-re található - a vasúti közlekedést főleg az állomás közelében lakók veszik igénybe. Az állomásnál a gyors- és nemzetközi vonatok nem állnak meg.

A reggeli és a délutáni órákban két-két autóbuszjárat kimegy az állomásig, a köztes szakaszon két megállóhely van még, ahol a buszjáratot a helyi lakosság is igénybe veheti.

Tompa közigazgatási területén két út-vasút szintbeni kereszteződés van. Mindkét átjáró fénySOROMPÓVAL védett.

5.2./ Közművek

A 8.sz.táblázat a belterületi infrastruktúra kiépíttségére, közműellátottságára ad információt.

8.sz.táblázat

Közmű	Kiépítettség		Bekötöttség	
	km	%	db	%
villamos energia	<i>nincs adat</i>	100	1390	100
ivóvíz hálózat	49,70	100	1390	100
csatornahálózat	-	-	-	-
gázhálózat	46,60	100	1014	73
telefonhálózat	38,40	100	825	59,3
kábel tv hálózat	<i>nincs adat</i>	-	700	50,3
úthálózat	54,80	100		

5.3./ Hulladékkezelés

Tompa város teljes területén megoldott a szervezett szilárd hulladék gyűjtés és szállítás. A szilárd burkolatú utak mentén kukás rendszerben történik a hulladék gyűjtése. A földes utak mentén lakók részére 300 méterenként konténereket helyeztek el. A település belterületi részén 6 jól látható helyre, nagyobb körzetet érintve háromfunkciós szelektív hulladékgyűjtő konténer lett telepítve.

A települési szilárd hulladékot a Csongrád Megyei Településtisztasági Kft. gyűjti és szállítja el. A nevezett hulladék szállító vállalkozás rendelkezik környezetvédelmi engedéllyel, a szállító járművek megfelelnek a környezetvédelmi előírásoknak.

A begyűjtést és az elszállítást végző vállalkozás adatai:

Csongrád Megyei Településtisztasági Kft.

6724. Szeged, Cserzy Mihály u.32.

Tel.: 62 / 420 – 243

Fax: 62 / 420 – 744

E-mail: ttkft@axelero.hu

A gyűjtött és rendezett módon elszállított hulladékot a Hódmezővásárhelyi telephelyű A.S.A. Regionális Hulladéklerakóba szállítják. A nevezett lerakó telep rendelkezik a szükséges hatósági engedélyekkel.

Az elszállított szilárd hulladék fogadását és kezelését végző vállalkozás adatai:

A.S.A. Hódmezővásárhely Köztisztasági Kft.

6800. Hódmezővásárhely, Lázár u.10.

Tel.: 62 / 240 – 353

Fax: 62 / 240 – 353

E-mail: asa@delfin.hu

Tompa Város rendelkezik hulladékgazdálkodási tervvel.

5.4./ Kommunikáció

Kiépítettsége 100 %-os, egyéni távbeszélő fővonalak száma **825 db**, ellátottság aránya 37,24 %.

A vezetékes távközlési szolgáltatást településünkön az **EMITEL Rt.** végzi 1995 óta.

A mobiltelefonok térhódítása miatt sok előfizető felmondta a vezetékes telefonos szolgáltatási szerződést.

Több közületi fogyasztó rendelkezik már **ISDN** rendszerű fővonallal.

Az **internetet** az igénylők ma már ADSL rendszerben is igénybe tudják venni.

Nyilvános távbeszélő állomások száma 20 db.

A mobilszolgáltatás lefedettsége is teljes. Településünkön három átjátszóállomás épült meg, így mindhárom vezető mobilszolgáltatónak van saját átjátszóállomása (Pannon GSM, WESTEL, VODAFONE).

5.5./ Lakásállomány

Tompa városban a lakások száma 2002. december 31-én 2062 db, de ebből 144 db a szükséglakás, ahol bejelentett lakos nincs, ezért a statisztikában **1918 lakással számoltunk**. A **külterületi** lakások száma **528 db** (25,6 %), a **belterületi** lakások száma **1390 db** (74,4 %).

Vezetékes vízzel a külterületi szétszórt tanyás ingatlanok nincsenek ellátva. A villanyellátottság 100 %-os, az összes lakásállományhoz képest 8 db lakásban nincs villany, de ezeket a lakásokat nem lakják, elhagyatottak, de a statisztikában még lakásként szerepelnek.

A lakásállomány alakulása

9.sz.táblázat

Épült	db
1970 előtt	1247
1980 előtt	1648
1990 előtt	1882
1990-2002 között	177

A lakások komfort jellege

10.sz.táblázat

	1990.		2002. jan. 1.	
	db	%	db	%
összkomfortos	366	19,44	543	28,31
komfortos	531	28,21	757	39,47
félkomfortos	299	15,9	123	6,42
komfort nélküli és szükséglakás	686	36,45	495	25,8
Összesen:	1882	100	1918	100

Az egyszobás lakások aránya a legkisebb. Az egyszobás lakások többnyire külterületen találhatóak.

A legtöbb lakás – a teljes lakásállomány 41,36 %-a – kétszobás.

5.6./ Intézményi ellátottság

Oktatási intézmények:

- Szabó Dénes Általános Iskola
- Kun László Gimnázium
- Művészeti iskolák:
 - Felső-Bácskai Alapfokú Művészeti Iskola Tompa
 - Lajtha László Művészeti Iskola
- Bokréta Önkormányzati Óvoda

Iskolai oktatás Tompán 1876 óta működik, 1973-ig a következő iskolákban folyt oktatás: Zsíroskúti iskola, Betyársori iskola, Szabadkai úti iskola, Erdőgazdaság, Csajkás sori iskola, Dózsa majori iskola.

A mai központi iskola 1928-ban épült honvédségi célra, eredetileg négy tantermes iskolaként működött. Az 1960-as évekig hat külterületi és egy központi iskolában folyt az oktatás. A tanyák felszámolásával párhuzamosan a tanyai iskolák tanulói létszáma csökkent, a városi központi iskola tanulói létszáma rohamosan nőtt.

1963-ban diákothon épült, ahol nemcsak szálláshelyet tudtak biztosítani a tanyán élő diákoknak, hanem tanulószobákat is kialakítottak 60 fő részére. A diákothon 25 évig üzemelt, 1990-ben szűnt meg, azóta a város külterületéről járó tanulókat iskolabusz szállítja az iskolába.

1981-ben 450 adagos **ebédlő és konyha** felépítésével megoldódott a diákétkeztetés és a napközi otthon problémája.

1984-ben megépült az **új iskolaszárny, 13 szaktanteremmel.**

Az iskolának **12.700 kötetből** álló saját könyvtára van, melyben ez évtől önálló könyvtáros tanár dolgozik.

A testedzésre **két tornaterem**, és **egy kézilabdapálya** is rendelkezésre áll. A régebbi tornaterem kisebb befogadóképességű, az alsó tagozatosok használják. 1988-ban épült meg a nagyobb tornaterem, amely korszerű tornaszerekkel, teremjátékokkal biztosítja a testedzést.

Az iskolakomplexum nagy kiterjedésű területtel rendelkezik. **Két nagy udvar és erdei tornapálya** biztosítja a gyerekek számára a mozgást.

Az intézmény jelenleg **368 tanuló** oktatását végzi, **32 pedagógussal** és 7 fő technikai személyzettel.

Az oktatás alsó tagozaton kifelmenő rendszerben folyik.

A **sajátos nevelési igényű** 12 tanuló oktatását-nevelését szakképzett **gyógypedagógus** látja el. Ezen a tagozaton gyakran a **környékbeli településekről** érkező tanulókat is foglalkoztatnak.

A **felső** tagozaton, a tanulók a tanórák jelentős részét **szaktantermekben** töltik. Az **idegen nyelvek** közül **angol** és **német** nyelvet választhatnak a diákok, melyet 3. évfolyamtól csoportbontásban tanulnak.

A középiskolai felkészítés érdekében a **8. évfolyamon a matematika** tantárgyat **csoportbontásban** oktatják. A helyi pedagógiai program szerint 3. évfolyamtól bevezették az informatika oktatását.

Valamennyi tantárgyat hosszú idő óta szakos pedagógusok tanítanak, **a szakos ellátottság 100 %-os.**

A tehetséggondozás érdekében a tanulók délutáni elfoglaltságát az érdeklődésüknek megfelelő szakkörök, foglalkozások biztosítják.

Az általános iskola az **alapfeladat ellátásának sérelme nélkül** délutánonként és az esti időszakban a tompai és a környékbeli (Kelebia, Kisszállás) lakosok részére **informatika tanfolyamokat** szervez, melyekhez pályázati támogatással megvalósult, jól felszerelt, internet kapcsolattal rendelkező informatika terem áll rendelkezésre.

A tanfolyamok végeztével a résztvevők közel fele eredményes ECDL vizsgát tett. 10 fő szerezte meg az OKJ-s végzettséget adó számítógép-használói bizonyítványt. Az informatikai ismeretek elsajátítása érdekében továbbra is folyamatosan indulnak tanfolyamok.

Felnőtt képzésre az iskola igény szerint biztosít tantermet. Helyből és a környező településekről is járnak a kereskedői, boltvezetői, vendéglátóipari, valutapénztárosi, vagyonyvédelmi tanfolyamokra.

A tanfolyamok minimum létszáma 12 fő, de a többsége 25 fős.

Kun László Gimnázium (Tompá, Bem u. 22-24.)

Kun László Gimnázium Tompai Tagintézménye

2003/2004-es tanévtől tompai és környékbeli községek igényei kielégítésére lehetőség nyílt középiskola indítására. Az esti oktatás három osztályban indult el, ahol tompai és környékbeli pedagógusok oktatnak. A jelentkezett hallgatók létszáma 119, ebből 80 fő tompai, 39 fő a környékbeli települések (Kelebia, Kisszállás) lakói.

Az oktatásban 17 éves kortól 43 éves korig vesznek részt. A tanulók között vannak határőrök, rendőrök, MÁV-alkalmazottak, és más intézmények dolgozói.

Az oktatás heti két alkalommal (hétfő, szerda 14 órától 20 óráig) történik. Két idegen nyelvet oktatnak, angolt és németet.

Művészeti iskolák (Tompá, Szabadság tér 5.)

Felső-Bácskai Alapfokú Művészeti Iskola Tompa

Az iskola Tompán kívül Jánoshalmán, Mélykúton, Kunfehértón és Kelebián vállalja a művészeti oktatást. Az iskola és az intézmény között szerves kapcsolat alakult ki, a rendezvényeken a csoportok megfelelő háttérbázist jelentenek.

11.sz.táblázat

Tanszak	2002/2003.	2003/2004.
néptánc	26	19
modern tánc	36	37
társas tánc	-	15
kézműves	52	36
összesen:	114	107

Lajtha László Művészeti Iskola Jánoshalma kihelyezett tagozata Tompa, Szabadság tér 5.

12.sz.táblázat

Tanszak	2002/2003.	2003/2004.
zongora	8	9
jazz-balet	15	-

Lajtha László Művészeti Iskola Jánoshalma kihelyezett tagozata Tompa, Bem u. 22-24.

13.sz.táblázat

Tanszak	2002/2003.	2003/2004.
képzőművész	15	14

Bokréta Önkormányzati Óvoda (Tompá, Szentháromság tér 16.)

Óvodát Tompán az 1930-as évek elején szerveztek először. Egy akkori tanító felesége foglalkozott 15 fős, 5-6 éves gyermekekkel egy csoportban.

1958-ban már két gyermekcsoporttal működött. Ez az épület már óvoda jellegű volt. A gyermekek méreteinek megfelelő napközis óvodaként működött.

1969. július 12-én került az óvoda a jelenlegi helyére. Az épület előzőleg iskola volt. Átalakításokkal 3 csoportos óvoda lett. A megnövekedett igények miatt társadalmi összefogással 1973. szeptember 1-jén egy csoportszobával bővítették az épületet.

1976. szeptember 1-jén a megnövekedett létszám miatt egy teljesen új épületszárnyat adtak át. Jelenleg 6 csoporttal működik: 160 gyerekkel, 13 óvónővel és 6 szakképzett dajkával.

Az óvodában a nevelési rendszer megújítását jelentette a Helyi Óvodai Program, amely az évszakok ritmikus változásának körforgására és a hozzájuk kapcsolódó ünnepekre, jeles napokra épül.

Az óvoda célja, hogy támogassa a gyermekek személyiségének testi-lelki, szellemi képességeinek harmonikus kibontakozását. Felébressze bennük a vágyat, hogy képességeiket a humánus szellemében a közösség és önmaguk javára kamatoztassák.

Az óvoda felvállalta a fogyatékos gyermekek integrált nevelését. Ehhez a feladathoz egy fővel növelték az óvónői állományt. Az óvoda pedig a szakszerű ellátás érdekében két óvónőt beiskolázott fejlesztő pedagógusnak, akik az idei évben végeznek Baján. A fejlesztés mellett a beszédhibák javításában már több mint tíz éve logopédus segíti az óvónők munkáját.

1999-ben óvodai összefogással tornaszobát alakítottak ki, amit az önkormányzat teljes mértékben felszerelt.

Céljuk, hogy a gyermekek megszeressék a mozgást, kielégítsék nagy mozgásigényüket, fejlesszék bennük az állóképességet, a kitartást és a versenyszellemet. A mozgásszegény életmód egyre több gyermeknél gerincproblémát okoz. Egy gyógytestnevelést végzett óvónővel próbálják korrigálni a hibákat. Prevenციót is végez, ahol szükséges, javítja a mozgást.

Az intézmény az elmúlt években bázisóvoda szerepét töltötte be.

Oviolimpiát szerveznek 6 év óta Kisszállás, Tompa, Kelebia óvodásai között, ahol közel 150 gyermek vesz részt a mindig soron következő óvodánál.

A szülőkkel nagyon jó kapcsolatot alakítottak ki, részükre előadásokat szerveznek. A kölcsönös segítségadás jellemzi a munkájukat.

14.sz.táblázat

Intézmény neve	Tanuló	Pedagógus (fő)	Tanterem (db)
Szabó Dénes Általános Iskola	368	32	22
Kun László Gimnázium	119	10	3
Felső-Bácskai Alapfokú Művészeti Iskola	107	4	4
Lajtha László Művészeti Iskola	23	2	3
Bokréta Önkormányzati Óvoda	160	13	6

Művelődési Ház, Könyvtár és Tompai Nyelvvizsga Központ (Tompai, Szabadság tér 5.)

A Művelődési Ház épülete az 1920-as években épült határőrlaktanyának, 1966-ban adták át az akkori tanácsnak. Az épület átalakítása kulturális célokra 1973-ban történt. 2000-ben az épület újbóli felújítására került sor. Az utcafronti részen új helyre került a könyvtár, többfunkciós terem kialakításával lehetőség nyílt **200 fős** rendezvények lebonyolítására, és kialakításra került két kisebb előadóterem is.

Színházterem, kapacitása: 330 ülőhely

Kamaraterem: 200 férőhely

Klubhelyiségek, kiállítóterem, összesen: 910 m²

Az intézmény jelenleg 4 főállású közalkalmazottal és 1 közhasznú foglalkoztatottal működik.

A közművelődés alapfeladatai a következők:

- a település környezeti, szellemi, művészeti értékeinek, hagyományainak feltárása, megismertetése a lakossággal, a helyi művelődési szokások kialakítása,
- az egyetemes, a nemzeti és a kisebbségi kultúra megismertetése, a megértés, befogadás elősegítése, az ünnepek kultúrájának gondozása,
- az ismeretszerző, az amatőr alkotó és a művelődési közösségek tevékenységének segítése,
- a szabadidő hasznos eltöltéséhez a feltételek biztosítása,
- iskolarendszeren kívüli öntevékeny, önképző tanfolyamok, életminőséget és életésélyt javító tanulási, felnőttoktatási lehetőségek megteremtése.

Saját szervezésű rendezvényeiken kívül,

- pályázatok figyelésével, működési tanácsadással segítik a hozzájuk forduló civil szervezeteket és lakosokat,
- technikai-tárgyi-helyszíni biztosítással segítik társintézmények rendezvényeit,
- szolgáltatásokat kínálnak a lakosok számára.

Az intézmény székhelye a Kék Szivárvány Kulturális Egyesületnek, a Felső-Bácskai Alapfokú Művészeti Iskolának és a Tompai Gazdakörnek.

A művelődési házban működik a Lajtha László Művészeti Iskola.

Az intézmény költségvetési előirányzatát évről évre több és jobb **pályázat** beadásával igyekeznek kiegészíteni.

A közeljövőben az intézményben helyezi el fejállomását a TVNetwork Rt. A társaság elnökével történt megállapodás alapján térítésmentes internet-hozzáférést, valamint a társaság által üzemeltetett képújságban térítésmentes műsoridőt kapnak a hely használatáért. Ennek keretében lehetőség nyílik az önkormányzat és társintézményei híreinek, információinak, közleményeinek ingyenes közzétételére.

Jelenleg folyamatban van egy akkreditációs kérelem elbírálása a Nyelvvizsgáztatási Akkreditációs Központ felé az intézmény vizsgaközponttá nyilvánítására.

A REGIO nyelvvizsgarendszer kimondottan a Magyarországon ritkán tanított kisnyelvek vizsgáztatására került kifejlesztésre (horvát, román és a lovari nyelvek vizsgáztatását kértük), szem előtt tartva az európai uniós elképzeléseket és a nemzeti-nyelvi sajátosságokat egyaránt.

Könyvtár (Tompa, Szabadság tér 5.)

A városi könyvtár nyilvános közkönyvtári feladatokat lát el a Művelődési Házban, alapterülete: 113 m².

15.sz.táblázat

Neve	Kötetszám	Beírt olvasók	Évi forgalom
Könyvtár	21347	560	19849
Iskolai könyvtár	12700	310	1414
Összesen:	34047	870	21263

A nyilvános könyvtári rendszer működtetése az állam és a helyi önkormányzat feladata. Városi könyvtár:

- a gyűjtemény folyamatos gyűjtését, rendszerezését feltárását és közzétételét végzik,
- könyvtárközi kölcsönzést folytatnak,
- a könyvtárak közötti információcserében részt vesznek.

Programjukban szerepel:

- internet-használat (tanfolyam) könyvtári környezetben,
- könyvtári kvíz-társasjáték,
- ünnepsoroló – könyvtári játék gyermekeknek,
- könyvtári foglalkozás óvodásoknak.

Sportintézmények

A labdarúgópálya sportöltözőkkel **és 500 fős** fedett lelátóval

2 db bitumenes tenispálya, 1 db kézilabdapálya,

Szabó Dénes Általános Iskola

2 db tornaterem

1 db kézilabdapálya

Sulyok József Játsszótér

1 db kézilabdapálya

1 db görkorcsolyapálya

Orvosi ellátás, állategészségügy

Az önkormányzat az egészségügyi alapellátást 1999. március 1-jétől vállalkozási szerződés keretében biztosította. A feladatot továbbra is ebben a formában kívánjuk ellátni.

A feladatokat 2 házi orvos, 1 gyermekorvos, és 1 fogorvos látja el.

2 nyugdíjas orvos az Országos Egészségbiztosítási Pénztárral kötött szerződést.

Rendelés:

Két házi orvos havi váltásban 8-12 és 13-17 óráig rendel.

Készenléti ügyelet:

17 órától reggel 8 óráig van, ebben a 2 felnőtt körzet háziorsosa és a gyermekorvos vesz részt.

A hétfégi ügyeletet a két körzeti házi orvos, a gyermekorvos és egy nyugdíjas orvos látja el.

A lakosság szempontjából kedvezőbb, hogy készenlét és hétfégi ügyelet alatt is a településen jutnak orvosi ellátáshoz.

A véradást kéthavonta a Magyar Vöröskereszt Bajai Szervezete szervezi.

A helyi szállítások a kiskunhalasi kórházba történnek, orvosi rendelvényre, be- és hazaszállításra vonatkoznak Bács-Kiskun megyei egész területén.

A hatósági állategészségügy feladatait részmunkaidőben foglalkoztatott egy fő köztisztviselői jogviszonyban álló állatorvos végzi, és magán állatorvosként ellátja a község állatállományának gyógykezelését is.

Az állati hulladékot az önkormányzat által őrzött és nyilvántartott konténerekben gyűjtik, és az ATEV RT. szállítja el.

Bejelentési kötelezettség alá tartozó fertőző állat-megbetegedés járványos formában 25 éve nem történt.

Házi orvosok betegellátása

16.sz.táblázat

Körzetek	Betegkártyák száma
1. sz. házi orvosi körzet Tompa, Attila u. 95.	1182
2. sz. házi orvosi körzet Tompa, Kossuth u. 12.	1720
gyermekorvosi körzet Bem u. 47.	780
nyugdíjas házi orvosi körzet Tompa, Szentháromság tér 18.	550
Összesen	4232
fogorvosi körzet Tompa, Kossuth u. 10.	Ellátott betegek száma: 4848

Gyógyszertár (Tompa, Rákóczi u. 7.)

Tompán 1929. óta működik gyógyszertár. 1995 óta a gyógyszertár és lakóház a gyógyszerész tulajdona. 2000. évben teljes átalakítás, felújítás történt, a gyógyszertár területe 120 m², kategóriája: középforgalmú.

Szociális ellátás

17.sz.táblázat

Intézmény neve	Gondozott		Gondozók száma
	férőhely	létszám	
Fővárosi Önkormányzat Pszichiátriai Betegek Otthona	214	187	114
Napsugár Gondozási Központ	40	40	15,5
Összesen:	254	227	129,5

Fővárosi Önkormányzat Pszichiátriai Betegek Otthona

1957-ben alapította a Fővárosi Tanács idősök otthonaként, majd profilváltás és létszámemelés következtében 214 főt gondozó pszichiátriai betegek otthona lett.

A tompai okmányiroda Tompa, Kelebia és Kisszállás községekre kiterjedően 2002. január 28-tól működik.

Tompa város kedvezőbb helyzetben van Kelebia és Kisszállás községek vonatkozásában, mint Kiskunhalas. A közel 11 ezer polgárnak nem kell 25-30 km-t utazni ügyének intézése érdekében.

Tompa Város Önkormányzata vállalta, hogy a működéshez szükséges helyiségeket saját költségén kialakítja és biztosítja a személyi feltételeket.

A feladatellátáshoz szükséges létszám biztosított, mind a három dolgozó valamennyi ügykörre kiterjedő okmányirodai végzettséggel, jogosultsággal rendelkezik.

A Belügyminisztérium 4 munkaállomásnak megfelelően biztosította a számítógépeket, nyomtatókat, fénymásolót, faxot, vonalkódolvasót, lamináló gépet, szkennert, kamerát, irat-megsemmisítőt és irodabútorokat.

Bács-Kiskun megye 17 okmányirodájából 4 kisebb és 3 hasonló nagyságú, mint a tompai.

Rendőrség

A rendőrőrs illetékességi területe Tompa és Kelebia közigazgatási területére terjed ki. 1992 előtt 3 fős körzeti megbízotti csoporttal működött. Ma a létszáma **15 fő**, 13 fő hivatásos, 2 fő közalkalmazott. 1 őrsparancsnok, 4 körzeti megbízott és 8 járőr látja el a feladatokat.

Tevékenysége: közbiztonsági és bűnügyi feladatok ellátása.

Önkormányzati támogatás. Az önkormányzat az őrsparancsnok és egy járőr részére szolgálati lakást biztosít.

Technikai ellátottság: rendelkezik az ügyelet részbeni pótlására alkalmas rádiótelefon-központtal, három szolgálati gépkocsival, (1 db Opel Astra, 2 db Lada Niva) egy motorkerékpárral, és 2 db számítógéppel, amelyet valamennyi dolgozó használ.

Polgárőr Egyesület Tompa

Tevékenységi köre: a közrend, a közbiztonság, a közlekedésbiztonság védelme, bűnmegelőzési, környezetvédelmi feladatok ellátása.

Alapításának éve: 1994. Létszáma: 41 fő.

Története: 35 tag felvételével alakuló közgyűlést tartottak 1994. január 24-én Tompai Faluvédő Egyesület néven kezdték el a munkát. 2000. december 11-től az egyesület neve: Polgárőr Egyesület Tompa.

Fejlesztési elképzelések: A település bűnmegelőzési koncepciójának kidolgozása, SZEM mozgalom, tanyaprogram elindítása, ifjúsági polgárőrség (iskolai) létrehozása.

Tompai Önkéntes Tűzoltó Egyesület

1927-ben alakult, a rendszerváltozásig sikeresen működött. A tűzoltásban és a versenyeken is kiemelkedő eredményeket ért el, ifjúsági csapata országos döntőn 4. helyezést ért el.

Az egyesület tevékenysége a nagyközségben működő gazdaságokra, szövetkezetekre épült, azok megszűnését követően nehéz volt a működtetés.

Ez évben újjáalakult az egyesület, 21 fővel. Az önkormányzat 2003. évi 500 ezer Ft-os pénzügyi támogatásával és pályázatokkal az elavult technikát és a védőfelszereléseket fel tudják újítani. A szertár megfelelő állapotú.

Feladatuknak tartják a tüzesetek megelőzését, a tűz- és káresetek felszámolásában való aktív részvételt.

Posta

A posta középposta minősítésű, hétfőtől-péntekig 8-16 óráig, szombaton 8-12 óráig tart nyitva.

A külterületen 1982-től támpontos kézbesítés van, 27 támponttal, melyhez egy gépkocsival szállítják a küldeményeket.

Szerencsejáték-forgalmazásban 1995-től vesznek részt úgy, hogy a nagyközségben szombat 8-12 óráig fogadni lehet mindenre, ami a szerencsejáték üzletkörébe tartozik.

6./ A település környezeti állapotának bemutatása

6.1./ Levegő

6.1.1./ Levegőtisztaság állapota

A helyi gépjárműforgalom nem túl nagy, a kamionforgalom elkerüli a belterületet, ezért a levegőt csak a lakások fűtésekor kikerülő füstgáz szennyezi. A gázfűtés óriási előnye a szénfűtéssel szemben, hogy a füstgázkibocsátás alacsony, így Tompa város levegője tiszta.

A város levegőtisztaság védelmi szempontból a védett I. kategóriába tartozik. A település területén sem országos mérőállomás, valamint ÁNTSZ által felállított mérőállomás sem található.

A településen nem működik olyan üzem, amelyik a levegő tisztaságát bármilyen mértékben is veszélyeztetné.

Fontos megemlíteni a térségre, valamint az egész országra jellemző pollen allergiát okozó gyomnövények elterjedését. Ez ellen megfelelő irtásos eljárásokkal lehetséges a védekezés.

6.1.2./ Légszennyező források

A légszennyezést döntően három tevékenység befolyásolja:

- ipari üzemek
- közlekedés
- tüzelés

Ipari üzemi kibocsátás tekintetében a településen nincs szennyezőanyag kibocsátás.

A közlekedés a településen belül sem számottevő, így annak levegőminőségre gyakorolt hatása nem jelentős.

Tüzelés tekintetében a település ingatlanjainak többsége be van kapcsolva a vezetékes földgáz szolgáltatásba. Azonban az ingatlanok többségében továbbra is vegyes tüzelésű berendezések szolgáltatják a téli időszakban a fűtést. Ez a magas energia árak miatt alakult ki. A település levegőtisztaságának legfőbb befolyásolója a téli fűtési időszak.

6.1.3./ Por, bűz szennyezés

A település környezetére jellemző futóhomokos felső talajréteg következtében szeles időszakokban gyakori a településen érezhető porszennyezés. Ennek visszaszorítása érdekében egyedüli megoldás a környezet növényzettel való betelepítése.

Bűzkibocsátások tekintetében a település környezetében lévő állattartó telepek játszanak fontos szerepet. Azonban a településen az állattartásból adódó zavaró bűzhatást nem lehet érzékelni.

1.	Problémakataszter
1.1	Lakossági fosszilis tüzelőanyagok által kibocsátott levegőszennyezés
1.2	Levegőmozgás következtében bekövetkező porszennyezés
1.3	Mezőgazdasági bűz kibocsátás
1.4	A levegő allergén pollenmennyiségének növekedése
1.5	

6.2./ Vizek

6.2.1./ Felszíni vizek

A felszíni vizeket a Tompai Főcsatorna gyűjti össze és vezeti be a Kőröséri Főcsatornába. Ennek a csatornának nincs állandó saját vízhozama, csak a csapadékvizek, belvizek lecsapolásában és elvezetésében vesz részt.

Egy tó található a településen, amely a Kőrösoldalon a vasúti töltés mellett mint horgásztó működik. Tulajdonosa fokozott figyelmet fordít a tó élővilágának megőrzésére, a halállomány optimális mértékére és összetételére.

6.2.2./ Felszín alatti vizek

A térségben az ivóvíz ellátás biztosítása felszín alatti, un. rétegvíz kitermelésével biztosított.

Felszín alatti vízként a térségben a kisebb mélységű rétegekből (10-30 m) öntözéses célra, állattartási célra, valamint a tanyák egyedi vízellátásának céljára történik vízkivétel. Ezen kutak többsége nem rendelkezik hatósági engedéllyel, amennyiben felhagyásuk után nem kerülnek szakszerű eltömődékelésre, úgy közvetlen a talajvízzel érintkezve potenciális szennyező pontforrásokká alakulnak.

Felszín alatti vizeket nagymértékben veszélyezteti a lakossági eredetű kommunális szennyvíz bevezetés. Mivel a településen nincs kiépítve a szennyvíz elvezető csatorna hálózat, így a lakossági kommunális szennyvíz közműpótló műtárgyak – oldómedence-ülepítő-szikkasztó – közbeiktatásával kerül a talajba, illetve a talajvízbe. Ez az állapot döntően hozzájárul a térség talajvíz minőségének alakulásához.

A talajvíz állapotának másik döntő befolyásolója, a mezőgazdasági eredetű talaj-talajvíz szennyezések. A túlzott mértékű műtrágyázás, valamint a nem szabályszerű állattartás következtében súlyos károkat szenvedhetnek az érintett környezeti elemek. Tompa Város területe a vizek mezőgazdasági eredetű nitrátszennyezéssel szembeni védelméről szóló 49/2001. (IV.3.) Korm. rendelet 2.sz.melléklete alapján a nitrátérzékeny települések kategóriájába sorolható. Ezért az ilyen irányú szennyezéseknek elejét kell venni.

A területek jelentős hányadáról a belvízvédelmi csatornák a tavaszi időszakban lehulló csapadék jelentős hányadát elvezetik, csökkentve ezzel a vízkészletet. Az utóbbi évek tendenciája a talajvízszint jelentős süllyedése, melyhez a fenti problémán túl a mezőgazdasági öntözésre szolgáló vízkivételek is jelentősen hozzájárulnak.

2.	Problémakataszter
2.1	Talajvízszint jelentős süllyedése
2.2	Talajvizek minőségének romlása
2.3	Lakossági kommunális szennyvíz elhelyezések
2.4	Mezőgazdasági eredetű szennyezések
2.5	

6.3./ Talajok

A település területén karbonátos gyengén humuszos homoktalajokat és ezek kombinációi fordulnak elő. Mivel a fásítandó területek települési környezetben találhatóak, a talaj képződését nagymértékben befolyásolják a területrendezés előtti gazdálkodási viszonyok és a vonal létesítmények létesítési körülményei (idegen talajjal feltöltés), amelyek következtében nincs egyértelműen meghatározott talajtípus.

Az úthálózat melletti területek kialakulása nagymértékben összefügg az útépitési munkálatokkal, valamint az utak környezetében fektetett közművezetékek létesítésével.

A felszínt 0,5 – 0,7 m vastagságban humuszos iszapos homokliszt, mint termőtalaj borítja, ami a déli oldalon 2,5 – 3,0 m-es vastagságot is eléri. Ennek kora holocén. Vízáteresztőképessége $k = 10^{-4}$ cm/s értékben adható meg.

Ez alatt 4,0 – 6,0 m vastag homogén szerkezetű finom homokliszt rakódott le, mely a pleisztocén korban került a mostani helyére. Vízáteresztő képessége $k = 10^{-3}$ cm/s.

Mindkét réteg eolikus eredetű.

A talajokra és a talajvízre potenciális szennyező forrásnak tekinthető a lakossági szennyvíz elhelyezés, a települési folyékony hulladék leürítő hely, valamint az illegális hulladék lerakók.

Döntő befolyású a talaj minőségére a település környezetében lévő mezőgazdasági telepek szabályszerű működése, valamint a termő területek művelésének viszonyai.

Talajvédelmi szempontból veszélyes lehet a településen a közlekedésből, gazdasági tevékenységből, valamint egészségügyi ellátásból származó veszélyes hulladék. A rendelkezésre álló dokumentumok alapján megállapítható, hogy a talajvédelmet érintő nem megfelelő veszélyes hulladék elhelyezés az utóbbi tíz évben a településen nem történt.

3.	Problémakataszter
3.1	Mezőgazdasági termőföld használat nem nyomon követhető
3.2	Állattartások rendeletek szerinti nem megfelelése
3.3	Szennyvízelvezető csatorna hálózat hiánya
3.4	A hulladék kezelés és ártalmatlanítás megoldása
3.5	Illegális lerakók rekultivációjának hiánya
3.6	

6.4./ Az élővilág és a táj állapota

Tompa közigazgatási területének jelentős részét erdő borítja. Az erdők legnagyobb hányada a KEFAG Rt kezelésében van, kisebb hányada pedig magánkézen. Az erdők egészségesek, gondozottak.

A gondosan óvott természeti környezet és a tudatosan védett épített környezet együttesen Tompa egyik legfőbb értéke, mellyel a település lakói és az önkormányzat is teljes mértékben tisztában vannak.

Tompa városban természetvédelmi terület nincs, de több védett növény található. Védett növények:

- tarka sáfrány, vagy csíkos sáfrány (*crocus reticulatus variegatus*)
- tavaszi hérics (*adonis vernalis*)
- báránypirosító (*alcala tinktória*)
- árvalányhaj (*stipacap pennata*)
- naprózsa (*fumana vulgaris*) legkisebb fás szárú növény
- homoki nőszirm (*iris humilis*)
- törpe nőszirm (*iris pumila*), néhány szál van elszórtan az alacsonyra növő gyeptakaróban, az úgynevezett „szőrfüves legelőn”.
- salátaboglárka, bár nem védett növény, de a Duna-Tisza-közi homoktalajon csak itt található.

Az úgynevezett Tanácserdő ma is őrzi a tölgy, kőris, szil ligeterdő csonkolt maradványképét. Tölgy és kőris faegyedek még ma is megtalálhatók itt méretes nagyságrendben (25 m magas és 60-70 cm törzsátmérő). A szil hasonló méretű volt, az utóbbi 20-25 évben azonban zömében kipusztult. A *ceratos tomella ulm* (gomba) pusztító hatását csak néhány egyed élte túl.

Ritka fafaj a fekete nyár és a csavaros fekete nyár, ezekből egy-egy található. A fák kora kb. 100 év.

4.	Problémakataszter
4.1	A természeti területek ökológiai vízkészletének drasztikus csökkenése
4.2	Gyom és allergén növények túlzott elszaporodása
4.3	Kommunális és egyéb hulladék elhelyezése
4.4	

6.5./ A települési környezet állapota

6.5.1./ A települési környezet tisztasága

Egy település köztisztasága magába foglalja az egyes ingatlanok, ezen belül különösen a lakóépületek és az emberi tartózkodásra szolgáló nem lakás célú helyiségek és a hozzájuk tartozó területek, valamint a közterületek tisztántartását.

Az önkormányzat rendelkezik környezetvédelmi programmal és rendelettel a helyi környezetvédelem szabályairól.

- 37/2000./III.27./sz. kt. határozat az önkormányzat környezetvédelmi programjáról
- 7/2003./IV.1. ökr. sz. rendelet a helyi környezetvédelem szabályairól.

A település környezeti állapota jónak mondható.

A város területének 10-15 %-a beépített.

Korábban és a rendszerváltás óta sem települt olyan gazdasági szervezet, ipartelep Tompára, amely működése során nagyobb mennyiségű veszélyes hulladékot állítana elő.

A HALASVÍZ Kft. az egyetlen olyan gazdasági társaság, melynek működése során nagyobb mennyiségű veszélyes hulladék keletkezik. Az ivóvíz technológiai tisztítása során arzénos iszap marad vissza és kerül kezelésre. Üvegházhatással szárítják ki a keletkező iszapot, és fémkonténerekbe helyezik. Amikor a konténerek megtelnek, Aszódra, a veszélyes hulladéklerakóra szállítják az összegyűjtött anyagot.

A lakossági kommunális hulladékot 1998-ig a helyi szeméttelpre rakták le tömörítés nélkül. A szervezett szemétyűjtést 1999-ben vezették be.

A volt szeméttelap szigetelés nélküli, valamikor bányagödör volt. Tompa Város Önkormányzata 2002-ben csatlakozott a Szegedi Hulladékgazdálkodási Konzorciumhoz.

A jelenlegi szeméttelap rekultivációja is hamarosan elkészül, a konzorciumi szerződés alapján ISPA támogatással.

Az önkormányzat a közszolgáltatási feladatai körében gondoskodik a település közigazgatási területén elvégzendő köztisztasági feladatokról, a berendezési tárgyak üzemeltetéséről, a parkgondozásról, valamint a csapadékvíz elvezető árkok üzemeltetéséről. Közterületen keletkezett szilárd hulladék elszállításáról, valamint a közutak belterületi szakaszainak tisztán tartásáról az önkormányzat megbízott vállalkozó bevonásával gondoskodik.

A település környezetében problémát jelent az illegális hulladéklerakók felszámolásának kérdése.

Tompa zöldfelületeinek köztisztasága megfelelőnek mondható, bár időszakosan itt is problémákkal kell szembenézni. Megállapítható, hogy a település köztisztasági problémája nagyban évszakokhoz köthető. Az őszi évszak beköszöntével lokális problémákat okoz a lombhullás, melyre fokozottabb figyelmet kell fordítania a település vezetésének. A téli jégmentesítést és a hó eltakarítását a központi területeken túl tovább szükséges bővíteni.

5.	Problémakataszter
5.1	Pénzhiány a kommunális fejlesztésekre
5.2	Rendelet lakossági be nem tartása
5.3	

6.5.2./ Energiagazdálkodás

Az energia iránti kereslet világszerte növekszik, azonban az egyre bővülő igények kielégítése a környezet fokozódó rombolásával jár együtt. Fontos cél, a környezet iránt érzett felelősség vállalás összhangba hozása a biztonságos és gazdaságos energiaellátás iránti igénnyel.

A lakossági ellátás minőségét, valamint a levegő minőségét, állapotát jelentősen befolyásolja az energiaellátás rendszere és az egyes fosszilis energiahordozók felhasználásának mennyiségi, összetételi jellemzői.

Az önkormányzat Képviselőtestülete körében előtérbe került a tudatos energiagazdálkodás igénye, melynek célja, hogy a biztonságos és szükséges energiaellátás összes költsége a lehető legkisebb legyen.

Az önkormányzatnak példamutatóként kell eljárnia a gazdaságos energiateljesítés területén, valamint a felhasználás csökkentési beruházások lehetőségeivel kapcsolatban.

A település kommunális fejlődése összehangolt munkát igényel mind a település vállalkozási, mind az önkormányzat részéről, különös tekintettel arra, hogy az energia szolgáltatók rendszeresen hirdetnek akciókat energiatakarékos és környezetkímélő berendezésekre.

6.5.2.1./ Villamos energia hálózat

A település elektromos energiaellátó-rendszerét a DÉMÁSZ Rt. Bajai Üzemigazgatója üzemelteti.

A város áramellátása három főirányból történik. Kiskunhalas 120/20 kV-os al-állomásból, Bácsalmás 35/20 kV-os al-állomásból és Ásotthalom felől 20 kV-os vezetékről. Ez utóbbi csak üzemzavar esetre vehető igénybe.

Üzemszerűen a város két irányból, bontott oszlopkapcsolók mellett sugarasan van ellátva. Ez a megoldás biztonságos ellátást eredményez.

A település lakásállománya valamennyi szétszórta tanyát is beleértve 100 %-osan ellátott elektromos árammal.

A közvilágítás minden utcában, - beleértve a külterületi lakott utcákat is - kiépült, jelenleg 684 db közvilágítási lámpa üzemel.

6.5.2.2./ Földgáz hálózat

Tompa Nagyközség Önkormányzati Képviselő-testület 1995-98 évi gazdasági programjának egyik legfontosabb pontja a település vezetékes gázzal való ellátása volt.

1996. szeptember 20-án Tompán befejeződött a gázhálózat teljes kiépítése.

A gázhálózatot Jánoshalma város határában levő átadó állomástól vezették el Tompa határába, ahol egy fogadóállomás lett kiépítve.

A beruházás során kiépült 46,6 km hosszú elosztóhálózat. Az elosztóhálózat hosszából látható, hogy a kiépítettség a vízhálózattal összehasonlítva (49,7 km) ugyancsak 100 %-os. (A vízhálózat azért hosszabb, mert a vízhálózatnál több helyen ún. körvezeték lett kiépítve annak érdekében, hogy ne alakuljanak ki fogyasztói végpontok, ahol rosszabb minőségű és alacsonyabb nyomású lenne a víz.)

A beruházás során 1103 lakáshoz építettek ki gázcsontot (ennyien fizettek közműfejlesztési hozzájárulást).

Jelenleg a gázhálózatba bekapcsolt lakások száma **1014 db**.

6.	Problémakataszter
6.1	Az energia megtakarítás területén kevés a fejlesztési beruházás
6.2	A megújuló energiaforrások kihasználtsági foka alacsony
6.3	

6.5.3./ Ivóvízellátás

A vízi közmű önkormányzati tulajdonban van, működtetője a HALASVÍZ Kft. Kiskunhalas.

A település vízellátását 3 db 202, 148 és 146,5 m talpmélységű mélyfúrású kút biztosítja. A kutak vizének összetétele – elsősorban a magas arzéntartalom miatt – csak technológiai tisztítás után fogyasztható. 1990-ben épült meg az arzénmentesítő – a térségben elsőként -, azonban a tisztítási technológia fogyatékosága miatt nem biztosítható az EU szabvány szerinti 0,01 mg/liter vízminőségű kibocsátás, emiatt technológiai váltásra van szükség, melynek becsült költsége 180 millió forint, várhatóan 2006-ban készül el.

1988-ban megépült az 400 m³-es víztorony. Üzembe helyezésével még nyári csúcsfogyasztás esetén is biztosított a megfelelő mennyiségű ivóvíz. A víztorony üzembe helyezésének további előnye, hogy műszakilag lehetővé vált a külterületi lakosság vezetékes vízzel való ellátása. Tompa Város Önkormányzata 1994-re befejezte valamennyi utcászerű külterületi lakott hely vezetékes vízellátását.

Az önkormányzat szinte minden közművet megelőzve előtérbe helyezte az egészséges ivóvízzel történő ellátást valamennyi lakos számára. Azon oknál fogva, hogy a 80-as években az ásott kutak szennyezettsége miatt két csecsemőhalálozás volt a községben.

A vízellátás 49,7 km hosszú vízhálózattal és 20 km bekötővezetékekkel biztosított. A közüzemi vízhálózatba bekapcsolt lakások száma 1802 db, ez a teljes lakásállomány 88 %-a.

Az éves víztermelés 285.633 m³.

7.	Problémakataszter
7.1	Víz tisztító technológia nem felel meg az EU-s előírásoknak
7.2	A víz elosztó hálózat elöregedett, így másodlagos szennyező forrás
7.3	Egyes külterületi részek közműhálózatba történő bekapcsolása
7.4	

6.5.4./ Kommunális szennyvízkezelés, gyűjtés, elvezetés, tisztítás helyzete

Tompai város területe nincs besorolva a veszélyeztetett vízbázisú települések közé, ezért a szennyvízcsatornázás a nemzeti terv szerint 2015-ig valósítandó meg.

A települési környezet védelme, a településre irányuló vállalkozások letelepedésének segítése érdekében az előirányozotthoz képest előbb szükséges megvalósítani a szennyvízcsatornázást és -tisztítást.

Tompán 37,66 km hosszúságban van tervezve a csatornázás. A tervezési munkával a budapesti székhelyű AQUA VITA-KÖZMŰ Kft-t lett megbízva. Várhatóan 2004-ben rendelkezésre állnak mindazon tervek és engedélyek, amelyek birtokában pályázati úton több ütemben meg lehet kísérelni a mintegy 1,2 milliárd forintos beruházási költség jelentős hányadának megszerzését annak érdekében, hogy mihamarabb megvalósulhasson a település életének eddigi legnagyobb volumenű beruházása.

A területen az önkormányzat műszaki normatívái a zárt szennyvízgyűjtő kialakítását engedélyezik. A keletkező szennyvíz túlnyomó része azonban elszikkad.

A települési folyékony hulladék leürítő hely nem rendelkezik a 22/2001. (X.10.) KöM rendelet szerinti műszaki védelemmel. Így a településen keletkező települési folyékony hulladékot csak engedéllyel rendelkező leürítő helyen lehet elhelyezni.

8.	Problémakataszter
8.1	Szennyvíz elvezető csatornahálózat hiánya
8.2	Szennyvíztisztító mű kiépítetlensége
8.3	

6.5.5./ Csapadékvíz elvezetés

A város területére kiterjedő egységes csapadékvíz elvezető rendszer nincs kiépítve. Az utcák többségében szikkasztó rendszerű nyílt árkos rendszer van kialakítva. Tapasztalatok alapján az eddigi kiépített rendszer szakszerű karbantartás esetén megfelelő. A hirtelen csapadék anomáliák esetére célszerű lenne biztosítani további lefolyással rendelkező, vagy nyílt szikkasztó rendszerű árkokat.

A csapadékvíz elvezető rendszer nem rendelkezik egységes vízjogi engedéllyel, teljes körű felmérése ez idáig nem történt meg.

A község területe nem belvívveszélyes terület.

9.	Problémakataszter
9.1	A meglévő csapadékvíz csatorna hálózat gondozásának, fenntartásának hiánya egyes területeken
9.2	A burkolt felületek kialakítása helyenként nem felel meg a vízelvezetési igényeknek
9.3	A csapadékcsatorna rendszer nincs teljes körűen felmérve, nem rendelkezik vízjogi engedéllyel
9.4	

6.5.6./ Zöldterület gazdálkodás

Közpark jellegű zöldfelület a polgármesteri hivatal környezetében található.

Tompa nagyságához és a lakosság számához viszonyítva megfelelő mennyiségű zöldfelületekkel rendelkezik. Az utcák zöme fásított, a növényállomány fenntartása azonban vegyes képet mutat.

A meglévő adottságok felhasználásával olyan egységes zöldterület gazdálkodási rendszer kialakítására kell törekedni, mely lehetőséget nyújt a hagyományos környezetkultúra megőrzése mellett a zöldfelületek gazdagítására, a használati érték növelésére, valamint a környezeti ártalmak csökkentésére is.

10.	Problémakataszter
10.1	Az egyes területek ápoltsági-fenntarthatósági színvonala nem minden esetben éri el a kívánatos mértéket
10.1	

6.5.7./ Helyi közlekedésszervezés

A tömegközlekedés eszköze az autóbusz.

A térség legnagyobb autóbuszjárat-üzemeltetője a KUNSÁG VOLÁN. Buszjárataival közvetlenül el lehet jutni Kiskunhalasra, Kecskemétre, Kiskőrösre, Budapestre, Bajára, Bácsalmásra és Szegedre.

A másik nagy üzemeltető a TISZA VOLÁN. Járataival Szegedre, Bajára, Bátaszékre és Siófokra lehet közvetlenül eljutni.

A belterületen központi buszmegálló és 5, a külterületen 8 feltételes megállóhely van.

Nagyon jelentős az óvodások és az általános iskolások be- és hazautazásának segítése. A diákotthon megszüntetését követően a külterületen élő gyermekeket az önkormányzat saját buszával szállította, azt követően szerződést kötött egy helyi vállalkozóval, aki reggel két irányból veszi fel a külterületen lakó gyerekeket és viszi őket óvodába és iskolába, délután pedig hazaszállítja őket.

Az autóbuszos szállítással érintett iskolások száma: 52 fő, az óvodások száma 38 fő. A gyermekszállítást segíti a két falugondnoki kocsis is.

A parkolás ellátásának szintje az egész település területén megfelelőnek mondható.

Személygépjármű közlekedés szempontjából a településen a forgalmat jelzőtáblák irányítják. Korlátozó műszaki beavatkozások (pl.: fekvőrendőr) a településen nem lettek kiépítve.

A belterületen a szilárd burkolatú utak hossza 33 km, ez 100 %-os mértékben szilárd burkolatú. A teljes úthálózathoz képest a belterületi utak aránya 33,9 %.

A nagyközség területén a Magyar Állami Közútkezelő Kht. kezelésében 20 km útszakasz van, ami ugyancsak 100 %-os mértékben szilárd burkolatú.

A település teljes úthálózatának hossza 97,4 km.

1993-ban készült el a település belterületét elkerülő 4,6 km hosszúságú út mintegy 250 millió forintos beruházási keretből.

A 33 km-es szilárd burkolatú utak mentén 17 km hosszúságban szilárd burkolatú járda is található ez kicsivel több, mint 50 %-os kiépítettséget jelent.

Külterületen 3 km szilárd burkolatú járda lett kiépítve.

11.	Problémakataszter
11.1	Járdák minőségi hibái
11.2	Belterületi úthálózat korszerűsítése
11.3	

6.5.8./ Épített környezet

A város közigazgatási területe 8.175 ha
Ebből a belterület 304 ha

A települést 4 község (Csikéria, Mélykút, Kisszállás és Kelebia) valamint a déli oldalon Szerbia és Montenegró határolja.

A belterület durván trapéz alakú. Utcái hálós elrendezésűek. A lakótelkek előkertes vagy utcafrontos beépítésűek, a lakóházak döntően oldalsó telekhatáron állóak.

A belterülethez 2-3 km hosszúságú, csápszerű, általában kétoldalú beépítettségű utcák csatlakoznak. (Attila utca külterületi szakasza, Hunyadi, Damjanich, Kőrösoldal-Újföld, Vörösmarty, Felsőásaskalapos, Alsóásaskalapos, Szabadsó, Örökföld, Külsőújsor, Belsőújsor, Béke utca).

E nyúlványok, csápszerű utcák kialakulásának az a magyarázata, hogy a település É-i és D-i határában egy-egy nagyobb uradalom volt. Az uradalmi majorok köré és a hozzájuk vezető út mentén épültek fel az akkori cselédházak.

Szétszórt ún. szóróványtanyák a Katonaföldön, Kőrösoldalon, Újföldön és Alsóásaskalaposon találhatóak.

1983-tól a Zrínyi, Kis, Arany János és Móra utcákban mintegy 50 db kisvárosi jellegű földszint + padlástér beépítéses kertés ház épült fel.

A település központja a Szentháromság tér, Táncsics, Kossuth, Deák, Bem utca által közbezárt terület.

Itt helyezkednek el a település igazgatási, oktatási, művelődési intézményei, a templom, a piac, három játszótér, a sportpálya és a központi park.

A Széchenyi utca - Rákóczi utca – Kossuth utca és Szabadság tér által közbezárt területen 4 és 5 lakást tartalmazó földszint + 1 emeletes kisvárosi beépítésű társasház található, összesen 64 lakás.

Ezen a lakóterületen épült meg 4 község kiszolgálására a Tompa és Vidéke Takarékszövetkezet irodaháza is.

A Szentháromság tér és a központi belterület legnagyobb épülete a templom, ami 1909-1912 között épült, homlokzatának, tetőszerkezetének és tetőfedésének felújítása 2002-ben valósult meg.

A templomkert gondozott, parkosított. A kert nyugati oldalán található a Plébánia Hivatal, ami ugyancsak az 1910-es években épült.

Néhány száz méterrel északi irányban a templomtól található a piactér és annak keleti oldalán a lakossági összefogással megépült játszótér.

A sportpályán labdarúgó-, kosárlabda- és tenispálya található. Fedett lelátóval rendelkezik.

Közvetlenül hozzá csatlakozik a központi park.

A parkban térvilágítással ellátott színpad található. Itt tartjuk az augusztus 20-i falunapokat, de a jelentősebb községi rendezvényeknek is ez a színhelye.

A központi parkban sétányok, árnyas fák, rózsaligetek, gyerekjátékok teszik kellemessé az itt tartózkodást.

A parkkal szemben található a Művelődési Ház, melynek utcafronti részét 2000-ben újítottuk fel, a nagyterem felújítása 2003. december 1-jén kezdődött el. A Művelődési Ház udvarában fafaragók keze munkáját dicséri a mini játszótér, helybéli neve a Fapark.

A Művelődési Házzal szomszédos a Szabó Dénes Általános Iskola és a Napsugár Gondozási Központ. E három létesítmény a II. világháború után a Határőrség laktanyája volt, a 60-as években kapta meg a település, és azóta folyamatosan alakult át jelenlegi formájává.

A Művelődési Ház, és az 1928-ban épült Községháza a központi belterület két legkarakteresebb épülete.

A Központi park, a Művelődési Ház, a Városháza, a Szabadság téri lakótelep és sporttelep együtt alkotják a város központját, a kisvárosi centrumot.

Műemlék jellegű épületek, építészeti látnivalók

Tompa város nem hosszú történelmi múltra tekint vissza. Ebből adódóan műemléki épületekkel nem bővelkedik.

Tompán a Szabadságtéren található két műemlék jellegű épület, a Szent Anna-templom és a Reidl-kastély.

A templom 1893-1905 között épült neogót stílusban Wágner Károly tervei alapján. A Reidl-kastély ugyancsak neogót stílusban épült 1702-ben. A kastély utolsó ura báró Podmaniczky Endre főispán volt. 1945 után a Népjóléti Minisztérium hadirokkant otthont rendezett itt be, ahol a II. világháborúban megsérült katonákat helyezték el. Később volt raktár, termelőszövetkezeti iroda, 1957 óta a Fővárosi Tanács (Jelenleg Fővárosi Önkormányzat) kezelésében van, pszichiátriai betegotthonként működik.

Közvetlenül a kastély mellett áll a római katolikus Szent Anna-templom. A neogót stílusú templomot az egykori házi kápolna alapzatára Wágner Károly építette 1893-tól 1905-ig.

12.	Problémakataszter
12.1	A külterületi majorok és elhanyagolt tanyák leromlott állapota
12.2	

6.6./ A lakosság környezeti tudat és szemléletformálása

Az oktatás, a nevelés és a tudatformálás, mint humáneszközök igénybevétele a program következetes végrehajtásához elengedhetetlen. Ehhez a programban megjelölt minden területen tudatosan tervezett felvilágosító munka kell, hogy kapcsolódjon nem csak a fiatalok, hanem a felnőtt lakosság körében is.

A környezet védelmének szempontjából hosszú távon nem a kényszer a legelőnyösebb, hanem az a viselkedésforma, amely a belső motiváltságon alapul, és olyan területeken is hat, amelyek nincsenek közigazdaságilag, vagy jogilag szabályozva. A belső motiváltságon alapuló környezettudatos viselkedés, hosszú évek több irányból érkező tudatformálásának a hatására alakul ki.

A környezeti tudat kialakításában életkortól függően más és más eszközök lehetnek a segítségünkre, melyek pl:

- családi nevelés
- intézményes oktatás
- média
- önkormányzati hatáskörbe tartozó eszközök
- társadalmi szervezetek által felvállalt tevékenységek

Az oktatásban, valamint a társadalmi tudatformálásban az alábbi célokat kell megvalósítani, tudatosítani, valamint az alábbi eszközök igénybevételel lehet a kitűzött célokat elérni:

- Mi emberek vagyunk a legnagyobb környezet- és természetszennyezők. Ezért fontos, hogy a lakosság, de ezen belül is kiemelten a tanuló ifjúság környezet és természetvédelmi kultúráját, tudatformálását megteremtsük.
- A község oktatási intézményeiben a NAT-tal összhangban sort kell keríteni a tudatformálásra, továbbá ösztönözze a város a legjobb eredményeket elérő intézményeket és ezen belül a gyermekeket. Ennek érdekében a város minden évben rendezzen az oktatási intézményei számára környezet- és természetvédelmi versenyt, illetve különösen hirdessen versenyt hulladékgyűjtési akciókra.
- Környezetvédelmi hirdetőtábla kihelyezése.
- A község indítson helyi mozgalmat, vegyen részt az országos mozgalmakban.
- A gazdálkodó szervezetek környezetkímélő tevékenységének elterjesztése, ösztönzése, kényszerítése a környezetkímélő termelésre.

A program megvalósításában nagy szerep hárul a társadalom különböző szereplőire, kiemelten az önkormányzatra és a helyi közösségekre. A társadalom szempontjából alapvető eljárás az információhoz való jog biztosítása, javítani kell az információhoz jutás lehetőségét. (környezeti információs rendszer kialakítása) A társadalom tudatossága csak olyan körülmények között növelhető, amelynél a valóságos helyzet ismertetése a normális állapot és ez nem lehet állandó mérlegelés tárgya. Értelmes célokért az emberek öntevékenyen is fel tudnak lépni, ugyanakkor háttér vagy más támogatás hiányában ezek a kezdeményezések általában elhalnak.

13.	Problémakataszter
13.1	Környezeti információs rendszer hiánya
13.2	A környezetterhelés aktuális adatainak publikálási hiánya
13.3	A környezeti szemléletalakítás alacsony hatékonysága
13.4	

6.7./ Az emberi egészség állapotának környezeti összefüggései

Magyarországon a lakosság egészségi állapota, a megbetegedési és halandósági mutatók, a természeti és az épített környezet minősége, tisztasága jelentősen elmarad az Európai Unió korábbi tagállamaiban tapasztaltaktól. Elengedhetetlen annak felismertetése, hogy az egészségi állapot minősége döntő mértékben meghatározza életkilátásaikat, jövőjüket egyéni és közösségi szinten egyaránt.

A Népegészségügyi program öt nemzeti célt fogalmaz meg, melyek az alábbiak:

- Legfőbb emberi érték az egészség
- A rokkantságmentes évek kiterjesztése
- A szüléskor várható élettartam növelése
- Nők- közötti várható életek közötti különbségét csökkenteni
- Felnövekvő generáció egészséges fejlődését biztosítani

Az önkormányzat az egészségügyi alapellátást 1999. március 1-jétől vállalkozási szerződés keretében biztosította. A feladatot továbbra is ebben a formában kívánjuk ellátni.

A feladatokat 2 házi orvos, 1 gyermekorvos, és 1 fogorvos látja el.

2 nyugdíjas orvos az Országos Egészségbiztosítási Pénztárral kötött szerződést.

Rendelés:

Két házi orvos havi váltásban 8-12 és 13-17 óráig rendel.

Készenléti ügyelet:

17 órától reggel 8 óráig van, ebben a 2 felnőtt körzet háziorsosa és a gyermekorvos vesz részt.

A hétfégi ügyeletet a két körzeti házi orvos, a gyermekorvos és egy nyugdíjas orvos látja el.

A lakosság szempontjából kedvezőbb, hogy készenlét és hétfégi ügyelet alatt is a településen jutnak orvosi ellátáshoz.

A véradást kéthavonta a Magyar Vöröskereszt Bajai Szervezete szervezi.

A helyi szállítások a kiskunhalasi kórházba történnek, orvosi rendelvényre, be- és hazaszállításra vonatkoznak Bács-Kiskun megyei egész területén.

Tompán 1929. óta működik gyógyszerár. 1995 óta a gyógyszerár és lakóház a gyógyszerész tulajdona. 2000. évben teljes átalakítás, felújítás történt, a gyógyszerár területe 120 m², kategóriája: középforgalmú.

A lakosság egészségi állapota az országos tendenciák szerint alakul. Az utóbbi években jelentősen megnőtt a szemészeti és allergiás megbetegedések, valamint a hátgerinc deformításával járó megbetegedések száma. A szemészeti betegségekre főként iskoláskorban derül fény, a szűrővizsgálatok alkalmával.

Az allergiás betegségek közül leggyakoribb a pollenallergiás megbetegedés, valamint az asthmat.

Az utóbbi években megjelentek a pszichés magatartászavarok az iskoláskorú gyermekeknél, mely döntően a médiák által sugárzott műsoroknak tudható be. Ennek visszaszorítása nagyobb szülői odafigyelést igényel.

A felnőtt lakosság körében a vezető szerepet a keringési betegségek töltik be. A daganatos betegségek száma az országos átlagnak megfelelő, az emésztő rendszert érintő betegségek közül a leggyakoribbak: a gyomorfekély és a májzsugor. A májzsugorban szenvedő betegek számának nagyságára leginkább a nagyfokú alkoholfogyasztás van hatással.

14.	Problémakataszter
14.1	A pollenallergiás megbetegedések számának növekedése nem adekvált módon kezelt gyomirtás következtében
14.2	A szálló és az ülepedő por tartalmából a policiklikus aromás szénhidrogének magas aránya
14.3	

6.8./ Hulladékgazdálkodás

A hulladékgazdálkodásról szóló törvény létrejöttéig hiányzott az átfogó, minden tevékenységi kört és hulladékfajtát lefedő keretjogszabály. A szabályozási hiányosságokból adódó rendezetlenség számos alkotmánybírósági határozat meghozatalához vezetett, például a települési hulladékgazdálkodás területén. A törvény megalkotása ezen kívül sürgető volt a hulladékok elhelyezési, kezelési gyakorlatának környezet veszélyeztető volta, a természeti erőforrásokkal való takarékoság hiányai, aránytalanul nagy hulladékkezelési hányad, a hulladékhasznosítás alacsony mértéke és a környezetkímélő hulladékártalmatlanítási kapacitások szűkössége, és nem utolsósorban a jogharmonizációs elvárások teljesítése miatt is.

A környezetvédelmi törvény úgy határozza meg a hulladékok környezetre gyakorolt hatásai elleni védelmet, hogy az kiterjed mindazon anyagokra, termékekre, amely azok használata során keletkeznek. A hulladék kezeléséről a környezethasználó köteles gondoskodni. A környezeti elemek védelmére, továbbá a környezetet veszélyeztető hatások elleni védelemre vonatkozó átfogó szakterületi szabályokat külön törvények, a törvényi szabályozást nem igénylő részletes szabályokat a kormány rendeletben állapítja meg.

Az elmúlt évtizedekben kialakult kedvezőtlen hulladékgazdálkodási gyakorlat súlyos környezeti problémákat okozott. Ezen helyzetért leginkább az a szemlélet okolható, amely egyfelől a mennyiségi növekedés kényszerének, másfelől a környezet kimeríthetetlen teherbíró képességének téveszméjén alapult. Ebből a helyzetből való kilábalásunk egyik feltétele a környezethez való viszonyunk gyökeres átértékelése és megváltoztatása.

A hulladékok eredet szerinti besorolását a 2.sz. táblázat tartalmazza.

18.sz.táblázat

Halmazállapot szerint	Eredet szerint a hulladék		
	települési	termelési	veszélyes
Szilárd	Háztartási és utcai szemét	Ipari, állati eredetű hulladék és trágya	Ipari salakok, porok
Folyékony	Kommunális szennyvíz	Ipari szennyvizek, olajok, hígtrágya	Festékek, trafóolaj, savak, lúgok, oldatok
Iszapszerű	Szippantott iszap, szennyvíziszap	Ipari eredetű szennyvíziszap	Ipari eredetű galvániszap
Gáznemű	Lakóházak fűtési füstje	Ipari füstök és gázok	Vegyipari, olajipari gázok és füstök

Tompa város teljes területén megoldott a szervezett szilárd hulladék gyűjtés és szállítás. A szilárd burkolatú utak mentén kukás rendszerben történik a hulladék gyűjtése. A földes utak mentén lakók részére 300 méterenként konténereket helyeztek el. A település belterületi részén 6 jól látható helyre, nagyobb körzetet érintve háromfunkciós szelektív hulladékgyűjtő konténer lett telepítve.

A települési szilárd hulladékot a Csongrád Megyei Településtudisztasági Kft. gyűjti és szállítja el. A nevezett hulladék szállító vállalkozás rendelkezik környezetvédelmi engedéllyel, a szállító járművek megfelelnek a környezetvédelmi előírásoknak.

A begyűjtést és az elszállítást végző vállalkozás adatai:

Csongrád Megyei Településtudisztasági Kft.

6724. Szeged, Cserzy Mihály u.32.

Tel.: 62 / 420 – 243

Fax: 62 / 420 – 744

E-mail: ttkft@axelero.hu

A gyűjtött és rendezett módon elszállított hulladékot a Hódmezővásárhelyi telephelyű A.S.A. Regionális Hulladéklerakóba szállítják. A nevezett lerakó telep rendelkezik a szükséges hatósági engedélyekkel.

Az elszállított szilárd hulladék fogadását és kezelését végző vállalkozás adatai:

A.S.A. Hódmezővásárhely Köztisztasági Kft.
6800. Hódmezővásárhely, Lázár u.10.
Tel.: 62 / 240 – 353
Fax: 62 / 240 – 353
E-mail: asa@delfin.hu

A hulladékok elhelyezésére, ártalmatlanítására több önkormányzati társulás is alakult, illetve alakulóban van a megyében. Bács-Kiskun megye települései 5 nagytérési és egy kistérségi irányba szerveződtek.

Tompa Önkormányzata 2002-ben csatlakozott a Szegedi Hulladékgazdálkodási Konzorciumhoz.

Az állattartás során keletkező állati hullák feldolgozását az ATEV Rt, solti gyára végzi a térségben.

A lakosságnál keletkező inert hulladékokra vonatkozó megbízható adatok nincsenek. Az építési inert hulladékok hasznosításának általános módja a területfeltöltés. Az aszfalt hulladék esetében útépitésekhez történő újra felhasználása az általános gyakorlat.

A településen keletkező szilárd települési hulladékot 1999-ig a Tompa, 021/3.hrsz. alatti hulladék lerakó telepre szállították. Ez a telep Tompa település belterületi központjától Északnyugatra, cca. 2,5 – 3,0 km távolságra helyezkedik el.

A nevezett hulladéklerakó telepnek elkészült a rekultivációs javaslata, valamint a teljes körű Környezetvédelmi felülvizsgálata. Tervként szerepel a rekultiváció elvégzése, ISPA támogatás igénybevételével.

A keletkező települési folyékony hulladékot a Tompa, 0246.hrsz.-ú területen kijelölt leürítő helyre szállítják. A leürítő hely üzemeltetője: Tompa Város Önkormányzata.

A leürítő helyre szállított tfh. mennyisége éves szinten 5000,0 m³. Ez a mennyiség megegyezik a keletkező tfh. mennyiséggel.

A folyékony hulladék leürítő hely nem rendelkezik környezetvédelmi engedéllyel. A telep rekultivációs javaslatának elkészíttetését, valamint a rekultiváció elvégzését tervezik. A folyékony hulladékkal kapcsolatos helyi szabályozásokat a mellékletben szereplő, korábbi fejezetben tárgyalt helyi rendelet tartalmazza.

A leürítésre jelenleg a település területén belül más mód nem nyílik addig, amíg a szennyvíztisztító telep meg nem épül. Azt követően csak elenyésző mennyiségű települési folyékony hulladék keletkezik amit tengelyen kell beszállítani a telepre ártalmatlanításra. Annak megépültéig a Kiskunhalas Városi Szennyvíztisztító telepre és a Kiskunmajsa Városi Szennyvíztisztító telepre van lehetőség a kommunális eredetű települési folyékony hulladékot ártalmatlanításra beszállítani.

A környezet minőségének javítása érdekében a település belterületi részén 2002.-ben 6 helyre, háromfunkciós szelektív hulladékgyűjtő konténerek lettek telepítve. A konténeres gyűjtéssel a papír, műanyag és üveg szelektív gyűjtésére találtak megoldást. Ebben az esetben is Csongrád Megyei Településtisztasági Kft. szállítja el szelektíven gyűjtött hulladékot.

A szelektív hulladékgyűjtés programját fokozatosan a település egészén be kívánják vezetni.

Tompa Város rendelkezik Helyi Hulladékgazdálkodási Tervvel.

15.	Problémakataszter
15.1	Az illegális hulladéklerakók felszámolásának hiánya
15.2	Lakossági tudatformálás hiánya a szelektív hulladékgyűjtés területén
15.3	Települési Folyékony Hulladék elhelyezésének nehézségei
15.4	

6.9./ A lakossági, közszolgáltatási és ipari eredetű zaj- és rezgés helyzete

A megengedett zaj- és rezgésterhelési határértékeket a 8/2002. (III.22.) KöM-EüM rendelet szabályozza.

A környezetből adódó zajterhelés eredet szerint az alábbi csoportokba sorolható:

- közlekedési zaj
- üzemi zaj
- egyéb zajok

A környezeti zajforrások közül a legnagyobb terhelést keltő, és a legtöbb embert érintő zajforrás csoport a közlekedés. Az ország legforgalmasabb útvonalainak közelében mért, csúcspontokra vonatkozó zajszintek statisztikai feldolgozása azt mutatja, hogy a mérési pontok 98%-ban 65 dB (A) értéknél magasabb volt a zajszint.

Tompa Város belterületi közlekedési forgalma nem számottevő, így a közlekedési eredetű zaj nem terheli a környezetét káros mértékben.

Üzemi zaj tekintetében a településen lévő ipar nem zajos technológiával járó tevékenység, így az ipari eredetű zaj nem számottevő a település életében.

A település külterületi részein lévő mezőgazdasági tevékenységből, állattenyésztésből származó zajhatás nem terjed túl a mezőgazdasági területek határán, így annak esetleges zavaró hatása a településen nem érzékelhető.

A település életében számottevő zajkeltő források, a szórakoztató létesítmények által okozott hatás. Ezek általában a hétvégi időszakra korlátozódnak.

Fontos megemlíteni az emberi magatartásból adódó zajhatásokat, melyeket rendeletekkel szabályozni nem lehet, rá kell venni a lakosságot az együttélés iratlan szabályainak betartására.

A szolgáltatási ágazatba tartozó létesítmények zajvédelmi szempontú hatósági felügyelete, működésük szabályozása az önkormányzat szabályozásába tartozik.

16.	Problémakataszter
16.1	Nem készült el a település zajvédelmi övezeti besorolási rendszere
16.2	

6.10./ Ipari tevékenység és környezeti hatásai

A településen működő ipari tevékenységek nem hatnak zavaróan a település környezetére. A település képébe jól illeszkednek, jelenlétük minden lakos számára elfogadott.

6.11./ Környezetbiztonsági helyzet

A település területén környezetbiztonsági szempontból minimális kockázatot jelent az ott jelen lévő ipar.

A gondozatlan területeken megjelenő, pollen termő fűfélék terjedése, fejlődése általános gond. A jól felszerelt és hatékony kárelhárító szervezet hiánya még kisebb környezeti káresemények során is súlyos gondot okozhat. Ennek a szervezetnek a felállítását a térség több önkormányzatának közösen lenne célszerű felállítania. Ilyen kárelhárító szervezet módot nyújt a gyors, operatív és hatékony beavatkozásra az esetleges haváriák során, csökkentve a környezetkárosodás mértékét, kiterjedését, biztosítva a veszélyeztetett területen élő polgárok élet- és vagyónvédelmét.

A közlekedésből adódó haváriák lehetnek az esetleges tartálykocsi balesetek, vegyi anyag szállítások közben bekövetkező balesetek, valamint egyéb veszélyes anyagnak minősülő szállítási balesetek.

További kockázati tényező a külterületen felléphető nagy kiterjedésű erdőtüz is. Ebben az esetben az önkormányzatnak is aktív szerepet kell vállalnia a Tűzoltóság mellett a tűz oltásában, az oltás szervezésében.

17.	Problémakataszter
17.1	Közlekedésből származható baleseti haváriák
17.2	

6.12./ Települési klíma, átszellőzés

A domborzat, a beépítettség, a növényzet, az átszellőzés és a légszennyezettség fokozott jelentőségű a települési klíma alakulásánál.

A város légterét az É-i és ÉNy-i irányú szelek uralják az esetek 20+20%-ban.

Az uralkodó ÉNy-i szél irányából a város gyakorlatilag nyitott, az érkező szelek a község légterét szabadon elérhetik. A beépített városi területeken a szélesebbé váló becsülhetően lecsökken és a kialakuló turbulens mozgások elősegítik a légszennyező anyagok hígulását, elszállítódását a légtérből ami kedvező.

A városi klíma alakulásában elsőrendű szerepe van a térség energiaforgalmának. A természetes felszíneknél ez hosszabb idő alatt kiegyenlített. Fokozott figyelmet kell fordítani a beépítettség mértékére és módjára, a zöldfelületi arányokra, biológiailag is aktív zöldfelületek kialakítására az átszellőzési lehetőségek biztosításához.

6.13./ Az önkormányzat környezetvédelmi tevékenysége

Tompa Város Önkormányzata környezetvédelmet érintő tárgykörben több rendeletet alkotott. Ide tartoznak a rendezési tervek, az építési tilalmak és korlátozások.

- Tompa Nagyközség Önkormányzati Képviselő-testülete 7/2003. /IV.1./ökr. sz. rendelete a helyi környezetvédelem szabályairól
- Tompa Nagyközség Önkormányzati Képviselő-testülete 23/1999./X.26./ ökr. sz. rendelete a szeméttelép működési rendjéről /Egységes szerkezetbe foglalva./
- TOMPA Nagyközség Önkormányzata Képviselő-testületének 26/2000. /V.1./ ökr. sz. rendelete a települési folyékony hulladék kezelésével kapcsolatos közszolgáltatási feladatokról
- 37/2000./III.27./ számú képviselő-testületi határozat Az önkormányzat környezetvédelmi programjáról
- Tompa Nagyközség Önkormányzati Képviselő-testülete 46/2000./XII.19./sz. rendelete a települési szilárd hulladékkal összefüggő kötelező közszolgáltatás igénybevételéről /egységes szerkezetbe foglalva/

A település önkormányzata a környezetvédelmi feladatainak megoldása érdekében Környezetvédelmi Alapot hozott létre.

A hatósági munka területén az önkormányzat átruházott hatáskörben a levegőtisztaság védelmével, a zaj- és rezgésvédelemmel, a helyi természeti értékek védelmével, a telephely engedély alapján gyakorolható ipari és szolgáltató tevékenységgel kapcsolatos ügyekkel, a környezetvédelmet érintő szakhatósági feladatokkal és ellenőrzésekkel foglalkozik.

6.14./ Tompa környezetvédelmi SWOT analízise

19 sz. táblázat

ERŐSSÉGEK	GYENGESÉGEK
<p>1./ A település adottságai a megújuló energiaforrások hasznosítására igen kedvezőek.</p> <p>2./ Gazdag, jó minőségű felszín alatti vízrendszer megléte.</p> <p>3./ Magas erdősültség.</p> <p>4./ Biológiai sokféleség magas foka, természetes/természetközeli tér és tájszerkezet.</p> <p>5./ Igen kedvezőek az adottságok a fenntartható turizmus kialakításához.</p> <p>6./ Környezettudatos város vezetés.</p> <p>7./ A környezeti nevelés intézményesített rendszere részben kiépített</p> <p>8./ A településen magas a szervezett hulladékgyűjtés aránya.</p>	<p>1./ komplex vízgyűjtővédelem hiánya.</p> <p>2./ Szennyvízkezelési nehézségek, illegális hulladék elhelyezés, komplex hulladékgazdálkodás hiánya.</p> <p>3./ Okszerű mező-, erdő-, vad-, és tájgazdálkodás hiánya.</p> <p>4./ Környezeti adatbázis, mérőrendszer, monitoring hiánya.</p> <p>5./ Egészségügyi és környezeti problémák ok-okozati összefüggéseinek feltáratlansága.</p> <p>6./ A településen nincs műszakilag megfelelő hulladéklerakó.</p> <p>7./ A jelenleg alkalmazott energiahordozók összetétele nem megfelelő, alacsony energiahatékony-ság.</p> <p>8./ Szervezeti és személyi felkészültség hiánya a közeljövőben dinamikus növekvő fejlesztési források környezetkímélő felhasználására.</p>

LEHETŐSÉGEK	VESZÉLYEK
<p>1./ Alternatív környezettechnológiák, mint pl: megújuló energiaforrások, természetközeli szennyvíztisztítás, ökológikus építészet, szélesebb körű alkalmazása</p> <p>2./ Összehangolt ökológikus gazdálkodási rendszer megteremtése</p> <p>3./ Fenntartható, ökológikus területhasználat és tájgazdálkodás kialakítása, a biológiai sokféleség, a természetközeli tér- és tájszerkezet megőrzése.</p> <p>4./ Komplex hulladékgazdálkodási rendszer kiépítése.</p> <p>5./ A környezeti érdekek ökológikus szemléletű érvényesítése, különösen a terület- és vidékfejlesztés, és a turizmus fejlesztése során.</p> <p>6./ feltétlen szükséges mértékű vonalas infrastruktúrafejlesztés.</p> <p>7./ A környezeti nevelés színtereinek a bővítése, a szükséges személyi és technikai feltételek megteremtése.</p> <p>8./ Környezeti monitoring rendszer és adatbázis kiépítése, folyamatos működtetése, lakossági tájékoztatás feltételének megteremtése.</p> <p>9./ Erkölcs, etikai alapon álló közös feladat és felelősség viselés a régió környezeti, természeti állapotának javítása érdekében, nyilvánosság és társadalmi partnerség biztosítása.</p> <p>10./ A társadalom erkölcsi, etikai megerősödése, helyi közösségfejlesztés.</p>	<p>1./ A természeti területek ökológiai vízkészletének drasztikus csökkenése.</p> <p>2./ A fosszilis energiahordozók magas aránya, valamint a gázhálózat kiépültsége energetikai függőséghez vezethet.</p> <p>3./ Felszín alatti vizek túlhasznosításának kockázata.</p> <p>4./ A jelenleg működő tárolásos-szikkasztásos szennyvíztisztító technológiák, szabályozási és támogatási rendszerek nem fenntarthatóak, működésük és további fejlesztésük súlyos gazdasági, társadalmi és környezeti kockázatot jelent.</p> <p>5./ Helytelen agrotechnikai és okszerű tájgazdálkodás hiányában mennyiségi és minőségi talajromlás, a mezőgazdaság funkcióinak sérülése.</p> <p>6./ Környezeti károk és hatások következtében egészségügyi és közérzeti lakossági panaszok növekedése.</p> <p>7./ hatékony környezeti nevelés hiányában a fenntartható fejlődés esélye elveszik, elmarad a társadalomban a környezeti szemléletváltozás.</p> <p>8./ A környezetvédelmi infrastruktúra kiépülésének elmaradása, valamint helytelen fejlesztése a környezetállapot romlásához vezethet.</p> <p>9./ Helyi gazdaságfejlesztés elmaradásának, visszaszorulásának következményei miatt növekvő környezeti kockázat és a fenntartható fejlődés lehetőségének elvesztése.</p> <p>10./ Környezeti érdekek elnyomása, nem kellő érvényesülése, túlzott gazdasági érdekérvényesülés.</p>

STRATÉGIAI KÖVETKEZTETÉSEK

A SWOT analízis egyes megállapításainak összevetésével meghatározhatóak azok a területek, amelyek kiemelt figyelmet érdemelnek stratégiai szempontból.

Az elemzés során megvizsgáljuk, hogy melyek a térség azon erősségei, amelyekre építhet és melyek azok a gyengeségei, amelyek kiküszöbölésére kell törekednie. A belső erősségeket és gyengeségeket összevetjük a külső pozitív és negatív tendenciákkal, tényezőkkel. A térség erősségei önmagukban nem képesek ellensúlyozni a gyengeségeket, azonban az erősségeket a környezet által kínált lehetőségekkel kombinálva reális esély van arra, hogy a térségben pozitív irányú változások induljanak el. A lehetőségek egyrészt a térség erősségeinek kihasználását támogatják, másrészt a gyengeségek leküzdését segíthetik elő. A veszélyek felerősíthetik a térség már meglévő gyengeségeit, ennek esélyét a stratégiaalkotásnál ki kell védeni.

Erősségként emelhető ki, hogy a térség környezeti állapota országos viszonylatban is megfelelő, jelentős természeti értékekkel, gazdag ökológiai hálózattal rendelkezik. Ezek mellett gyengeséget jelent az alkalmazott mezőgazdasági termelési technológia viszonylag alacsony szintje.

Szintén erősségnek tekinthetők a turizmus adottságai, a turisztikai infrastruktúra fejletlensége miatt azonban ezek jelenleg kihasználatlanok.

Gyengeség, hogy nincs a településen kiépítve a szennyvíz elvezető csatorna hálózat, valamint a szennyvíztisztító telep, valamint a szilárd hulladék lerakó telep nem felel meg a környezetvédelmi előírásoknak.

A térség számára komoly lehetőséget jelenthet, hogy a környezetileg érzékeny és gyenge termőképességű területeken megvalósul az extenzív talajhasználat, és a kormányzati szándék alapján speciális program indulhat a térség fejlesztése érdekében. Az EU-s csatlakozással a támogatási források száma is bővült. A megújuló energiaforrások részarányának jelentős mértékű növelése szükséges az elkövetkezendő években, évtizedekben, sőt egyre inkább a megújuló energiaforrások hasznosításának kell az energiahatékonyság mellett a középpontba kerülnie. Tompa térsége a természeti és gazdasági adottságai folytán kitűnően alkalmas mindenféle megújuló energiaforrás energetikai hasznosítására.

Fennállhat a veszélye, hogy a lakossági ellátás működtetését és fejlesztését biztosító központi források csökkennek, a térség elérhetőségét segítő fejlesztések elmaradnak, illetve nagy késéssel valósulnak meg.

Általánosan megállapítható, hogy a térség belső adottságai alapján a környezet és természetvédelem számára megfelelő adottságokkal rendelkezik, és a tervek megvalósítása még az esetleges veszélyek okozta rizikó ellenére is számtalan lehetőséget nyújt.

III. Az elérni kívánt környezetvédelmi célok, célállapotok meghatározása

Jelen környezetvédelmi program megalapozását szolgáló tervek, koncepciók, és rendelkezésre álló adatok, információk alapján az emberi tevékenységgel összefüggő, és átfogó megoldást igénylő problémakörök vizsgálatra és elemzésre kerültek. Ezek többsége az egész település területére, és a hatások jellege, tartóssága, mértéke, és az érintett népesség miatt községi szintű problémakezelést és megoldást igényelnek. A főbb környezetterhelő források, tevékenységek és a környezeti elemek közötti hatásösszefüggések az alábbiakban kerülnek kifejtésre:

7.1./ A kezelést igénylő környezeti problémák azonosítása

7.1.1./ Közlekedés

- A közlekedésből származó forgalmi eredetű terhelései a levegő minőségét, a zaj pedig a lakó és intézményterületek környezeti állapotát ha kis mértékben is befolyásolja.
- A szállítások következtében előfordulható haváriaesetek potenciális veszélyforrást jelentenek a környezetre.

7.1.2./ Ipar, kereskedelem

- A fűtési eredetű légszennyező anyag kibocsátások, a keletkező szennyvizek, a tevékenység jellegétől függően keletkező különböző mennyiségű és minőségű hulladékok, valamint a zaj környezetterhelő hatásúak.
- A kereskedelmi és vendéglátó létesítmények nem megfelelő telepítése esetén a burkolt és beépített felületek a zöldterületek rovására kedvezőtlen mértékűek lehetnek.

7.1.3./ Szennyvíz gyűjtés és kezelés

- A település teljes területe csatornázatlan, a talajba szivárogtatott, elszikkasztott szennyvizek hosszú időre leszennyezhetik a talajvíz készleteket.

7.1.4./ Vízgazdálkodás

- Látványosan csökken a természeti területek ökológiai vízkészlete.
- Helyenként szennyezett a talajvíz.
- Nem megfelelő az ivóvíz minősége.

7.1.5./ Mezőgazdálkodás

- A mezőgazdasági termelők által végzett növénytermesztés, állattenyésztés légszennyezéssel, talaj és felszín alatti vízszennyezéssel jár.
- Jelentős mennyiségű veszélyes hulladék keletkezik.

7.1.6./ Települési és épített környezet

- Az emberi tartózkodás céljára épített környezet minden környezeti elemre terhelő hatást jelent, ezek a fűtési eredetű légszennyezés, keletkező szennyvíz okozta szennyezések, a zöldterületek intenzív igénybe vétele.

A célok megvalósításának feltételrendszere

- A környezeti szemléletváltás, a környezettudatos gondolkodásmód és magatartás kialakítása
- Ennek megfelelő intézmény és eszközrendszer kialakítása és bevezetése
- A környezeti információk szabad áramlásának biztosítása, melynek megfelelően a naprakész környezeti adatok és adatbázisok szabadon megtekinthetők
- A tudatos környezetgazdálkodás feladatainak megoldásához szükséges anyagi források megteremtése

7.2./ Környezeti célállapotok meghatározása

7.2.1./ Levegőtisztaság védelem

Célállapot:

- A város környezeti levegőminőségének javítása az átszellőzési viszonyok megőrzése, javítása mellett. Külön gondot kell fordítani a biológiai szennyezőforrásnak minősülő allergének visszaszorítására.

Feladatok:

- Fokozott figyelmet kell fordítani az út menti zöldsávok kialakítására.
- A bűzterhelések megszüntetése technológiai beavatkozásokkal, esetleg tevékenység végzési korlátozásokkal.
- Lakossági tüzeléssel kapcsolatban az alternatív energia használat elősegítése.
- Az új beépítésekénél, a rekonstrukciós feladatoknál az átszellőzési viszonyok javítása, fenntartása, összhangban a tervezett zöldfelületi fejlesztések megvalósításával.
- Az allergének visszaszorítási programjának kidolgozása és megvalósítása a lakosság teljes körű bevonásával.

7.2.2./ Felszín alatti vizek védelme

Célállapot:

- A település okozta terhelés minimálisra csökkentése
- A térségre jellemző általános vízhiányos állapot mérséklése
- A térség vízháztartásának javítása, rövid illetve középtávon vízvisszatartással
- A város hosszú távú és biztonságos vízellátása, a vízkészletekkel való takarékos gazdálkodás és minőségének védelme

Feladatok:

- Vízutánpótlódás biztosítása
- A felhasznált vizek tisztítás utáni helyben tartása
- Részletes felmérés és elemzés a vízkészletek nagyságára, kitermelhetőségére vonatkozóan
- Szippantott szennyvizek sorsának pontos nyomon követése
- Ivóvízbázisok környékén megfelelő védőidomok kialakítása

7.2.3./ Talaj és földvédelem

Célállapot:

- A mezőgazdasági művelésű területeken a környezeti adottságokhoz igazodó, racionális földhasználat megvalósítása, a deflációs folyamatok csökkentés, a talajok termőképességének fenntartása a környezet terhelésének növekedése nélkül
- Állattartással kapcsolatos rendeletek fogantatása
- A talaj felszínére és a talajba jutó szennyezők mennyiségi csökkentése, elkerülése

Feladatok:

- Mezőgazdasági területek fokozottabb ellenőrzése
- Az állati hulladék, trágya, trágyalé környezetkímélő kezelésének megvalósítása, a megfelelő technológiai, műszaki fejlesztések elvégzésével
- Az illegális személtalajok felmérése, környezetvédelmi szempontoknak megfelelő megszüntetése

7.2.4./ Az élővilág és a táj védelme

Célállapot:

- A városra jellemző táji értékek megőrzése. A védett és nem védett természeti táj, mint élőhely fokozott védelme.
- Az országos és helyi jelentőségű védendő természeti értékek feltárása
- A védett és védendő természeti értékek állagának megóvása, társadalmi elismertségük növelése

Feladatok:

- A helyi és országos védettségű értékek állagának megóvása, fenntartása és a természetvédelmi területek tervezettnél megfelelő bővítése, a védelem kiterjesztése
- Az értékek állapotának és változásainak nyomon követésére együttműködés kialakítása a természetvédelemben érdekelt és érintett szervezetekkel
- A mező és erdőgazdálkodás során biztosítani kell a fenntartható használatot, a természetkímélő módszerek alkalmazását és a biológiai sokféleség védelmét
- A település kül- és belterületére el kell készíteni az ökológiai alapú tájrendezési-tájvédelmi-tájhasznosítási tervet

7.2.5./ Települési és épített környezet védelme

7.2.5.1./ Településtisztaság

Célállapot:

- A lakossági észrevételek, panaszok megszüntetése céljából és a lakossági közérzet javítása érdekében a közterületek tisztaságának fokozása

Feladatok:

- A közterületek rendszeres és megfelelő tisztítása
- Kellő számú hulladékgyűjtő edényzet kihelyezése, rendszeres ürítése
- Lakosság köztisztasági tudatának erősítése

7.2.5.2./ Energiagazdálkodás**Célállapot:**

- A város energiaellátása gazdaságosságának, színvonalának és biztonságosságának növelése, az energiafelhasználás racionalizálása, elsősorban az önkormányzati intézményekben

Feladatok:

- A város biztonságos energiaellátása
- Az önkormányzati intézményrendszer energiahatékonyágának javítása, a működési költségek csökkentése
- A város távlati energiaellátási, energiagazdálkodási stratégiájának kidolgozása
- Települési energiapolitika kialakítása, és megvalósítása
- A rendelkezésre álló helyi megújuló energiák hasznosításának elősegítése
- A lakossági energiatakarékosság támogatása

7.2.5.3./ Ivóvízellátás**Célállapot:**

- A jó minőségű ivóvízzel történő biztonságos és teljes körű ellátás megvalósítása, az ivóvízbázisok mennyiségi és minőségi védelme

Feladatok:

- Az ellátatlan területek bekapcsolási lehetőségének felmérése, a lehetséges területek bekapcsolása
- Az ásott és fúrt kutak felmérése, az illegális vízhasználatok felszámolása
- A vízbázisok mennyiségi és minőségi védelme érdekében a jelenlegi és a távlati vízbázisok védőterületeinek, védőidomainak lehatárolása, kijelölése a 123/1997. (VII.18.) Korm. rendelet szerint
- A hálózati ivóvíz 201/2001. (X.25.) korm. rendelet szerinti minőségűre történő tisztítása.

7.2.5.4./ Szennyvízelvezetés, tisztítás-, gyűjtés helyzete**Célállapot:**

- A település szennyvízelhelyezésének teljes körű megoldása

Feladatok:

- Szennyvízelvezető csatorna hálózat és szennyvíztisztító telep megépítése

7.2.5.5./ Csapadékvíz elvezetés

Célállapot:

- Az ellátatlan és veszélyeztetett területek felszíni vízrendezésének, vízelvezetésének megvalósítása

Feladatok:

- A település csapadékvíz elvezető rendszer állapotterveinek elkészítése
- Megfelelő ütemterv kidolgozása a csapadékvíz elvezető rendszer hiányzó részeinek kialakítására
- Meglévő csapadékvíz elvezető hálózat karbantartása

7.2.5.6./ Zöldterület gazdálkodás

Célállapot:

- A zöldfelületek megőrzése, területük növelése, a normatív értékek elérésén túl az egyes zöldfelületi egységek minőségének, intenzitásának fejlesztése

Feladatok:

- A város zöldterület fejlesztési stratégiájának kidolgozása
- A parkok folyamatos karbantartása
- A zöldterületek arányának növelése, minőségi jellemzőinek javítása
- Fásítási program keretében egységes fasorok kialakítása
- Új közpark kialakítása

7.2.5.7./ Helyi közlekedésszervezés

Célállapot:

- A közlekedés biztonság növelése, javítva ezáltal a lakosság komfortérzetét

Feladatok:

- Belterületi úthálózatok fejlesztése
- Járdák folyamatos felújítása

7.2.5.8./ Épített környezet

Célállapot:

- A települési és építészeti értékek védelme, a természeti és épített környezet harmóniájának megteremtése, egyensúlyának megtartása, javítása

Feladatok:

- A helyi és országos védettségű építészeti értékek állagának megóvása, fenntartása
- Az értékek állapotának és a változásoknak nyomon követése

7.2.6./ A lakosság környezeti tudat és szemléletformálása

Célállapot:

- Közös erőfeszítések annak érdekében, hogy egyetértés alakuljon ki a helyi közösség érdekcsoportjai között a Tompa és térsége fenntartható fejlődését célzó hosszú távú környezetvédelmi akcióprogram kialakítása és megvalósítása érdekében

Feladatok:

- A város lakosságának hiteles tájékoztatása a környezeti állapotokról, környezettudatos magatartás kialakítása
- A lakosság környezetvédelemmel kapcsolatos döntéshozatalra és azok megvalósítására való felkészítése

7.2.7./ Környezet egészségügy

Célállapot:

- Egy kevesebb környezeti eredetű stresszhatást közvetítő, jobb környezeti, környezetegészségügyi állapotjellemzőkkel rendelkező települési környezet hosszabb távú kialakítása. Olyan környezeti körülmények biztosítása, amelyek nem károsítják az emberi egészséget, sőt hozzájárulnak a lakosság egészségi állapotának a javításához

Feladatok:

- Az allergiát okozó pollenterhelések visszaszorítása a település területén
- A szálló és ülepedő por magas arányának csökkentése

7.2.8./ Hulladék

Célállapot:

- A települési hulladékgazdálkodási rendszer kialakítása
- A szilárd és folyékony hulladékok rendszeres, környezetkímélő és gazdaságos gyűjtésének kiterjesztése
- Lerakásra kerülő hulladékok mennyiségének csökkentése, újrahasznosítás %-os arányának növelése

Feladatok:

- Szilárd települési hulladékok kezelése
- Végre kell hajtani a hulladékgazdálkodási tervben megfogalmazottakat
- Elő kell segíteni a keletkező hulladék csökkentésének, feldolgozásának, hasznosításának megoldását
- A jelenlegi hulladéklerakó teljes körű rekultivációja és tájba illesztése
- Szelektív gyűjtési rendszer kiépítésének bővítése

7.2.9./ Zaj és rezgés elleni védelem

Célállapot:

- A zajterhelés növekedésének megállítása, a jelenlegi zajszintek fokozatos csökkentése

Feladatok:

- A zajvédelemről szóló helyi rendelet megalkotása, zajvédelmi övezetek felállítása
- A zajterhelési határértékek betartatása

7.2.10./ Környezetbiztonság

Célállapot:

- A település védekezőképességének növelése a lakosságot és a környezetet veszélyeztető váratlan eseményekkel szemben

Feladatok:

- A település Veszélyelhárítási tervének kidolgozása
- A település környezetében monitoring rendszer kialakítása

IV. A program stratégiája

8.1./ A program stratégiai alapelvei

Magyarországon az EU csatlakozást megelőző időszakban jelentős tervezési folyamat ment végbe. Kialakultak területi típusú tervezési rendszerek, illetve kialakulóban vannak az ágazati szintű tervezés új közös módszertani rendszerei. Ennek megfelelően Tompa Város környezetvédelmi programja kettős irányultságú:

- egyrészt magában foglalja mindazon környezetvédelmi irányelveket, amelyekre maga az ágazati szintű tervezés szakmai része épül,
- másrészt pedig az operatív programok a területfejlesztés módszertanát veszik alapul.

A korábban feltárt akadályok áthidalásában szükség van mindazon szervezeteknek a partnerségére, amelyek aktívan részt tudnak venni az önkormányzat környezettudatos munkájának elősegítésében, valamint a pályázati lehetőségek felkutatásában.

A város környezetvédelmi programjának célja, a kitűzött célállapot elérése, a környezeti szempontok gyakorlati érvényesítése a területfejlesztési és környezetvédelmi elhatározások, feladatok megvalósítása. Ehhez biztosítani kell a környezeti szempontok érvényesítését a döntések előkészítésénél, a tervezésnél és megvalósításnál, elősegítve és támogatva a környezeti, műszaki, gazdasági és társadalmi szempontok összhangjának megteremtését.

A legfőbb cél tehát mindenképpen egy modern, versenyképes és ugyanakkor a környezetét megóvó piacgazdaság megteremtése.

Ezek alapján két speciális cél került megfogalmazásra:

- A hálózatokhoz való kapcsolódás megteremtése
- Jobb minőségű környezet, kiegyensúlyozott térségi fejlődés biztosítása

A program megvalósítása feltételezi a jelenlegi és a távlatban felmerülő környezeti problémák települési, önkormányzati menedzselésének szakmai és tárgyi feltételeit. A környezetvédelmi célzatú beavatkozások döntően a területfejlesztésnél is meghatározott, rendszerint a kormányzat által is támogatott programokhoz kapcsolódhatnak. Ezek mindegyike megfogalmazódott az önkormányzat véleményében is. Ez lényegében azt jelenti, hogy a városi önkormányzatnak:

- rövid távon (1-3 év) meg kell kezdenie az elfogadott környezetvédelmi program célkitűzéseinek megvalósítását, ezen belül:
 - a nagytérségi kihatású programok előkészítését,
 - a megyei szintű programokhoz való kapcsolódás megteremtéséhez szükséges feladatok előkészítését,
 - megszervezni, megvalósítani a rendszeres lakossági tájékoztatást a község környezetminőségének, állapotának éves alakulásáról,
 - elő kell segítenie az elhatározott környezetfejlesztési programok beindulását az elfogadott és egyeztetett elveknek megfelelően

- továbbfejleszteni a meglévő kapcsolatot és kialakítani a rendszeres együttműködést a vállalkozásokkal, a környezetvédelemben tevékenykedő civil szervezetekkel és a lakosság egészével
- Középtávon (4-6 év)
 - Ki kell alakítani egy jól kezelhető és elérhető települési területi és környezetvédelmi információs adatrendszert, biztosítva annak működését, figyelemmel a területfejlesztési és környezetvédelmi rendeletekben megfogalmazottakra,
 - Ki kell bővíteni és hatékonyra kell tennie a környezetvédelmi szakmai és szervezeti rendszerét, elősegítve annak megfelelő működtetését a szakmai és a lakossági feladatoknál való közreműködésnél.
- Hosszú távon (5-10 év) el kell érni
 - a környezeti elemek minőségének, állapotának javulását, a megengedett meghaladóan terhelt városi területek szennyezettségének, terheltségének jelentős, határértékeken belülré történő mérséklését,
 - a települési környezetben a környezeti elemek minőségének, állapotának javításával összefüggésben a halálozási és morbiditási mutatók javulását,
 - környezetvédelmi, környezet-egészségügyi szempontok fokozott érvényesítését az önkormányzati döntések előkészítésében és meghozatalában.

8.2./ Célok és prioritások megfogalmazása

A programozás célja:

- A város gazdasági és környezeti stratégiájának az összehangolása.
- Az ökológiailag és ökonómiailag fenntartható társadalom megteremtése
- Ennek révén pedig segítség nyújtás Tompa és térségének a kínálkozó támogatási lehetőségek lehívására annak érdekében, hogy ezáltal a térség legégetőbb környezetvédelmi problémái mielőbb megoldódjanak.

A célrendszer fő eleme egy olyan tudatos környezeti jövőkép és településpolitika kialakítása, amely tudatos gondolkodási móddal akar minél több forrást bevonni fejlesztési céljainak megvalósításába.

A megfogalmazásra kerülő prioritások nem értéksorrendet tükröznek, hanem a saját erő megsokszorozási lehetőségének optimalizálását. A települési célokat összhangba kell hozni a kormányzati szándékokkal. Azonban előfordulhatnak olyan számos külső hatások, amelyek a prioritásokat kényszerpályára vezethetik.

8.3./ Prioritások

8.3.1./ I. számú prioritás

Határon átnyúló nemzetközi programok megvalósítása

Szükségessége:

- A világgazdaság egyre jobban globalizálódik, az emberiség fokozódó temben éli fel tartalékait, az urbanizáció felgyorsulásával egyre jobban távolodik a természettől, kapcsolata a környezettel megváltozott, melyet az ember saját céljai kielégítésének rendel alá.
- A természeti erőforrásokkal való gazdálkodás, a természeti erőforrások takarékos használata szükségessé vált.
- A határtérségben jelentkező környezetvédelmi veszélyek a megfelelő eredményesség érdekében közös fellépést kívánnak.
- A biodiverzitás megőrzése és a megelőző, szelektív kezelésekkel a kártételi helyzet veszélyességi küszöbérték alatt tartása is különösen fontos a jövő tekintetében.

Célja:

- A határ mindkét oldalán lévő értékek megóvása.

Alprogramok:

Közös határmenti védett terület kialakítása (Körös-éri Tájvédelmi Körzet létrehozása)

Az alprogram leírása

- A szigetszerű élőhelyek megléte nem elégséges garancia a biológiai sokféleség fenntartásához. Az egyes élőhelyek elszigetelt védelme tehát önmagában nem elegendő az egyes populációk szétterjedésének, migrációjának biztosításához, hiszen ezek feltétele az egymással kapcsolatban lévő élőhelyek hálózata

A prioritáshoz tartozó alprogramok monitoring mutatói

21.sz.táblázat

Eredmény indikátor	Hatás indikátor
<ul style="list-style-type: none"> - Természeti állapot romlásának mérséklődése, megállása - A védelmi programban érintett veszélyeztetett fajok és élőhelyek száma - A talajminőségi adatok pozitív változása - A védett terület arányának emelkedése 	<ul style="list-style-type: none"> - A génállomány megőrzése - Az állat és növény fajok diverzifikációjának alakulása - A vadon élő növény és állatfajok, élőhelyek és életközösségek ökológiai állapotának javulása - A biológiai sokféleség megőrzése, javulása

A prioritáshoz tartozó alprogramok fejlesztéseinek végrehajtásáért felelős szervezetek:

- A Homokháti kistérség önkormányzatai
- Környezetvédelmi, valamint Vízügyi Felügyelőségek
- Kiskunsági Nemzeti Park Igazgatósága
- Szerb Természetvédelmi Hivatal

A prioritáshoz tartozó alprogram közreműködőinek köre:

- Kötöny Területfejlesztési Önkormányzati Társulás
- Mezőgazdasági és Vidékfejlesztési Hivatal
- Regionális vidékfejlesztési Iroda
- Bács-Kiskun Megyei dekoncentrált szervezetek
- Bács-Kiskun Megyei Vállalkozásfejlesztési Alapítvány
- Civil szervezetek
- Szakmai Szervezetek

A prioritáshoz tartozó alprogramok kedvezményezettei

- vállalkozások
- agrárgazdálkodók
- önkormányzatok

8.3.2./ II. számú prioritás

Nagyterségi kihatású programok

Szükségessége:

- Hosszú távon nagyon fontossá válik a csatlakozást követő időszak természetvédelmi munkájában az EU ökológiai hálózatának a kijelölése, mert az Unió támogatások csak a NATURA 2000 hálózat keretén belül kijelölt és megvédett területekre lesznek igényelhetők.
- A felgyorsult gazdasági növekedés a hulladékok gyarapodását, az életminőség romlását eredményezte. A hulladékok nem megfelelő kezelése, tárolása a természeti környezetet nagymértékben terheli.
- A térségben a lakosság megfelelő életminőségének biztosításához elsősorban a hulladékok gyűjtéséről és szelektálásáról kell gondoskodni. A keletkező hulladékok összetételét, anyagi tulajdonságait meg kell állapítani, ugyanis ettől függően kezelésük is eltérő lesz. Megfelelő megoldás a szelektálás után a lehetséges újrahasznosítás, vagy a legkevésbé környezetszennyező ártalmatlanítás. A hatékony hulladékgazdálkodás érdekében több településre kiterjedő regionális hulladéklerakókat kell kialakítani.

Célja:

- A településen szükségessé vált beruházások nagyterségi összefogással történő megvalósítása.

Alprogramok:

Homokhátság vízgazdálkodása

Az alprogram leírása

- Tompa és térségében fontos feladat a vízhiányos helyzet megoldása. A vízgazdálkodási feladatok összehangolásának természetes területi egysége a vízgyűjtőterület, amit alapvetően a domborzati viszonyok és a víz gravitáció hatására történő lefelé mozgása határoz meg. A probléma ellensúlyozására kettős feladatot kell megoldani. Egyrészt a vízvisszatartást célzó művelési ágak elterjesztését, mint például a gyepgazdálkodás, másrészt a víztakarékos öntözési technológiák kialakítását, a vízelosztó hálózat korszerűsítésével és a tisztított szennyvizek helyben történő visszaforgatásával.
- A probléma megoldása elsősorban térségi kötelezettségvállalással kezelhető.

A természetvédelem erősítése (NATURA 2000 hálózat)

Az alprogram leírása

- A populációk és életközösségek védelmének elsődleges eszköze az élőhelyvédelem. Ennek központi eleme a fajvédelem és a biológiai sokféleség megőrzése. Különösképpen a veszélyeztetett fajok élőhelyeinek védelmét kell biztosítani. Az alprogram részprogramjaiban nem csupán azt kell figyelembe venni, hogy na jelenlegi állapot fenntartható legyen, hanem a már leromlott élőhelyek további állapotromlását is meg kell akadályozni.
- Kiemelkedően fontos, hogy a módosuló területhasználat a táji adottságokhoz, és ne csak a rövid távú érdekekhez igazodjon. Meg kell őrizni a természeti területek jelenlegi nagyságát, lehetőség szerint növelni kell azok kiterjedését és számát. Növelni kell a védett természeti területek arányát. Az ökológiai adottságok megtartása, a természeti tájak ökológiai hálózatának kialakítása érdekében a roncsolódott tájak, tájrészek rendezése szükségszerű.

Komplex hulladékgazdálkodási technológiák alkalmazása

Az alprogram leírása

- A magyarországi hulladékgazdálkodás színvonala elmarad az EU átlag mögött. A csatlakozást követően a térség hulladékgazdálkodása többé már nem képzelhető el megfelelő műszaki védettséggel, megfelelő környezeti feltételek közé telepített hulladékgazdálkodási létesítmények nélkül. Emellett szükséges, hogy a különböző szintű feladatok jól elhatárolhatók és ugyanakkor összehangoltak legyenek, legfőképp a közös szemléleti megközelítést, a célokat és alapelveket kell tisztázni. A helyi önkormányzatok térségi együttműködésre vannak kényszerítve, mivel az EU csak regionális léptékű hulladékgazdálkodási rendszereket támogatja. A helyi önkormányzatok közti kistérségi együttműködés konfliktusokat idéz elő, miközben a konfliktuskezelés módszerei és fórumai még alulfejlettek.
- A települések környezetvédelme tudatos szervezést és végrehajtást igénylő feladatok sora. A különböző tervezési szintek csak megfelelő összehangolás esetén lehetnek igazán eredményesek. Egy olyan, hosszú távon működőképes, stabil térségi hulladékgazdálkodási stratégia kidolgozása szükséges, amelynek jól meghatározott területi és technológiai rendszere van. A komplex hulladékgazdálkodási rendszer kiépítése során meg kell vizsgálni, a hulladékok keletkezésének helyén lezajló folyamatokat, a hulladékkezeléssel kapcsolatos alapvető műszaki követelményeket, az egyes hulladéktípusokra vonatkozó speciális intézkedéseket. Ki kell dolgozni az elérendő hulladékgazdálkodási célokat, és az eléréshez szükséges cselekvési programot.
- A komplex hulladékgazdálkodási rendszerek célja, a keletkező települési szilárd hulladék kezelésének környezetkímélő megoldása, az ehhez szükséges műszaki, technikai feltételek megteremtése. Ezzel együtt jár a térségben található meglévő hulladéklerakók bezárása, a területek rekultiválása.

A prioritáshoz tartozó alprogramok monitoring mutatói

22.sz.táblázat

Eredmény indikátor	Hatás indikátor
<ul style="list-style-type: none">- Megvalósult beruházások száma- A szilárd hulladékgyűjtésben résztvevő háztartások számának változása- A hulladék újrahasznosítás mértéke- Talajvízszintek süllyedésének megállása	<ul style="list-style-type: none">- környezeti szennyezés csökkenése- A szennyező források számának csökkenése- Hatékonyabb környezeti megelőzés mellett csökkenő kiadások

A prioritáshoz tartozó alprogramok fejlesztéseinek végrehajtásáért felelős szervezetek:

- Szegedi Regionális Hulladékkezelési Konzorcium

A prioritáshoz tartozó alprogram közreműködőinek köre:

- Környezetvédelmi és Vízügyi Felügyelőségek
- Mezőgazdasági és Vidékfejlesztési Hivatal
- Kiskunsági Nemzeti Park Igazgatósága
- Területileg illetékes Vízügyi és Környezetvédelmi Igazgatóságok
- Szakmai Szervezetek

A prioritáshoz tartozó alprogramok kedvezményezettei

- vállalkozások
- agrárgazdálkodók
- önkormányzatok

8.3.3./ III. számú prioritás

Megyei szintű programokhoz való kapcsolódás

Szükségessége:

- Mind a vállalkozási, mind a foglalkoztatási szerkezet tekintetében az agrárium vezető szerepet tölt be. Mindezen tények figyelembe vételével megállapítható, hogy a mezőgazdasági termelés a térség környezeti állapotát jelentősen befolyásolhatja, ezért különös gondot kell fordítani az agrár-környezetvédelemre.
- A környezetvédelmi szemlélet elterjedésével nyilvánvalóvá vált, hogy eredményesen csak úgy lehet védeni környezetünket, ha az infrastrukturális ellátottságot javítjuk.

Célja:

- A társadalom és környezete harmonikus kapcsolatának biztosítása. Az egészséges környezet feltételeinek biztosítása, a környezetvédelmi szolgáltatások színvonalának emelése, az egészséget károsító, veszélyeztető hatások csökkentése, megszüntetése.
- Tompa és térsége környezeti állapotának javítása, egészséges környezetének kialakítása és fenntartása, az élővilág védelme érdekében hosszú távra biztosítani kell a biológiai sokféleség biztosítását.

Alprogramok:

A megyei agrárkörnyezetvédelmi program megvalósítása

Az alprogram leírása

- A mezőgazdasági, az erdészeti és a vízparti tevékenységek összehangolása. Általános irányelvként elmondható, hogy a jelenlegi művelési ág megoszlást csak az extenzív hasznosítási módok irányába (szántóból – gyepről, erdő) javasolt elmozdítani.

Az energiagazdálkodás környezetbarát fejlesztésének megvalósítása

Az alprogram leírása

- Világszerte erős törekvés mutatkozik a megújuló energiaforrások hasznosítására, egyrészt a fosszilis energiahordozók felváltása, másrészt a környezeti kockázat csökkentése, harmadrészt pedig az energiaexport függőség csökkentése érdekében.
- A megújuló energiaforrások alkalmazása a terület és gazdaságfejlesztés kiemelkedő fontosságú területe mind gazdasági, mind szociális és környezeti szempontból. A hagyományos fosszilis energiahordozók ára egyre inkább emelkedik és emelkedni is fog, amivel a lakosság jelentős része képtelen lépést tartani.
- Az ingatlanok energetikai korszerűsítése, a lakossági és az önkormányzati, költségvetési és egyéb intézmények energiafelhasználásának a mérséklése, a lakosság és a közsféra energetikai terheinek a csökkentése.

- A szél, a napenergia alkalmazási lehetőségeinek és technológiájának ismertetése és támogatása.
- A mezőgazdasági hulladék újrahasznosítási lehetőségeinek a felmérése, a megfelelő technológiák megismertetése. Az állattartás során keletkező nagy mennyiségű hígtrágya, illetve a mező és erdőgazdaságban keletkező hulladék az energiakinyerési eljárás után komposztkénti újrahasznosíthatóságának a vizsgálata.

Komplex erdészeti fejlesztések megvalósítása

Az alprogram leírása

- Az erdőgazdaság tekintetében az ágazat versenyképessége, munkatermelékenysége mellett a jövőben sokkal komolyabban kell venni a természetvédelmi és környezetvédelmi szempontokat. A környezetvédelmi aspektusú beavatkozások a szennyezések csökkenése mellett az életminőség javulásához is vezetnek.

A prioritáshoz tartozó alprogramok monitoring mutatói

23.sz.táblázat

Eredmény indikátor	Hatás indikátor
<ul style="list-style-type: none"> - A megújuló energiaforrásokat használó innovatív közösségek száma - Az erdők területének növekedése 	<ul style="list-style-type: none"> - Élhető élettér kialakulása a településeken, életminőség javulása - Átgondoltabb, nyitottabb tervezési, döntési és végrehajtói folyamatok - A környezeti szennyezés csökkenése - megújuló energiaforrások hasznosítási arányának a növekedése

A prioritáshoz tartozó alprogramok fejlesztéseinek végrehajtásáért felelős szervezetek:

- Térségi önkormányzatok

A prioritáshoz tartozó alprogram közreműködőinek köre:

- Környezetvédelmi és Vízügyi Felügyelőségek
- Mezőgazdasági és Vidékfejlesztési Hivatal
- Kiskunsági Nemzeti Park Igazgatósága
- Területileg Illetékes Vízügyi és Környezetvédelmi Igazgatóságok
- Bács-Kiskun megyei Területfejlesztési Tanács

A prioritáshoz tartozó alprogramok kedvezményezettei

- vállalkozások
- agrárgazdálkodók
- önkormányzatok

8.3.4./ IV. számú prioritás

Települési környezetvédelem erősítése

Szükségessége:

- A környezetvédelmi program szempontjából fontos szerepet játszik a tervezett intézkedések által érintett emberek gondolkodás módjának megváltoztatása.
- Bármilyen hosszú távú környezetpolitikai stratégiának csak akkor van értelme, ha egy idő után azt a társadalom nagyobbik része azt magáénak érzi. Ez a szocializációs nevelési folyamat akkor a legjobb hatásfokú, ha már fiatal korban elkezdődik.
- A vízgazdálkodás keretén belül konkrét célként fogalmazódik meg a térségben a környezetvédelmi infrastruktúra kiépítésével a csatornázottság megvalósítása, a szennyvíztisztító kapacitás kiépítése, az egészséges ivóvíz ellátás, valamint a felszín alatti vízbázis védelme.
- A településen élő lakosság alapvető igénye a vezetékes ivóvíz biztosítása és az egészséges ivóvíz minőség megteremtése.

Célja:

- A környezetvédelem integrálása a hivatali munka minden területén, a belső kommunikáció javítása.
- Rendszeres külső kommunikáció a lakosság, a civil szervezetek, a vállalkozások felé.
- A minden korosztályt és a társadalom minden rétegét érintő környezeti nevelés megvalósítása. A település társadalmának minden szintjén szükséges tudatosítani az emberi civilizáció környezetre utaltságát, a jelenlegi gazdasági-társadalmi fejlődés irányának nem fenntarthatóságát.
- A végső cél, hogy a környezeti alapprobléma mindenki számára világossá, önazonosságának részévé váljon.
- Nem megfelelő minőségű vizet szolgáltató vízmű tisztítási technológiája javításának megoldása.
- Környezeti infrastruktúra fejlesztése.

Alprogramok:

Szennyvízelvezetés és kezelés fejlesztése

Az alprogram leírása

- Forrásfeltárás és pályázatok készítése a szükséges finanszírozás előteremtésére, az elérhető források hatékonyabb kihasználását, valamint új forráscsoportok kiaknázását célzó megoldások kidolgozása. A beruházás kivitelezése, valamint az utólagos műszaki értékelések, ellenőrzések.
- A felszíni, illetve a felszín alatti vizek szennyezettségének csökkenése, a lakosság közműi ellátásának javulása, valamint az EU előírásaihoz való közeledés elősegítése. Közvetett módon a program kihatással lehet a település gazdasági potenciáljának a növekedésére, a települési funkciók jobb ellátására, valamint a térségi kohézió erősödésére.

Ivóvízminőség javító program

Az alprogram leírása

- Az EU keretirányelv szerint meg kell akadályozni a vizek állapotának romlását, illetve meghatározott időn belül (átlagban 15 év) el kell érni a vizek jó állapotát, amely a határérték szerint szabályozott vízminőségi állapotot jelent. Tompán szükségessé válik a szolgáltatott ivóvíz minőségének javítása, a lakosság ellátása a határértékeknek megfelelő egészséges ivóvízzel. Ennek érdekében az előírásoknak megfelelő vízminőséget biztosító új vízkezelési technológia bevezetésére van szükség.

Környezeti tudatformálás

Az alprogram leírása

- Értelmes célokért az emberek öntevékenyen is fel tudnak lépni, ugyanakkor megfelelő háttér vagy támogatás hiányában ezek a kezdeményezések általában elsorvadnak. A civil szervezetek, kisközösségek megerősítése, kezdeményezéseik támogatása és érdekérvényesítési lehetőségeik növelése a gazdasági, társadalmi és környezeti szempontból kiegyensúlyozott fejlesztés érdekében.

Települési szintű akcióprogramok kezdeményezése

Az alprogram leírása

- A környezeti problémák közül a legközvetlenebbül érezhetőek a káros környezeti hatások emberi egészségre gyakorolt következményei. Ezen hatások sok esetben közvetlenek, ilyen esetben annak okai gyorsan megszüntethetők. Sok esetben azonban a káros környezeti hatások időben eltolódva, esetenként áttételesen jelentkeznek. A különböző társadalmi szereplők összefogásával megvalósuló kampányok indítása. A lakosság egészségügyi állapotát kedvezőtlenül befolyásoló környezeti okok feltárása. Ennek ismeretében a helyzet javítása. Az életmóddal összefüggő betegségek elkerülése, megszüntetése érdekében megfelelően kell alakítanunk környezetünk esztétikai képét.

A prioritáshoz tartozó alprogramok monitoring mutatói

24.sz.táblázat

Eredmény indikátor	Hatás indikátor
<ul style="list-style-type: none"> - Új szennyvízelvezető csatorna hálózattal ellátott lakások száma - Egészségügyi szűréseken, tanácsadásokon részt vettek száma - Az egészségügyi ellátó rendszer hozzáférhetőségi mutatóinak változása - Az életmódbeli okokból bekövetkező betegségtípusok csökkenése - A képzéseken való részvételi arány változása - A lakosság környezetvédelmi tudásszintjének az emelkedése - A kiszolgáltató környezeti információk száma - Az akciókba bevont tanulók száma 	<ul style="list-style-type: none"> - A lakosság egészségi állapotának javulása - A káros szenvedélyekben érintettek számának csökkenése - A halálozási mutatók javulása - A lakosság megelégedettségi érzésének javulása - A nyilvánosság növekedésével a személyi és szervezeti felelőségek növekedése - Megerősödő és hatékonyabbá váló civil szektor - Védett területek aránya

A prioritáshoz tartozó alprogramok fejlesztéseinek végrehajtásáért felelős szervezetek:

- Kistérség Önkormányzatai

A prioritáshoz tartozó alprogram közreműködőinek köre:

- Bács-Kiskun megyei dekoncentrált, illetve decentralizált szervezetek
- Politikai döntéshozók
- Kiskunsági Nemzeti Park Igazgatósága
- Statisztikai kistérségi társulások
- Szakmai és érdekképviselői szervezetek
- Oktatási, közművelődési intézmények
- Civil szervezetek
- Környezeti tanácsadó irodák hálózata

A prioritáshoz tartozó alprogramok kedvezményezettei

- lakosság
- vállalkozások
- civil szervezetek
- önkormányzatok
- vízi közmű üzemeltetők

8.4./ A tervezés-szabályozás-finanszírozás alapkérdései

A stratégiai program tervezése és végrehajtása során az intézkedések megvalósítása, a területi elv érvényesülése és a forrásoknak a célokhoz rendelése, valamint ezek megvalósítási időskija várhatóan ütközik a források szűkössége következtében. Ezen problémák kiküszöbölése érdekében van szükség egysége forrásmegosztási szabályok rögzítésére, a programelvűség, a tervezhetőség, a hatékony és mért, valamint ellenőrzött forrásfelhasználás szabályozásán keresztül.

A források feltárása során figyelembe kell venni a nemzetközi támogatásokat, a forrásszabályozó pénzügyi intézetek preferenciarendszerét, mely meghatározza a megvalósítandó programok állami prioritását is.

A finanszírozás során az alábbi alapelveket célszerű figyelembe venni:

- Egyenlő források elve: törekedni kell a programok többségének finanszírozásakor a saját vagy helyi, illetve egyéb magán források, valamint a normatív cél-címzett és decentralizált források egyensúlyára, ami a racionális befektetések és fejlesztések alapja és csökkenti a közgazdasági tartalom nélküli, nem hatékony beruházások arányát.
- Forráspreferencia elve: a program-finanszírozásnak illeszkednie kell mind a nemzetközi, mind a nemzeti, a regionális és a megyei területfejlesztési programokban foglalt támogatási irányelvekhez.
- Pénzügyi biztonság elve: a forráskalkulációk elkészítésekor a mindenkori inflációnál magasabb értéket kell figyelembe venni, a tervezési tartalék képzése kötelező.

Jelenlegi forrástérkép:

25.sz.táblázat

EU források	Strukturális Alapok és Kohéziós alapok
Hazai források	<ul style="list-style-type: none"> - Környezetvédelmi Alap Célelőirányzat - Vízügyi Célelőirányzat - Gazdaságfejlesztési Célelőirányzat - Kis- és Közép Vállalkozásfejlesztési Célelőirányzat - Területfejlesztési Célelőirányzat - Vidékfejlesztési Célelőirányzat - Címzett- és Céltámogatás
Helyi források	<ul style="list-style-type: none"> - Vállalkozói saját erő és hitel - Önkormányzati saját erő - Kockázati tőke - Non-profit szervezetek saját ereje - Pénzügyi hitel - az önkormányzatok által kiszabott környezetvédelmi bírság - A közszolgáltatások után fizetett díjak - Lakossági hozzájárulás

8.5./ Fejlesztési kiadások és forrásaik

Tompa város folyamatosan vizsgálja annak lehetőségét, hogy mely feladatokra hozhatók létre gazdaságosan más önkormányzatokkal társulásban közös környezetvédelmi beruházások, illetve milyen már működő beruházások közös fenntartásába tudna bekapcsolódni.

Az EU környezetvédelmi feltételeinek a teljesítése során csak közös térségi összefogással lehet forrásokat szerezni.

A 2004-2006-ig tartó uniós költségvetési időszakban összesen mintegy 38 milliárd forint fordítható környezetvédelemre, melyből 2004-ben 7,8 milliárd forint áll a környezetvédelmi és infrastruktúra operatív program (KIOP) rendelkezésére.

A KIOP keretében meghirdetett pályázatok:

- az ivóvízminőség javítása
- a szennyvízelvezetés- és tisztítás fejlesztése
- az állati hulladék kezelése
- az egészségügyi és építési-bontási hulladék kezelése
- a felszín alatti vizek megóvását célzó kármentesítések
- az energiagazdálkodás környezetbarát fejlesztése

A KIOP-ban megjelenő pályázatok többségénél az EU-s forrás a projekt értékének 70-75 %-át teszi ki, az állami forrás 20-25%, az önerő pedig 0-5%. A hulladékgazdálkodás a környezetvédelmi fejlesztések kiemelt területe, valamint kiemeltként van kezelve az ivóvíz minőség javítás, az ivóvízbázis védelem, valamint a szennyvízelvezetés- tisztítás tárgyköre.

Ezeket felül támogatásokat lehet még igényelni az állati-, és építési bontási hulladékok kezelésére, valamint a felszín alatti vizek megóvását célzó kármentesítésre. A program fontos része a megújuló energiaforrások eddiginél hatékonyabb felhasználásának támogatása. E téren nem csupán az önkormányzatok és a termelők, hanem a lakosság és érintett lehet különféle energiahatékonysági beruházásait illetően. A célok között szerepel a zaj- és levegőszennyezettség mérséklése, az árvízvédelmi biztonság megteremtése, fokozása, a természet és tájvédelem erősítése.

8.6./ A fejlesztések szervezeti háttere

A Környezetvédelmi és Vízügyi Minisztérium végrehajtotta a novemberi kormányhatározatban előírt szervezeti átalakítást, így ma már az EU-s gyakorlatnak megfelelően működik a tárca, illetve háttérintézményei.

A KvVM-en belül megalakult a Fejlesztési Igazgatóság, amely az európai uniós támogatásokat kezeli és menedzseli. A Fejlesztési Igazgatóság teljesítette az EU akkreditációs feltételeit. Az átalakítás során megszüntetik a Környezetgazdálkodási Intézetet, a KGI feladatait részben az átalakuló Országos Vízügyi Főigazgatóság (OVF), részben a Vízügyi Tudományos Kutató Intézet (VITUKI) Rt. veszi át, mely gazdasági társaságból közhasznú társasággá alakul, VITUKI Kht. néven.

Az OVF-bó létrejön egy önállóan gazdálkodó költségvetési szerv, az Országos Környezetvédelmi Természetvédelmi és Vízügyi Főigazgatóság (OKTVF), mely például környezetvédelemmel és vízügyekkel kapcsolatos döntéseket készít elő, illetve hajtja végre.

Az OVF hatósági feladatait az Országos Környezetvédelmi és Természetvédelmi Főfelügyelőségből (OZVF) létrejött, Országos Környezet- és Vízügyi Főfelügyelőség (OKVF) veszi át, ezzel betöltve a másodfokú hatósági szerepkört.

Az átalakítás érintette a 12 Vízügyi Igazgatóságot, mely átalakítás során szétválasztották az operatív és hatósági csoportokat. Ennek következtében az ország területén 12 db Környezetvédelmi Felügyelőség és 12 db Vízügyi Felügyelet látja el a hatósági munkákat, valamint a 12 db operatív ügyeket intéző környezetvédelmi és vízügyi igazgatóság, melyek az uniós pályázatokkal kapcsolatos helyi ügyintézését és tanácsadást is ellátja.

Az átalakulás később érinti a 10 Nemzeti Park Igazgatóságot is, amelyeknél a jövőben szintén szétválasztják a gazdasági tevékenységet és a hatósági feladatokat.

V. Operatív Programok

9.1./ Közös, határmenti védett terület létrehozása (Körös-éri Tájvédelmi Körzet kialakítása)

Célja:

Olyan, határon átnyúló együttműködés kialakítása, ahol az átlagosnál jobb környezeti állapot elérése és fenntartása jön létre. A biológiai és tájképi sokféleség megőrzése, mely a fenntartható fejlődés alapja. Az ökológiai szemlélet, gondolkodásmód, a környezeti érdekek minden szinten történő megjelenítése.

Indokoltsága:

Az emberi tevékenység hatására már degradálódott rendszerek ellensúlyozására a természetvédelem az elmúlt időszakban Nemzeti Parkokat és egyéb természetvédelmi területeket hozott létre. Egyre fontosabbak a védett területek, mert a táj megfelelő védelme csak a védetté nyilvánítással, valamint az emberek környezettudatosságának fejlesztésével oldható meg. A település és környezet alkalmas lenne arra, hogy védetté nyilvánítsák. Ez az intézkedés a határmenti együttműködések is elősegítené.

Rövid leírása:

Rendkívül változatos, erősen tagolt, sok kis különálló tagból álló, tervezett tájvédelmi körzet. Gerince a Körös-ér, amely a Magyar-Szerb határon folyik. A védett terület kialakítása, közös fejlesztési programok kidolgozása, a határon átnyúló környezetvédelmi együttműködés megvalósítása. A térségben élők tevékenységének és gazdasági érdekeinek összehangolása a szigorú környezetvédelmi szempontokkal.

26.sz.táblázat

Részprogramok	A végrehajtásért felelős intézmények	Ütemezés határidő	Forrásigény (eFt)
9.1.1./ A környezeti nevelés és szemléletformálási lehetőségek fejlesztése a határmentén	Tompa Város Önkormányzata	2005	2.500
9.1.2./ Újfajta kapcsolatok létrehozása (közös pályázatok készítése)	Szerb Természetvédelmi Hivatal	2005-2006	500
9.1.3./ Ökológiai alapú tájrendezési-tájvédelmi-tájhasznosítási tervek készítése a védelemre tervezett területekre	Kiskunsági Nemzeti Park	2005-2006	5.000
9.1.4./ Komplex környezetvédelmi, tájrehabilitációs fejlesztések megvalósítása	Kiskunsági Nemzeti Park	2005-2006	10.000
9.1.5./ Ökoturisztikai és rekreációs fejlesztések megvalósítása	Tompa Város Önkormányzata	2006	6.000
Összesen:			24.000

A horizontális célok megvalósulása:

Az intézkedés nagy hangsúlyt fektet arra, hogy a helyi lakosság is érdekeltnek érezze magát a természeti örökség megőrzésében, ugyanis hatékony természetvédelem csak a helyi lakosság bevonásával valósítható meg. Az intézkedés a környezetvédelmet integrálná a regionális politikába, illetve fenntarthatóvá tenné a biodiverzitást.

Kapcsolódás más fejlesztési stratégiákhoz

27.sz.táblázat

Kapcsolódó programok	Nemzeti Agrár-környezetvédelmi Program
Célterület	Szerbia-Montenegró és Magyarország határmenti részei
Célcsoport	Természetvédelmi szakemberek, turisták

Forrástérkép

28.sz.táblázat

Forrás	Összeg (eFt)
Sajátforrás	4.000
Hazai forrás	9.000
EU forrás	11.000
Összesen	24.000

9.2./ Homokhátság vízgazdálkodása

Célja:

A Homokhátság vízpótlásának megoldása. A táji szempontból igen értékes területek ökológiai és ökonómiai alapú fejlesztése. A talaj és vízvédelem fokozása. A lételemnek tekintett természeti erőforrással való takarékos, értékvédő gazdálkodás.

Indokoltsága:

A természeti területek ökológiai vízkészletének drasztikus csökkenése. A Homokhátság vízhiánya Pest megyétől egészen Szabadkáig terjedő vidéket érinti, azonban a legsúlyosabb problémák ennek a felső területén adódnak. A Duna-Tisza közti hátság vízvisszatartási helyzetével kapcsolatban az elmúlt években számos közép és hosszú távú eredményt hozó intézkedés történt, azonban a végleges megoldás még koránt sincs kidolgozva.

Rövid leírása:

A víz értékes, pótolhatatlan eleme minden élőlénynek. Az érintetlen, tiszta árterek a biodiverzitás védelmének kiemelt jelentőségű előfeltételei. A felszíni és felszín alatti vizek az élet, a gazdaság minden területén jelen vannak.

A vízfolyások revitalizációja az ökológikus ár- és belvízvédelemhez kapcsolatos. Az üzemelő és távlati vízbázisok, valamint a kiemelt vízvédelmi területek védelme. Szükséges az ésszerű vízhasználat és a szennyezés csökkentő technológiák széles körű elterjesztése. A település szennyvíz kezelésének fejlesztése, a kommunális szennyvíziszapok hasznosítási arányának növelése, valamint a felszín alatti vízkészletet veszélyeztető környezetkárosodások felszámolása.

29.sz.táblázat

Részprogramok	A végrehajtásért felelős intézmények	Ütemezés határidő	Forrásigény (eFt)
9.2.1./ A város külterületi környezeti állapotának felmérése	Tompa Város Önkormányzata	2005	5.000
9.2.2./ Szárazságtűrő növényfajták termesztésének propagálása	Bács-Kiskun megyei Agrárkamara	2004-2006	1.500
9.2.3./ A vízutánpótlódás biztosítására tett előkészítő munkálatok (tervezés)	Az Alföld felzárkóztatásáért felelős kormánybiztosi iroda	2004-2006	15.000
Összesen:			20.500

A horizontális célok megvalósulása:

A fenntartható fejlődés megvalósulása a program intézkedéseivel biztosított, hiszen a víz bizonyos ideig megújuló erőforrásnak tekinthető, de ha nem megfelelően vagy túlzottan használják, akkor egy idő után kimerül, valamint veszélybe kerülhet a biztonságos ivóvíz ellátás. Ezért szükséges a megelőző politika folytatása.

A szárazságtűrő növényfajták kísérleti termesztésébe a községben lévő munkanélküli lakosságot is be lehetne vonni, igaz ez csak idényjellegű munkalehetőséget biztosítana számukra.

Kapcsolódás más fejlesztési stratégiákhoz

30.sz.táblázat

Kapcsolódó programok	Alföld Program
Célterület	A homokhátság teljes területe
Célcsoport	Agrár vállalkozók

Forrástérkép

31.sz.táblázat

Forrás	Összeg (eFt)
Sajátforrás	2.500
Hazai forrás	8.000
EU forrás	10.000
Összesen	20.500

9.3./ A természetvédelem erősítése, NATURA 2000 Hálózat

Célja:

Természetes, természet közeli élőhelyek megőrzése. A közösségi jelentőségű, valamint a kiemelt jelentőségű közösségi élőhelyek, vadon élő növény- és állatfajok védelme által a biológiai sokféleség fenntartása, megőrzése. Az értékes növénytársulások további degradációjának megakadályozása.

Indokoltsága:

A táji és élőhelyi sokféleségnek, egyediségnek és specializáltságnak a megőrzése, fenntartása, esetenkénti rehabilitálása a legfőbb természetvédelmi feladatok közé tartozik.

Természeti környezetünk értékgazdagsága, viszonylagos épsége Magyarországon egyedülálló, melynek megóvása hatékonyabb eszközökkel és viszonylag szerény anyagi többlet ráfordítással lehetséges.

Rövid leírása:

A természetvédelem struktúrájának fejlesztése, szereplői tevékenységének kiterjesztése, hatékonyságának növelése. A mezőgazdasági termelés szintjének optimalizálása a helyi igényeknek és a piaci feltételeknek megfelelően.

32.sz.táblázat

Részprogramok	A végrehajtásért felelős intézmények	Ütemezés határidő	Forrásigény (eFt)
9.3.1./ A természetes élőhelyek összhangban álló mezőgazdasági gyakorlat bevezetésének oktatása	Magyar Madártani és Természetvédelmi Egyesület	2005	2.500
9.3.2./ Természetvédelmi kezelési tervek készítése	Kiskunsági Nemzeti Park Igazgatósága Tomba Város Önkormányzata	2005-2006	8.000
9.3.3./ A terület természetvédelmi célú hasznosulását célzó extenzív gazdálkodási módok megvalósítását célzó támogatások széleskörű propagálása	Tomba Város Önkormányzata	2005-2006	500
9.3.4./ A területek monitorozása	Tomba Város Önkormányzata	folyamatos	8.000
Összesen:			19.000

A horizontális célok megvalósulása:

A Natura 2000 területeken levegőtisztaság-védelmi, hulladékgazdálkodási, vízminőség védelmi, tájvédelmi szempontok érvényesítése szigorúbban történik, amely így közvetve nagymértékben elősegíti a fenntartható fejlődés követelményeinek a betartási lehetőségét.

Kapcsolódás más fejlesztési stratégiákhoz

33.sz.táblázat

Kapcsolódó programok	NATURA 2000
Célterület	Tompa és térsége
Célcsoport	Szakmai és civil szervezetek

Forrástérkép

34.sz.táblázat

Forrás	Összeg (eFt)
Sajátforrás	4.000
Hazai forrás	7.000
EU forrás	8.000
Összesen	19.000

9.4./ Komplex hulladékgazdálkodás fejlesztése

Célja:

A korszerű műszaki védelemmel rendelkező hulladéklerakók létrehozása a gyűjtési, szállítási útvonalak racionalizálása mellett. „Az egy település egy szeméttelp gyakorlat megszüntetése.”

Indokoltsága:

A jelenlegi települési hulladéklerakó nem felel meg a jelenleg hatályos környezetvédelmi előírásoknak.

Rövid leírása:

Csatlakozás a szelektív hulladékgyűjtést és a regionális rendszer kiépítését szolgáló konzorcium munkájához. A település hulladékgazdálkodása nem képzelhető el megfelelő műszaki védettséggel, megfelelő környezeti feltételek közé telepített hulladékgazdálkodási létesítmények nélkül.

35.sz.táblázat

Részprogramok	A végrehajtásért felelős intézmények	Ütemezés határidő	Forrásigény (eFt)
9.4.1./ A települési folyékony hulladék gyűjtő hely felülvizsgálati és rekultivációs terve	Tompa Város Önkormányzata	2005	4.000
9.4.2./ A szelektív hulladékgyűjtés bevezetése, zöld hulladékok szakszerű helyi kezelése és hasznosítása	Befektető	2005-2006	20.000
9.4.3./ A régi szilárd hulladék lerakó rekultivációjának elvégzése, hulladékudvar létrehozása	Bács-Kiskun Megyei ÁNTSZ Tompa Város Önkormányzata	2006	250.000
9.4.4./ Nagytérségi hulladék kezelő begyűjtő hálózat kialakítása	Térségi Hulladékgazdálkodási Kht.	2006	40.000
Összesen:			314.000

A horizontális célok megvalósulása:

A hulladékgazdálkodás fejlesztése elősegíti a föld, a levegő és a vizek védelmét. Ez szükséges, mert a megújuló energiaforrásokra is figyelmet kell fordítani, hiszen a hulladék termelésének egyensúlyban kell lennie a természet szennyezésbefogadó képességével. Az intézkedéssel munkahelyi lehetőségek is megteremtődnek.

Kapcsolódás más fejlesztési stratégiákhoz

36.sz.táblázat

Kapcsolódó programok	Országos Hulladékgazdálkodási Terv
Célterület	Tompa és térsége
Célcsoport	Lakosok, vállalkozások

Forrástérkép

37.sz.táblázat

Forrás	Összeg (eFt)
Sajátforrás	70.000
Hazai forrás	114.000
EU forrás	130.000
Összesen	314.000

9.5./ Megyei agrárkörnyezetvédelmi program megvalósítása

Célja:

Fenntartható természeti erőforrás használat és védelem megvalósítása. A környezeti szempontokat érvényesítő gazdálkodás tervezés elterjesztése.

Indokoltsága:

A környezet védelmét szolgáló előírások, szabályok többsége már az EU-val megegyező, de a gazdálkodók tevékenységében még nem teljes körűen épült be. A program ezekre a hiányosságokra épít és ezek megfelelő megvalósításával lehetőség nyílik egy környezettudatosabb, a természeti értékek megőrzését elősegítő gazdálkodásra.

Rövid leírása:

A mezőgazdasági, az erdészeti és vízparti tevékenységek összehangolása. Általánosságban elmondható, hogy a jelenlegi művelési ág megoszlást csak az extenzív hasznosítási módok irányába javasolt elmozdítani.

38.sz.táblázat

Részprogramok	A végrehajtásért felelős intézmények	Ütemezés határidő	Forrásigény (eFt)
9.5.1./ Mintaterületek kialakítása	Agrárkamara	2005	2.000
9.5.2./ Számítógépes növényvédelmi előrejelzési rendszer kialakítása	Mezőgazdasági termeléssel foglalkozó gazdálkodók	2004-2006	8.000
9.5.3./ Integrált környezetkímélő termelési modell elterjesztése a szántóföldi kultúrákban, valamint a zöldség és növénytermesztésben, állattenyésztésben	Mezőgazdasági termeléssel foglalkozó gazdálkodók	2005-2006	10.000
9.5.4./ Önfenntartó tanyai ökotudományi modell kialakítása	Tompa Város Önkormányzata	2005-2006	5.000
Összesen:			25.000

A horizontális célok megvalósulása:

A fenntartható fejlődés a program alappilléreként szerepel, mivel az EU-s elvárásoknak is megfelelő program a fenntartható fejlődés elveit is megvalósítja. Az extenzív termelési folyamatok új lehetőségeket nyitnak meg a lakosság számára.

Kapcsolódás más fejlesztési stratégiákhoz

39.sz.táblázat

Kapcsolódó programok	Homokhátsági Speciális Célprogram
Célterület	Tompa és térsége
Célcsoport	Mezőgazdasági termeléssel foglalkozó gazdálkodók

Forrástérkép

40.sz.táblázat

Forrás	Összeg (eFt)
Sajátforrás	8.000
Hazai forrás	8.000
EU forrás	9.000
Összesen	25.000

9.6./ Az energiagazdálkodás környezetbarát fejlesztése

Célja:

Az energiahatékonysággal együtt a megújuló energiaforrások minél szélesebb körű alkalmazása a térségben. Az önkormányzati és a lakossági körű energiahatékonyság javítása, a megújuló energiák hasznosításának bővítése. A lakosság figyelmének felhívása a háztartási energiafelhasználásának az áttekintésére. A megújuló energiaforrásokon alapuló energia előállító szervezetek számára az infrastrukturális háttér biztosítása.

Indokoltsága:

A megújuló energiaforrások felhasználásának növelése, az energiahatékonyság növelése. Világszintű törekvés mutatkozik a megújuló energiaforrások hasznosítására, egyrészt a fosszilis energiahordozók felváltása, másrészt a környezeti kockázat csökkentése, valamint az energiaexport függőség csökkentése érdekében.

Rövid leírása:

A hagyományos energiahordozók megújuló energiaforrásokkal való helyettesítése. A hőenergia, energetikai növénytermesztés, biomassza előállítás, geotermikus energia felhasználás, szél és napenergia felhasználás elterjesztése, ami nagyban hozzájárul a környezetszennyezés csökkentéséhez, valamint a környezet biztonságának megóvásához.

41.sz.táblázat

Részprogramok	A végrehajtásért felelős intézmények	Ütemezés határidő	Forrásigény (eFt)
9.6.1./ Az önkormányzatok és vállalkozások energiaracionalizálási beruházási tevékenységének előkészítését szolgáló dokumentumok elkészítése	Tompa Város Önkormányzata	2005	6.000
9.6.2./ A levegőszennyezést csökkentő, korszerű fűtésteknikát eredményező lakossági beruházások megvalósítása	Tompa Város Önkormányzata	2005-2006	10.000
9.6.3./ A külterületi agrártelephelyek energiaigényének megújuló energiaforrásokkal való biztosítása	Tompa Város Önkormányzata	2005-2006	8.000
9.6.4./ Települési szintű energia gazdálkodási kampányok	Tompa Város Önkormányzata	folyamatos	500
Összesen:			24.500

A horizontális célok megvalósulása:

A fenntartható fejlődés érdekében a megújuló energiaforrásokat is csak legfeljebb megújulásuk mértékében szabad felhasználni, ugyanis csak így biztosítható, hogy a következő generációk is részesülhessenek ezekből a javakból.

A megújuló energiaforrások felhasználásának bővítése a külterületi mezőgazdasági telephelyeken is újabb munkahelyeket teremthet.

Kapcsolódás más fejlesztési stratégiákhoz

42.sz.táblázat

Kapcsolódó programok	Nemzeti Energiatakarékosági Program
Célterület	Tompa város területe
Célcsoport	Magánszemélyek, vállalkozások

Forrástérkép

43.sz.táblázat

Forrás	Összeg (eFt)
Sajátforrás	5.250
Hazai forrás	14.000
EU forrás	5.250
Összesen	24.500

9.7./ Komplex erdészeti fejlesztések megvalósítása

Célja:

A fenntartható erdőgazdálkodás megvalósítása. Az alternatív földhasznosítás, a mezőgazdasági termelés szerkezetváltásának biztosítására.

Indokoltsága:

Az erdők megőrzése, fenntartása és fejlesztése nem csak az erdészeti szakágazat, hanem a társadalom érdeklődését is felkeltette. Az országban jelenleg kisebb az erdők részaránya az EU-s elvárásoknál. Az erdők megléte, valamint további erdők telepítése kedvezőbb képet alakíthatna ki a településekről, valamint hozzájárulhat a felnövekvő generációk természet iránti kapcsolatának pozitív irányba tereléséhez. A terület vízhiányos, ezért célszerű az őshonos fafajták betelepítése, melyek nem növelik tovább ezt a tendenciát, valamint hozzájárulnak a térség eredeti tájképének kialakításához.

Rövid leírása:

Az erdőtelepítések összehangolása a környező településekkel. A természetvédelmi terület kialakítása, az őshonos fafajok arányának növelése.

44.sz.táblázat

Részprogramok	A végrehajtásért felelős intézmények	Ütemezés határidő	Forrásigény (eFt)
9.7.1./ Erdőtelepítés, ápolás	Lakosság Földtulajdonosok gazdálkodók	2005-2006	14.000
9.7.2./ Közjóléti erdők létrehozása	Tompa Város Önkormányzata	2004-2006	6.000
9.7.3./ Az együttműködés és koordináció erősítése a jelentősebb erdőgazdálkodókkal	Tompa Város Önkormányzata Kiskunsági Nemzeti Park Igazgatósága	2005-2006	2.000
Összesen:			22.000

A horizontális célok megvalósulása:

A fenntartható fejlődés megvalósulása biztosított, hiszen az erdőtelepítések csak pozitívan befolyásolják a megújuló és a nem megújuló energiaforrásokat. Az erdőtelepítésekkel közvetve a település látogatottsága növelhető, megfelelő turistautak, kerékpárutak kialakításával.

Az erdőtelepítések jó lehetőséget kínálnak a településen lévő munkanélküliek foglalkoztatásba történő bevonására.

Kapcsolódás más fejlesztési stratégiákhoz

45.sz.táblázat

Kapcsolódó programok	Nemzeti Erdőtelepítési Program, Bács-Kiskun Megyei Alföldfásítási Program koncepciója
Célterület	Tompa város területe
Célcsoport	Szakmai szervezetek

Forrástérkép

46.sz.táblázat

Forrás	Összeg (eFt)
Sajátforrás	6.000
Hazai forrás	8.000
EU forrás	8.000
Összesen	22.000

9.8./ Szennyvízelvezetés és kezelés fejlesztése

Célja:

Az EU-s környezetvédelmi előírásoknak megfelelő szennyvízelvezetés és kezelés fejlesztése.

Indokoltsága:

A lakosság túlnyomó hányadát érintő környezeti terhelések a települések belterületén belül jelentkeznek, ezért szükséges a környezeti terhelés csökkentése, valamint a környezeti értékek hosszú távon való megőrzése. Az EU-hoz való csatlakozás környezetvédelmi feladatai közül a vízgazdálkodási témakör a leghangsúlyosabb. Kunbaracson a szennyvízelvezető csatorna rendszer és a szennyvíztisztító telep még nincs kiépítve.

Rövid leírása:

A szennyvízelvezető csatorna hálózat kiépítése, valamint a korszerű szennyvíztisztító telep megépítése révén a megfelelően kezelt szennyvíz arányának növelése. Az intézkedés hozzájárul a települési folyékony hulladékkezelés környezet-egészségügyi problémáinak megoldásához.

47.sz.táblázat

Részprogramok	A végrehajtásért felelős intézmények	Ütemezés határidő	Forrásigény (eFt)
9.8.1./ A szennyvízelvezető csatorna és szennyvíztisztító telep tervezése	Tompa Város Önkormányzata	2004	50.000
9.8.2./ A beruházás kivitelezése	Kivitelező	2005-2006	2.200.000
9.8.3./ Szennyvíziszap kezelési technológiák és ártalommentes iszapelhelyezés fejlesztése	Tompa Város Önkormányzata	2005-2006	150.000
9.8.4./ A szennyvíz beruházás lakossági elfogadtatását szolgáló PR program	Tompa Város Önkormányzata	2005	3.000
Összesen:			2.403.000

A horizontális célok megvalósulása:

A fenntartható fejlődés egyik alappillére, hogy a hulladékot csak olyan mennyiségben szabad termelni, amennyit a természet szennyezés befogadó képessége lehetővé tesz. A program célja ezzel van összefüggésben.

Foglalkoztatási szempontból a kivitelezési szakaszban a program jelentős számú munkahelyet teremt az alacsony iskolázottságú munkavállalók részére is.

Kapcsolódás más fejlesztési stratégiákhoz

48.sz.táblázat

Kapcsolódó programok	Nemzeti Szennyvízelhelyezési Program
Célterület	Tompa város területe
Célcsoport	Lakosság

Forrástérkép

49.sz.táblázat

Forrás	Összeg (eFt)
Sajátforrás	503.000
Hazai forrás	1.100.000
EU forrás	800.000
Összesen	2.403.000

9.9./ Ivóvízminőség javító program

Célja:

Ivóvízminőség javítása, a vízbázisok védelme. A szolgáltatott ivóvíz minőségének javítása, a lakosság ellátása a határértékeknek megfelelő minőségű egészséges ivóvízzel.

Indokoltsága:

Az önkormányzatok kötelező feladata az egészséges ivóvíz biztosításáról való gondoskodás. A megfelelő ivóvízminőség biztosítása érdekében ki kell választani mind létesítési, mind üzemeltetési szempontból a település számára legmegfelelőbb műszaki megoldást.

Rövid leírása:

Az EU csatlakozást követően a hazai ivóvíz minőséget meghatározó szabvány több tekintetben sem felel meg az elvárásoknak. Mindenképpen szükséges a határértéket meghaladó paraméterek megfelelő szintre hozatala.

50.sz.táblázat

Részprogramok	A végrehajtásért felelős intézmények	Ütemezés határidő	Forrásigény (eFt)
9.9.1./ Ellátatlan külterületi részek feltérképezése, megvalósíthatósági tanulmány elkészítése	Tompa Város Önkormányzata	2005-2006	5.000
9.9.2./ Hálózat rekonstrukció	Tompa Város Önkormányzata	2006	15.000
9.9.3./ Vízminőség javító program	Tompa Város Önkormányzata	2005-2006	400.000
Összesen:			420.000

A horizontális célok megvalósulása:

A lakosok megfelelő minőségű egészséges ivóvízzel történő ellátása, a közkifolyókon keresztül a hátrányos helyzetben lévő lakosok egészséges ivóvízhez jutnak.

Foglalkoztatási szempontból a hálózat rekonstrukciós munkálatainak szakaszában a program jelentős számú munkahelyet teremt az alacsony iskolázottságú munkavállalók részére is

Kapcsolódás más fejlesztési stratégiákhoz

51.sz.táblázat

Kapcsolódó programok	Ivóvízminőségjavító Program
Célterület	Tompa Város
Célcsoport	Lakosság, vállalkozások

Forrástérkép

52.sz.táblázat

Forrás	Összeg (eFt)
Sajátforrás	210.000
Hazai forrás	105.000
EU forrás	105.000
Összesen	420.000

9.10./ Környezeti tudatformálás

Célja:

A környezet értékeinek megőrzése, a társadalom környezettel és fenntartható fejlődéssel kapcsolatos ismereteinek bővítése, az információkhoz jutás elősegítése, a környezettudatos döntések ösztönzése, a környezetpolitikai döntésekben a felelős társadalmi részvétel erősítése. Környezetbarát termékek vásárlásának ösztönzése. Fontos, hogy megváltozzon a település lakosságának környezethez való viszonya, vigyázzon mindenki a ne csak a szűkebb, hanem tágabb értelemben vett környezetére is.

Indokoltsága:

A program illeszkedik az EU által 1996-ban elfogadott három alapelv közül a környezeti információs alapelvhez, ami azt jelenti, hogy egy nyitott információs politika révén az állampolgároknak is lehetőséget teremtenek a környezeti információk megismerésére, és motiválhatják őket, hogy a felelősöket sürgessék az előírt intézkedések végrehajtásában. A környezeti nevelés ne csak az iskolákra korlátozódjon, hanem a társadalom minden színterén jelenjen meg.

Rövid leírása:

Az intézkedés középpontjában a társadalom szemléletének a megváltoztatása áll, melynek megvalósulását különböző programok megvalósítása segítheti. Ilyen lehet például a Települési Környezeti Nevelési Stratégia kidolgozása. A társadalom környezetbarát és biotermékekkel való megismertetése, azok vásárlásának előtérbe helyezése.

53.sz.táblázat

Részprogramok	A végrehajtásért felelős intézmények	Ütemezés határidő	Forrásigény (eFt)
9.10.1./ A helyi természeti erőforrásokra és hagyományokra épülő Erdei Iskolai program megvalósítása	Tompa Város Önkormányzata Általános Iskola	folyamatos	4.000
9.10.2./ A települést érintő fejlesztéseket támogató speciális rendezvények szervezése	Tompa Város Önkormányzata Művelődési Ház	2005	4.000
9.10.3./ A fenntartható fogyasztási szokások elterjesztése	Tompa Város Önkormányzata	folyamatos	2.000
9.10.4./ Természetvédelmi és alkotótábor létrehozása	Tompa Város Önkormányzata	2005	4.000
Összesen:			14.000

A horizontális célok megvalósulása:

A fenntartható fejlődés megvalósulása ezzel az intézkedéssel is biztosítva van, hiszen a diákok és tanárok tényleges részvételén alapuló programok a tudatos életvitelre nevelnek. A fenntartható fejlődés alapelveit így a lakosság az iskolai nevelő munkán keresztül ismerheti meg.

A környezetbarát termékek vagy biotermékek vásárlásával és kellő odafigyeléssel óvhatják meg a közvetlen környezetüket.

Kapcsolódás más fejlesztési stratégiákhoz

54.sz.táblázat

Kapcsolódó programok	Nemzeti Alaptanterv
Célterület	Tompa Város
Célcsoport	Lakosság, vállalkozások

Forrástérkép

55.sz.táblázat

Forrás	Összeg (eFt)
Sajátforrás	3.000
Hazai forrás	5.500
EU forrás	5.500
Összesen	14.000

9.11./ Települési szintű akció programok kezdeményezése

Célja:

A lakosság túlnyomó hányadát érintő környezeti terhelések a településen jelentkezők, ezért a legfontosabb feladat a települési életfeltételek javítása, a környezeti terhelés csökkentése, ugyanakkor a környezeti értékek hosszú távú megőrzése.

Indokoltsága:

A település különböző területei csak úgy tölthetik be feladatukat, ha növénygyüttesekkel, zöldfelületekkel vannak kialakítva.

Rövid leírása:

A település környezeti nevelés tevékenység hatékonysága nem képzelhető el hozzáértő szakemberek nélkül. Emellett az intézkedés rész céljainak megvalósítása megfelelő civil szervezetek, helyi szakemberek, külső szakemberek bevonásával történhet. A szakember képzés kiterjed a helyi oktatásban résztvevő pedagógusokra, valamint törekedni kell az intézményekben jelen lévő megfelelő képesítésű szakember(ek) jelenlétére.

56.sz.táblázat

Részprogramok	A végrehajtásért felelős intézmények	Ütemezés határidő	Forrásigény (eFt)
9.11.1./ Tanyavédelmi program beindítása	Tompa Város Önkormányzata Kiskunsági Nemzeti Park	2004-2006	6.000
9.11.2./ Zöldterület fejlesztés	Tompa Város Önkormányzata	folyamatos	12.000
9.11.3./ Települési zöldfelületi stratégia kidolgozása	Tompa Város Önkormányzata	2005-2006	4.000
9.11.4./ illegális hulladék lerakók figyelése és felszámolása	Tompa Város Önkormányzata Rendőrség Polgárőrség	2005	2.000
9.11.5./ A település építészeti és táji értékeinek feltérképezése, védettségéről szóló rendelet felülvizsgálata	Tompa Város Önkormányzata Rendőrség Polgárőrség	2005	1.000
9.11.6./ Belterületi úthálózat bővítése, járdaépítés	Tompa Város Önkormányzata	2005-2006	30.000
Összesen:			55.000

A horizontális célok megvalósulása:

A fenntartható fejlődés megvalósulása ezzel a projekttel a legvalószínűbb, hiszen a lakosok tudatos környezetvédő és környezetterhelést csökkentő viselkedése lehetővé teszi, hogy az utókor szükségletei is kielégíthetők legyenek. Ezért szükséges a megújuló, kimerülő erőforrások megfelelő védelme.

Kapcsolódás más fejlesztési stratégiákhoz

57.sz.táblázat

Kapcsolódó programok	Az „Egészséges Évtizedek Johan Béla Nemzeti Programja” Nemzeti Környezetegészségügyi Akcióprogram
Célterület	Kunbaracs község
Célcsoport	Lakosság

Forrástérkép

58.sz.táblázat

Forrás	Összeg (eFt)
Sajátforrás	10.000
Hazai forrás	15.000
EU forrás	30.000
Összesen	55.000

10./ A megvalósíthatóság vizsgálata

10.1./ Várható eredmények, kockázatok, hatékonyság

A program megvalósíthatósága önmagában nem rejt kockázatot, mert végrehajtható és a közreműködő szervezetek élén szakmailag felkészült menedzsment áll, akik több éves tapasztalattal rendelkeznek a pályázati források megszerzésében.

Kockázati tényezők:

Humán tényező biztosítása

- A környezetvédelmi program végrehajtásának irányítására olyan személy megbízása szükséges, aki megfelel az elvárásoknak.

Kapcsolatok új rendszere

- Új kapcsolatrendszer kialakítása szükséges a környezetvédelmi tevékenység hatékony végzéséhez.

Források megszerzése

- Fontos pályázat források bevonása a programok megvalósításába.

Az érdekérvényesítő képesség erősítése

- A környezetvédelemmel összekapcsolt tudatformálás további elterjesztése.

A hálózatos működéshez a korszerű infrastruktúra kiépítése.

10.2./ A kialakítandó környezeti menedzsmenttel szembeni elvárások

Intézményi feladatok:

- A programban javasolt beavatkozások megvalósítása érdekében az önkormányzatnak feladattervet kell kidolgoznia és elfogadnia, figyelemmel a pénzügyi-költségvetési feltételekre és a megoldandó problémakörök szakmai, társadalmi megítélésére, a feladatok ütemezett végrehajtására.
- Szakmai és szervezeti rendszert kell kialakítani a települési környezeti, környezetfejlesztési feladatok megoldásának elősegítésére, biztosítva annak megfelelő szervezési, ellenőrzési hátterét, az elfogadott programok környezeti szempontú koordinálását, menedzselését és folyamatos karbantartását.
- Területi, valamint környezetvédelmi információs és adatrendszerét létre kell hoznia, összhangban a törvényi előírásokkal és biztosítva annak szakmai és társadalmi használatát, elérhetőségét.
- Együttműködést kell kialakítani a program megvalósításában érdekelt környezetvédelmi, természetvédelmi, környezetegészségügyi és más érintett társhatóságokkal.
- A legjelentősebb terhelő, szennyező vállalkozásokkal, gazdaságokkal a kibocsátások ütemezett csökkentésére, technológiai fejlesztések elősegítésére.

- A környezetvédelmi, természetvédelmi és egyéb civil szervezetekkel, valamint a lakossággal a célok megismertetése, a programok végrehajtásának elősegítésére.
- A környezeti nevelést és rendszeres tájékoztatást meg kell valósítani a környezetvédelmi program végrehajtásához szükséges támogatottság biztosítása érdekében. A hatékony és következetes, környezettudatos gondolkodásra való nevelést már óvodás-iskolás korban meg kell kezdeni az oktatási intézmények közreműködésével, a rendszeres lakossági tájékoztatást pedig a civil szervezetek bevonásával, lakossági fórumok szervezésével, ismertető anyagok közreadásával célszerű biztosítani.

A legfőbb elvárás a szakmai tudáson túl az elkötelezettség. Ezzel kapcsolatban elsősorban a helyi közigazgatási szférában dolgozóknak kell példát mutatni, mellyel megalapozható egy környezetvédelmileg minden tekintetben szebb és tisztább jövő.

Kiskunhalas, 2004. szeptember

Farkas István -----

vízellátás – csatornázási mérnök

vízellátás – vízkezelési szakmérnök

vízügyi szakértő - környezetvédelmi felülvizsgáló - vezető tervező

Véber Zsolt -----

környezetmérnök

környezetvédelmi felülvizsgáló - tervező